

Maare Käis

KIINAN IDENTITEETTI ASPIRATIONAALISEN KONSTRUKTIVISMIN NÄKÖKULMASTA

Retorinen diskurssianalyysi Xi Jinpingin puheista vuosilta
2013–2019

Johtamisen ja talouden tiedekunta

Pro gradu -tutkielma

Elokuu 2020

TIIVISTELMÄ

Maare Käis: Kiinan identiteetti aspirationaalisen konstruktivismin näkökulmasta: retorinen diskurssianalyysi Xi Jinpingin puheista vuosilta 2013–2019

Pro gradu -tutkielma

Tampereen yliopisto

Politiikan tutkimuksen tutkinto-ohjelma, kansainvälisen politiikan opintosuunta

Elokuu 2020

Kiina on yhä merkittävämpi toimija kansainvälisellä areenalla, mikä on herättänyt myös paljon keskustelua kansainvälisen politiikan tutkijoiden kesken. Tämän pro gradu -tutkielman tavoitteena on osallistua tähän keskusteluun analysoimalla Kiinan ulkopoliittista identiteettiä aspirationaalisen konstruktivismin näkökulmasta. Tutkimuskysymykseni on, *miten ja millaista ulkopoliittista identiteettiä Kiinan eliitti konstruoii ja miten tämä ilmenee Xin puheissa vuosina 2013–2019*. Oletuksena on, että nykyisen Kiinan identiteetin taustalla vaikuttaa tarve kansallisen itsetunnon kohottamiseen, mikä ilmenee historiaan vetoamisena sekä Kiinan erityisyyden korostamisena. Tutkielmassa perehdytään Kiinan tutkimuksen teemoihin, sekä sen poliittisen historian erityispiirteisiin ja sovelletaan aikaisempaan tutkimukseen perustuvia oletuksia tähän tutkielmaan.

Tutkielma sijoittuu konstruktivistiseen tutkimuksen perinteeseen ja tarkastelee konstruktivistista debattia eri konstruktivismien sukupolvien välillä. Varsinaisena teoreettisena viitekehystenä toimii aspirationaalinen konstruktivismi, joka antaa painoarvoa tarkasteltavan valtion poliittiselle eliitille, sekä heidän rooliinsa kansallisen identiteetin muodostajana ja arvioijana. Viitekehysten mukaan valtion identiteetin arviointiprosessiin vaikuttavat maan historia, poliittiset kokemukset, sekä vallitseva kansainvälinen tilanne. Teoria mahdollistaa kansallisen identiteetin dynaamisen luonteen monipuolisen arvioinnin konstruktivistisesta näkökulmasta. Viitekehystä syvennetään kolmannen sukupolven refleksiivisyydellä sekä diskurssianalyysin näkemyksillä vallasta.

Tutkielmassa hyödynnetään retorista diskurssianalyysia, jossa puheakteja ja argumenttien rakentamista tarkastellaan aktiivisena toimintana eri konteksteissa. Huomiota kiinnitetään siihen, miten Xi määrittää Kiinaa ja mitä ilmiöitä hän pyrkii aineiston perusteella luonnollistamaan. Menetelmän avulla aineistosta nostetaan esiin Kiinan identiteettiä määrittäviä diskursseja. Menetelmää käytetään englanninkieliseen aineistoon, joka koostuu 11:sta Xi Jinpingin puheesta tämän presidenttikauden ajalta. Diskurssianalyttisen luennan perusteella aineistosta oli erotettavissa kuusi eri diskurssia, jotka kuvastavat Xin Kiinan identiteetin piirteitä. Näiden perusteella vahvistetaan tutkielman ennakko-oletukset, eli kuinka diskurssien avulla pyritään kohottamaan kansallista itsetuntoa vetoamalla historiaan ja Kiinan erityislaatuisuuteen. Diskurssien perusteella Xi pyrkii legitimoimaan omaansa ja kommunistisen puolueen valta-asemaa sekä asettaa nykyisen vallan väistämättömäksi osaksi Kiinan historiaa.

Avainsanat: Kiina, konstruktivismi, tianxia, retoriikka, diskurssianalyysi, identiteetti, valta

Tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu Turnitin OriginalityCheck –ohjelmalla.

SISÄLLYSLUETTELO

JOHDANTO	1
1. IDENTITEETIN JA KIINAN TUTKIMUS KANSAINVÄLISESSÄ POLITIIKASSA	3
1.1. Kiinan tutkimus kansainvälisessä politiikassa.....	4
1.2. Tianxia.....	6
1.3. Kiinan unelma ja pehmeä valta	9
1.4. Strateginen ajattelu.....	10
2. KIINAN KANSANTASAVALLAN ULKOPOLITIIKAN KÄÄNNEKOHDAT	12
3. TEOREETTINEN VIITEKEHYS: ASPIRATIONAALINEN KONSTRUKTIVISMI	16
3.1. Konstruktivismin perusolettamukset	17
3.2. Sukupolvien välinen debatti	19
3.3. Aspirationaalinen konstruktivismi – identiteetti intressien selittäjänä	23
3.3.1. Keskeiset käsitteet: identiteetti & intressit	24
3.3.2. Kansallisten omakuvien muotoutuminen	26
3.3.3. Omakuvan testaamisen mekanismit	27
3.3.4. Sisä- ja ulkoryhmät valtion intressien ja käytöksen kohteena.....	29
3.3.5. Teorian kohtaama kritiikki	30
3.3.6. Teorian sovellus tutkielmassa.....	31
4. MENETELMÄ: RETORINEN DISKURSSIANALYYSI.....	34
4.1. Diskurssianalyysin peruspiirteet.....	34
4.1.1. Diskurssin käsite	36
4.1.2. Konteksti	37
4.1.3. Diskurssit ja valta	38
4.2. Retorinen diskurssianalyysi osana Xin puheiden tulkintaa.....	39
5. AINEISTO: XI JINPINGIN PUHEET VUOSILTA 2013–2019.....	42
6. ANALYYSI: TÄRKEIMMÄT DISKURSSIT KIINAN IDENTITEETIN KANNALTA	45
6.1. Kiinan vaikean historian diskurssi.....	46
6.2. Reformit kansallisena tehtävänä – diskurssi	49
6.3. Puolue Kiinan yhdistäjänä -diskurssi.....	55
6.4. Maailma Kiinan ulkoryhmänä -diskurssi	58
6.5. Kiina vastuullisena suurvaltana -diskurssi	62
6.6. Silkkitein merkitys Kiinan identiteetin vahvistajana	67
7. JOHTOPÄÄTÖKSET.....	72
Lähdeluettelo	76

JOHDANTO

Kiinan nousu on ollut yksi kylmän sodan jälkeisen ajan tärkeimpiä ilmiöitä. Tähän on vaikuttanut etenkin Kiinan merkittävä talouskasvu, jonka tahti on kiihtynyt 2000-luvulla. Vahva talous on lisännyt Kiinan merkitystä myös kansainvälisessä politiikassa, mikä on aiheuttanut monia reaktioita. Kiinan merkitys maailmanpolitiikassa on kasvanut yhä suuremmaksi 2010-luvulla ja Kiinan kasvun on argumentoitu jopa haastavan länsivetoisen ja liberaalin kansainvälisen järjestelmän perusteet (Puranen 2019, 1). Vahvistuneen aseman myötä Kiina on myös yhä näkyvämpi toimija kansainvälisessä politiikassa. Tämä vahva rooli kansainvälisellä areenalla ei ole aina ollut ominaista Kiinan ulkopoliittiselle käyttäytymiselle, jota vielä 20 vuotta sitten määrittivät keskittyminen sisäpoliittisiin projekteihin sekä puuttumattomuus (Sørensen 2019, 3).

Tämä muutos Kiinan roolissa ja käyttäytymisessä on aiheuttanut paljon spekulatiota muuttuvasta maailmanjärjestyksestä ja etenkin Kiinan aikeista. Kiinan intressien pohtiminen on merkittävä aihe myös mediassa, jossa keskustelua ovat määrittäneet etenkin puheet Kiinan uhasta, muuttuvasta maailmanjärjestyksestä, hegemoniasta, sekä nationalismin noususta (ks. esim. Haynes, 2017, Karismo 2019, Yang & Liu 2012, 696). Myös akateeminen maailma on tarttunut hanakasti tähän aihepiiriin ja etenkin realistinen koulukunta on ollut keskustelussa hyvin edustettuna (Fravel 2010, 505). Sen sijaan että tarkastelisin Kiinan asemaa maailmanpolitiikassa hegemoniadiskurssin näkökulmasta tutkin tässä pro gradu -tutkielmassa Kiinan nousuun liittyvää identiteetin muutosta. Tarkastelen Kiinan diskursseja sen identiteetistä ja asemasta, joka sille näkemyksensä mukaan kuuluu kansainvälisessä järjestelmässä. Tartun tähän aihepiiriin aspirationaalisen konstruktivismiin ja retorisen diskurssianalyysin avulla.

Tutkimuskysymykseni on, *miten ja millaista ulkopoliittista identiteettiä Kiinan eliitti konstruoi ja miten tämä ilmenee Xin puheissa vuosina 2013–2019?* Anne Clunanin tavoitteellisen konstruktivismin teorian mukaisesti identiteetin muokkaus tapahtuu toimijuuden myötä, ei pelkästään kansainvälisen järjestelmän ansiosta. Identiteetti on täten aktiivisen muokkauksen alaisena poliittisen eliitin toimesta. Oletukseni on, että Kiinan johto pyrkii aktiivisesti luomaan Kiinalle uutta identiteettiä, joka ammentaa aineksia Kiinan historiasta ja pyrkii kohottamaan kansallista itsetuntoa. Hyödynnän tutkielmassani retorista diskurssianalyysia ja tarkastelen Xin puheita tämän presidenttikauden aikana. Tutkimukseni on aiheellinen, sillä Kiinan roolin kasvaessa on perusteltua tutkia sen identiteettiä ja intressejä, sekä niiden lähtökohtia. Niiden tutkimus auttaa myös ymmärtämään Kiinan toimintaa

kansainvälisellä areenalla. Motivaationi tutkimuksen tekemiseen koskee myös teoriavalintaani. Tavoitteenani on osallistua keskusteluun konstruktivismiin eri koulukunnista ja lisätä aspirationaalista konstruktivismia hyödyntävän tutkimuksen määrää soveltamalla sitä uudenaikaisessa kontekstissa. Aikaisempi tutkimus aspirationaalisen konstruktivismiin saralla on keskittynyt Venäjän ja itä-Euroopan kontekstiin, joten tutkielmani testaa lähestymistavan sovellettavuutta uusiin viitekehyksiin.

Tutkimukseni toteutukseen liittyi haasteita. Tutkielman toteutus vaati laajaa perehtymistä aihepiiriin tutkimukseen sekä Kiinan historiallisiin kehityskuluihin, jotta käsittelemieni teemojen analysointi on rakentavaa ja hedelmällistä. Suurin haaste on kiinan kielen taidon puute, mikä rajoittaa aineistoa sekä sen tulkitsemista. Tutkimukseni kohdistuessa ennen kaikkea ulkopoliittiseen identiteettiin, ei kielitaidon puute kuitenkaan tee tutkimuksesta merkityksetöntä. Argumenttiani tukee myös hyödyntämäni teoreettinen viitekehys, jossa tarkasteltavan maan identiteettiä ”testataan” kansainvälisellä yleisöllä. Osa tutkielman aineiston puheista onkin suunnattu juuri kansainväliselle yleisölle, mikä oikeuttaa valitsemani aineiston hyödyntämisen tämän tutkielman puitteissa.

Kansainvälinen politiikka on hyvin länsikeskeinen oppiala, sillä sen keskeiset käsitteet ja teoriat ovat ammennettu eurooppalaisesta kulttuurihistoriasta (Kopra 2016, 40). Välttääkseni länsikeskeisen tutkimuksen kirjoittamisen, noudatan tutkielmassani konstruktivismiin kolmannen sukupolven periaatetta, joka peräänkuuluttaa refleksiivisyyden tärkeyttä tutkimusta tehdessä. Tässä tutkimuksessa ymmärrän periaatteen siten, että tutkijan omat lähtökohdat, maailmankuva ja ympäristö vaikuttavat tapaan tarkastella aineistoa ja tutkittavaa ilmiötä. Tiedostan länsimaisuuteni ja maailmankuvani vaikutukset tutkittavaa tapausta kohtaan ja pysähdyin siksi aika ajoin tarkastelemaan tutkimustani ja miettimään omia lähtökohtiani sekä niiden vaikutuksia tutkimukseen.

Tämä tutkielma alkaa johdatuksella aikaisempaan tutkimukseen identiteetistä ja Kiinasta jatkuen Kiinan ulkopoliittikan pääpiirteiden esittelyyn. Katsaus historiaan on tutkimukseni tavoitteiden kannalta välttämätön, sillä se takaa valmiudet tarkastella Kiinan toimia nykyisessä kontekstissa sekä ymmärtää Kiinan identiteetin lähtökohtia. Katsauksen jälkeen etenen esittelemään tutkielmani teoreettista viitekehystä suhteessa konstruktivismiin debatteihin, sekä aspirationaalisen konstruktivismiin tuomaa lisäarvoa identiteetin tutkimukseen. Teoriaosion jälkeen perehdyn hyödyntämäni menetelmään, retoriseen diskurssianalyysiin ja perustelen, kuinka sen oletukset kielen ja vallan yhteydestä täydentävät aspirationaalista konstruktivismia. Tätä seuraa analyysiosio, jossa hyödynnän läpikäymiäni työkaluja aineistoni tarkasteluun. Aineisto koostuu yhdestätoista puheesta Xin presidenttikauden aikaisesta puheesta, jotka ovat käsitelleet merkittäviä tapahtumia, merkkipäiviä, sekä Vyö ja Tie -hanketta. Lopuksi esitän pohdintani tutkimukseni tuloksista.

1. IDENTITEETIN JA KIINAN TUTKIMUS KANSAINVÄLISESSÄ POLITIIKASSA

Identiteetit ja kuulumisen tunne ovat olleet merkittäviä tutkimuksen kohteita niin filosofian, sosiaalisen maailman kuin kansainvälisen politiikankin tutkimuksessa. Identiteetin tutkimuksen juuret juontavat varhaismoderniin Eurooppaan (Lebow 2012, 2). Euroopassa keskustelu keskittyi ennen kaikkea kansalliseen identiteettiin ja sen myötä kansallisuusaatteeseen. Valtion identiteetin rakentumisen teoretisointia voidaan jäljittää Kantiin ja Hegeliin, sekä heidän tapaansa käsittää modernien valtioiden synty. Kant näki valtioiden muodostumisen tuloksena ihmisryhmien lyöttäytymisestä yhteen yhteistä vihollista vastaan, jolloin käsitys itsestä syntyi suhteessa ”toiseen”. Myös Hegel mukaili näitä näkemyksiä ja argumentoi konfliktien auttavan ihmisiä ymmärtämään itseänsä paremmin. (Liu 2015, 782.)

Valistuksen aikaan identiteetin tutkimuksessa kehittyi koulukuntaeroja saksalaisten ja ranskalaisten filosofien välille. Saksalainen lähestymistapa korosti henkilökohtaisen ja kansallisen identiteetin yhteyttä, jolloin painoarvoa saivat ainutlaatuisuus, omaperäisyys, sekä itsensä toteuttaminen. Tämän ajattelun mukaan identiteetti toteutuisi vain osana kansallista yhteisöä. Tätä erityislaatuista kansallista identiteettiä tulisi saksalaisen koulukunnan mukaan ilmaista osana valtioiden yhteisöä. (Lebow 2012, 23.) Näkemys heijastui myös valtiokäsityksenä, jossa korostui ennen kaikkea etnokulttuurillista yhteenkuuluvuutta. (Brubaker 1992, 1). Ranskalaisessa käsityksessä kansalaisuutta ja valtiota määrittivät enemmänkin valtion rajat sekä poliittinen yhtenäisyys (emt, 1), mikä heijastui myös mahdollisesti näkemykseen valtion identiteetistä (Lebow 2012, 23). Esimerkiksi filosofi Rousseau näki, että identiteetti ei ole pelkästään henkilökohtainen kokonaisuus, vaan sillä on ennen kaikkea poliittinen ulottuvuus (ibid).

Historiallisista juuristaan huolimatta identiteetti pysytteli kansainvälisen politiikan tutkimuskohteena kauan taka-alalla. Identiteetin tematiikasta ammentavat näkemykset valtion omakuvien rooleista saivat sijaa tutkimusalalla 1970-luvulla Kalevi Holstin toimesta. Hänen teoriansa mukaan päättäjien käsitykset valtiostaan ja roolistaan kansainvälisellä areenalla muokkasivat valtion ulkopoliittikkaa ja sen käyttäytymistä. (Pesu 2019, 60.) Tieteenalan kolmannen debatin ja kriittisen kansainvälisen politiikan tutkimuksen valtavirtaistumisen myötä identiteetin tutkimus nousi merkittävämpään asemaan 1990-luvulla, jolloin kulttuurin ja identiteetin yhteydet saavuttivat viimein suosiota tutkimuskohteena. (Guillaume 2011, 12, Albert & Brock 2001, 29). Sittemmin merkittäviä identiteetin tutkijoita ovat olleet esimerkiksi Iver Neumann, Cynthia Weber, Nicholas Onuf ja Alexander Wendt (Guillaume 2011, 2). Konstruktivistien tutkimuksen kontribuutio tällä saralla on merkittävä, mutta identiteetin

problematisointiin ovat perehtyneet myös esimerkiksi feministit sekä poststrukturalistit (ks. esim. D’Costa 2006, Hansen 2006). Yleisesti ottaen kriittisten teorioiden ja ennen kaikkea sosiaalisen maailman tutkijat linkittävät identiteetin tutkimuksen valtioiden toimintaan ja käyttäytymiseen. Sen sijaan esimerkiksi realistit vastustavat ajatusta valtioiden kyvystä muodostaa identiteettejä (Mearsheimer 1994, 39–40, Wendt 1999, 229). Yhteenvedon voidaan todeta, että näkemys identiteettien tarpeellisuudesta tutkimuskohteena vaihtelevat koulukunnittain.

Nykyään valtion identiteetin tutkimus on monisyinen ala, jota voidaan tarkastella monesta teoreettisesta ja koulukunnallisesta viitekehyksestä. Tutkimus on myös liittynyt identiteettipolitiikkaan. Sekä nationalismiin että identiteetin perusteella pyritään tulkitsemaan valtion käytöstä (ks. esim. Guibernau 1996, Cottam & Cottam 2001, Commuri 2010, Billig 2012). Nationalismin, valtion käytöksen sekä identiteetin yhteyttä on tulkittu myös Kiinan tutkimuksessa monen koulukunnan näkökulmasta. Tähän liittyen on esitetty toiveita kiinalaisen kansainvälispoliittisen koulukunnan kehittämiseksi. Seuraavassa osiossa esitellään keskustelua Kiinan tutkimuksesta kansainvälisessä politiikassa sekä ehdotuksia Kiinalle ominaisesta kansainvälisen politiikan koulukunnasta. Tämän tutkielman keskittyessä juuri Kiinaan on siihen kohdistuvan tutkimuksen esittely perusteltua, sillä se pohjustaa analyysivaihetta. Hyödynnän esiteltävää keskustelua itse analyysivaiheessa, mikäli vastaaviin näkemyksiin viittaavaa retoriikkaa on havaittavissa.

1.1. Kiinan tutkimus kansainvälisessä politiikassa

Kiinan tutkijat ovat 2000-luvun alusta lähtien väitelleet Kiinan muuttuneen kansainvälisen profiilin merkityksestä. Yhteistä keskustelulle on ollut näkemys siitä, että 1990-luvulta lähtien Kiinasta on tullut vahvempi valtio ja sillä on tärkeä rooli kansainvälisen politiikan suunnan muokkaamisessa niin Aasiassa kuin muuallakin. Kiinan tutkimuksessa ehkä yleisin tutkimuskysymys on, mitä Kiina aikoo tehdä kasvaneella valta-asemallaan. (Carlson 2011, 224.) Usein Kiinan tutkimuksessa status ja identiteetti linkittyvät yhteen ja etenkin länsimaiden näkökulmasta Kiinan kohonnut asema kansainvälisessä järjestelmässä nähdään uhkana. Kiinan tutkimuksen yhteydessä ilmenee kantilainen perinne toisen määrittämisestä identiteetin tarkastelun yhteydessä. Kiinan toiseksi nimetään usein Yhdysvallat (Larson & Shevchenko 2019, 2) tai länsimaat kollektiivina (Kopra 2016, 37). Toiseuden lisäksi pohditaan Kiinan intressejä nousta hegemoniseen asemaan länsimaiden kustannuksella (Mearsheimer 2006, 160). Onkin todettu, että Kiinan nousu toi mukanaan narratiivin lännen laskusta (Callahan 2015, 987). Etenkin Yhdysvalloissa Kiinan nousu on aiheuttanut paljon huolta, ja tilanne esitetään usein vallan nollasummapelien muodossa (Moon & Suh 2015, 429). Merkittävä osa Kiinan nousua

käsittelevästä kirjallisuudessa länsimaissa esittää Kiinan nousun uhkana maailmanrauhalle sekä länsimaiselle yhteiskuntamallille, demokratialle ja ihmisoikeuksille (Haapanen 2013, 271). Juha Vuoren mukaan Kiinan uhkaavuuden taustalla nähdään sen autoritaarinen, sosialistinen poliittinen järjestelmä, joka eroaa läntisistä arvoista (Vuori 2006, 65). Tätä keskustelua Kiinan aseman nousun vaaroista nimitetään Kiinan uhka -diskurssiksi. Keskustelu juontaa juurensa 1970-luvun Kiinan taloudellisiin uudistuksiin, jotka loivat nopeaa talouskasvua ja sen myötä kohonnutta asemaa kansainvälisessä järjestelmässä. Aluksi vastaanotto vauraammalle Kiinalle oli positiivista, mutta tilanne muuttui merkittävästi Tiananmenin aukion tapahtumien jälkeen (Haapanen 2013, 273). Kiinan suhteet länteen vahingoittuivat tällöin merkittävästi, tutkija Xueying Hun mukaan jopa pysyvästi (Hu 2016, 213–215). Kiinan kovat toimet Tiananmenin aukiolla saivat aikaan kansainvälistä arvostelua ja keskustelu Kiinan uhasta sai alkunsa (Haapanen 2013, 273). On esitetty, että Kiinan uhka -diskurssin muodostumiseen vaikutti Tiananmenin tapahtumien lisäksi myös Neuvostoliiton hajoaminen. Tämä myötävaikuttii siihen, kuinka Washingtonin silmissä Kiinasta tuli Yhdysvaltojen merkittävin kilpailija kansainvälisellä areenalla (Shichor 2020, 176). Huoli muuttuvasta kansainvälisen politiikan järjestelmästä ei ole jäänyt Pekingissä huomaamatta. Kiinan johto on pyrkinyt julkisissa ulostuloissaan lieventämään ulkomailla esiintyviä uhkakuvia sen noususta. (Haapanen 2013, 274). Narratiivi Kiinasta nykyisen kansainvälisen järjestelmän romahduttajana kuitenkin elää edelleen vahvasti. On kuitenkin myös tutkijoita, jotka näkevät Kiinan *status quo* -valtana, jolla ei ole pyrkimystä horjuttaa kansainvälistä järjestelmää (Callahan 2008, 749, ks. esim. Hung 2016).

Vaikka eriäviä lähestymistapoja Kiinaan sekä sen identiteettiin on runsaasti, yhtenäistä niille on näkemys siitä, että Kiinasta on tullut vahvempi valtio ja merkittävämpi pelaaja kansainvälisessä politiikassa. Tämä onkin saanut aikaiseksi keskustelua tavoista selittää Kiinan käyttäytymistä ulkopoliittisella areenalla, sekä sen intresseistä. Keskustelu on myötävaikuttanut tarpeeseen kehittää vain Kiinalle ominainen kansainvälisen politiikan koulukunta. Keskustelu kiinalaisen kansainvälisen politiikan koulukunnan kehittämiseksi käynnistyi 2000-luvulla, tosin länsimaisilla käsitteillä sekä käsityksillä teoriasta. Yaqing Qin esittää syitä koulukunnan puutteelle kiinalaisesta maailmankäsityksestä, länsimaisen tutkimuksen yliotteesta sekä metafyyssisen ytimen puutteesta (Qin 2010, 35–40.) Keskustelu on kuitenkin lisääntynyt viime vuosina ja siinä on havaittavissa kolme vahvaa teemaa. Näitä ovat *tianxia*, *Kiinan unelma* sekä vain Kiinalle ominainen *strateginen ajattelu*. Esittelen seuraavaksi tätä keskustelua.

1.2. Tianxia

Kiinalaiseksi kosmopolitismiksi nimitetty Tianxia-teoria (Puranen 2016, 332), tai suomennokseltaan ”kaikki taivaan alla”, on viime aikoina merkittävää jalansijaa saavuttanut ideologia. Sen sanotaan ammentavan keisarillisesta Kiinasta, joka muistutti Sanna Kopran mukaan enemmän sivilisaatiota kuin kansallisvaltiota. Keisarillisella Kiinalla ei ollut eurooppalaisen määritelmän mukaisen tunnusmerkkejä kuten tarkkoja rajoja, hallitusta, armeijaa, kansallislaulua tai kansallista identiteettiä. Ajatukset kansasta, suvereeniudesta ja kansallisuudesta saapuivat Kiinaan vasta eurooppalaisten saavuttua. (Kopra 2016, 39.) Tuolloin tianxia ei ollut selkeärajainen teoria, vaan kulttuurinen konsepti, joka sisälsi konfutselaisuudesta ammentavia näkemyksiä moraalista, harmoniasta ja järjestyksestä (Qin 2010, 41–42). Harmonian painotuksen lisäksi sille oli ominaista keskusvallan hallitseva asema vasallivaltoja kohtaan. Ideologian nimitys tulee siitä, kuinka tianxian järjestelmässä keisari eli ”taivaan poika” johti ”kaikkea millä oli väliä” tai ”kaikkea taivaan alla”. Tämän ideologian aikakausi päättyi niin sanottuun nöyryytyksen vuosisataan (1839–1949), joka alkoi oopiumsodista ja päättyi kommunistiseen vallankumoukseen ja Kiinan kansantasavallan perustamiseen vuonna 1949. (Kopra 2016, 37–38.)

Tianxia on ollut suosittu ideologia etenkin kiinalaisten akateemikkojen keskuudessa (Kopra 2016, 37). Vaikka kyseessä ei sinänsä ole uusi teoria tai ideologia, se on kokenut renessanssin Kiinan talouskasvun ja kommunistisen ideologian hälvenemisen myötä (Barr 2011, 92, Kopra 2016, 38–39). Nykyisessä muodossaan teoria nousi julkisuuteen vuonna 2005 sen kuuluisimman kannattajan, Tingyang Zhaon julkaiseman teoksen myötä (Puranen 2016, 333). Hän on kirjoittanut aiheesta useita artikkeleita ja herättänyt mielipiteitä puolesta ja vastaan. Zhao ehdottaa tianxiaa kansainvälisen järjestelmän muodoksi ja uskoo sen ratkaisevan monia nykymaailman ongelmia (emt, 333). Vertauskohtana nykyiselle järjestelmälle hän käyttää jaksoa Kiinan historiassa (475–221 eaa), jolloin Kiinan seitsemän itsenäistä läänitysalueetta kisasivat keskenään vallasta. Zhaon mukaan tilanne kuvastaa myös tätä päivää, jolloin läänitysalueiden sijaan valtiot kilpailivat vaikutusvallasta. Zhao argumentoi kansallisvaltioiden olevan tuomittuja epäonnistumaan globaalien rauhan vartijan puuttuessa. Valtio ei voi välttää levottomuutta anarkialle perustuvassa järjestelmässä, jossa konfliktit nähdään jopa väistämättöminä. (Barr 2011, 92.) Zhaon mukaan yhtenäisyyden puuttuminen tarkoittaa niin ikään universaalien poliittisten identiteettien puuttumista ja ilman globaalia poliittista filosofiaa maailma on epäonnistunut (Zhao 2009, 5).

Zhaon tianxia on monarkkinen järjestelmä, joka sisältää aristokratian piirteitä. Se on avoin verkosto, joka koostuu maailmanhallituksesta ja vasallivaltioista. Niiden lukumäärä riippuu kulttuurien

diversiteetistä, kansallisvaltioista tai maantieteellisistä olosuhteista. Nämä valtiot sitoutuvat yleiseen poliittiseen järjestelmään, joka on avoin kaikille maailman valtioille. Erityispiirteenä on harmonia, jonka mukaan järjestelmään liittyneet valtiot eivät sodi keskenään. Maailmanhallitus olisi vastuussa yleismaallisista instituutioista, laeista ja järjestyksestä. Sen vastuualue kattaa myös yleisen hyvinvoinnin sekä oikeuden ja rauhan ylläpidon. Maailmanhallitus hallitsee yleisiä resursseja ja sillä on auktoriteetti tarkastella vasallivaltioiden poliittista legitimitettä ja rangaista alaisvaltioita, jotka rikkovat rauhaa. Maailmanhallitus kuitenkin menettää legitimitettinsä, jos se väärinkäyttää valtuuksiaan. Alaisvaltiot ovat itsenäisiä oman taloutensa, kulttuurinsa, sosiaalisten normien ja arvojen suhteen, eli itsenäisiä kaikin muin tavoin paitsi poliittisen legitimitetin ja velvoitteidensa suhteen. Alaisvaltioiden tulee tässä järjestelmässä osoittaa keskushallinnolle osa tuotannostaan tribuuttina. Institutionaalinen tasapaino on merkittävässä roolissa pitkän ajan yhteistyön saavuttamisessa. Maailmanhallitus hallitsee suoraan keskivaltaa, joka on noin kaksi kertaa suurempi kuin sen suurin alaisvaltio. Kansalaisilla on järjestelmässä vapaus muuttaa maasta toiseen ja tehdä töitä missä haluavat. Tämä ilmentää Zhaon mukaan maailmanfilosofista näkemystä nationalistisen filosofian sijaan. (Zhao 2009, 8–9.)

Zhao perustelee näkemyksiään syrjimättömyydellä. Poliittisen järjestelmän tulee perustua ajatukselle, että kukaan ei ole ulkopuolinen eikä vastakkainasettelua olisi (Zhao 2009, 10–11). Hän toteaa, että kaikki ovat syntyneet taivaan alle, joten ketään ei tulisi kohdella ulkopuolisenä (emt, 11). Kansainvälisyyden sijaan tulisi keskittyä yleismaallisuuteen (worldness). Zhaon mukaan nykyinen järjestelmä on aina imperialistinen, jossa yksi tai ryhmä valtioita harjoittaa poliittista, taloudellista ja kulttuurista valtaa heikompien valtioiden yli. Tämän välttämiseksi olisi syytä luoda institutionalisoitu järjestelmä edistämään universaalia hyvinvointia muutamien valtioiden intressien sijaan. (Zhao 2009 6.) Tämä konfutselaisuuden hierarkian tulkinta korostaa järjestystä vapauden sijaan, etiikkaa lain sijaan, sekä eliitin valtaa demokratian ja ihmisoikeuksien sijaan (Callahan 2017, 262).

Harmonia yhteiselon periaatteena voidaan ymmärtää paremmin kiinalaisessa metafysiikassa. Zhaon mukaan kiinalainen filosofia hyödyntää suhteiden metafysiikkaa olemisen ontologian sijaan. Olemisen itsessään ja sen tarkastelu on ongelmallista tässä kiinalaisessa ajattelumallissa, jossa asiat määrittyvät sen suhteiden kautta. Harmonia mielletään vastavuoroiseksi tasapainotilaksi toimijoiden X (keskusvalta) ja Y (alaisvaltio) välillä. X ja Y jakavat omaisuutensa siinä määrin, että molemmat hyötyvät. Vastavuoroisesti molemmat häviävät, mikäli Y häviää. X saavuttaa hyötyä tiettyyn tasoon asti, jossa Y:n hyödyn edistäminen edistää myös X:n etuja. Harmonia on siis kaikkien pelaajien etujen ajamista. (Zhao 2009, 15.) Zhao perustelee järjestelmää erityisesti sillä, että nykyinen kansainvälinen järjestelmä ei ole universaalisti hyväksytty (Puranen 2016, 333). Matti Purasen mukaan Zhao ei

suoranaisesti määritä Pekingiä tämän uudenlaisen järjestelmän keskuksiksi, mutta tämänkaltaista tulkintaa on vaikeaa välttää (Puranen 2016, 334).

Zhaon näkemykset harmonisesta maailmasta ovat saaneet osakseen kritiikkiä. June Dreyerin mukaan Zhao ei tarjoa menetelmää, jolla kansainvälinen järjestelmä voisi käytännössä siirtyä valtiokeskeisestä maailmakeskeiseen järjestelmään. Hän myös esittää, että tianxia on ollut käytössä vain Zhoun dynastian aikana (1046 – 771 eaa), eikä siten ole välttämättä sovellettavissa tähän päivään. Vaikka Zhaon käyttämät vertauskuvat voivat olla herkullinen retorinen tehokeino, on sen historiallinen paikkansapitävyys Dreyerin mukaan kyseenalaistettavissa¹. Kolmas ongelma liittyy tianxian ja konfutselaisuuden yhdistelmään. Dreyer viittaa Daniel Belliin todetessaan, että Zhao ammentaa konfutselaisuuden sijaan enemmänkin kristinuskosta, buddhalaisuudesta ja marxilaisuudesta. (Dreyer 2015, 1022–1023.) Näin ollen tianxia ja konfutselaiset juuret ovat ristiriidassa keskenään. Myös Callahanin esittämä kritiikki on samoilla linjoilla Dreyerin kanssa. Hänen mukaansa Zhao on saanut myös kotiyhteisöltään kritiikkiä siitä, että hän ei ymmärrä riittävästi tianxian konseptia historiallisena tai filosofisena ilmiönä, vaan kyseessä olisi enemmänkin hänen oma keksintönsä. (Callahan 2008, 753).

Oma kritiikkini kohdistuu Zhaon ajatuksiin hierarkiasta, keskusvallasta ja harmoniasta. Mikäli kaikki ovat saman arvoisia, mitä tarvetta on arvoasteikolle ja hierarkialle, sekä tribuuttijärjestelmälle? Vaikka maailmanhallitus ja keskushallinto nauttivat yleistä hyväksyntää, eikö kyseessä ole loppujen lopuksi toinen versio järjestelmästä, joka perustuu hegemoniaan? Vaikka Zhao perustelee järjestelmää juuri dominoivan valtion mahdottomuudella (Zhao 2009, 8–9), johtaisi minusta Zhaon järjestelmä mahdollisesti samaan lopputulemaan kuin nykyinen järjestelmä. Havaitsen Zhaon logiikassa myös samankaltaisuuksia demokraattisen rauhan teesiin, jonka mukaan demokraattisen järjestelmän omaksuneet valtiot eivät sodi keskenään. Zhaon versiossa lähtökohtana on, että maailmanhallinnon alaisena olevat jäsenvaltiot eivät sodi keskenään. Länsikeskeisyydestä irtautuva teoretisointi on tosin tervetullutta kansainvälisen politiikan tutkimuksessa, mutta Zhao ei mielestäni tarjoa varteenotettavaa ratkaisua kansainväliselle järjestelmälle. Mielipiteitä on monia, mutta on kiistämätöntä, että tianxia on aiheuttanut keskustelua niin Kiinassa kuin länsimaissakin. Sen on myös spekuloitu vaikuttavan Kiinan nykyisen johdon ulosantiin, mitä tulen myös tällä tutkielmallani tarkastelemaan.

---

¹ Myös kiinalainen tutkija Zhaoguang Ge kyseenalaistaa tämän historiallisen paikkansapitävyyden ja argumentoi, että Zhaon visioimaa järjestelmää ei ole ollut käytännössä käytössä Kiinassa (Puranen 2016, 335).

1.3. Kiinan unelma ja pehmeä valta

Toinen usein esiin nostettu teema koskee presidentti Xin ajamaa Kiinan unelmaa tai englanniksi vaikiintunutta käsitettä *China Dream*. China Dream-ajattelu tuli suosituksi vuonna 2012 Xi Jinpingin puheen myötä, jossa hän kertoi tarkoituksen olevan ”kiinalaisen valtion suuri elvytys”. Tästä tuli hänen iskulauseensa. Xin mukaan kiinan unelman täyttyminen edellyttää vauraan ja voimakkaan valtion saavuttamista, kansakunnan heräämistä sekä kansan onnellisuutta. Callahan toteaa, että vaikka tämänkaltainen retoriikka on helposti tulkittavissa propagandaksi, tarjoaa se silti merkittävän viitekehysten kiinalaisen politiikan toimintaan ja sen ymmärtämiseen. (Callahan 2017, 251, 253.) Kiinan kommunistisen puolueen akateeminen julkaisu Quishi kertoo, että Kiinan unelma tähtää harmoniseen maailmaan, mistä voidaan havaita sen samankaltaisuus tianxia-ajattelun kanssa. (Dreyer 2015, 1018). Yksi termin vahvoista puolista on sen muokkautuvaisuus, sillä terminä se on tarpeeksi epämääräinen ja rajaamaton. Kiinan unelma tarjoaa jotain uutta jo vanhentuneeksi tulkittuun ”sosialismia kiinalaisilla luonteenpiirteillä”-mantraan ja se inspiroi myös nuoria. Tämä mahdollistaa sen, että samaan aikaan jokainen voi nähdä unelman omanlaisenaan. (Ferdinand 2016, 944–945.)

Kiinan unelman konsepti on herättänyt huomiota myös ulkomailla. Sen on esimerkiksi tulkittu sisälteävän suuremman geopoliittisen narratiivin Kiinalle kuuluvasta paikasta maailmassa ja siten ilmentävän ulkopoliittista linjaa (Hinck et al. 2018, 99). Kiinan unelman on myös nähty lisäävän Kiinan pehmeää valtaa² ulkomailla (Ferdinand 2016, 943–944). Haapasen mukaan Kiinan pehmeään valtaan liittyy lännessä voimakas pelko, että Kiina pyrkisi sen avulla levittämään omaa poliittisen kehityksen mallia ulkomaille (Haapanen 2013, 276). Kiinan pelätään pehmeän vallan avulla muokkaavan maailmanjärjestystä mieleisekseen ja levittävän kulttuuriaan maailmanlaajuisesti (Mäenpää 2015, 53). Yksi keskustelua aiheuttanut pehmeän vallan muoto ovat Konfutse-instituutit³, joita Kiina on rakentanut ympäri maailmaa. Ilmiö on aiheuttanut keskustelua Suomessakin (Koskinen & Parkkari 2020). Haapanen huomauttaa, että vaikka instituutit muistuttavat toimintamalliltaan Saksan Goethe-instituutteja tai Ranskan Alliance française-organisaatioita, esitetään ne arveluttavassa valossa, ikään kuin osana Kiinan maailmanvalloituspyrkimyksiä. (Haapanen 2013, 276). Pehmeä valta nivoutuu näin yleiseen keskusteluun Kiinan uhka -diskurssista.

---

² Pehmeän vallan tunnetuin määrittelijä on Joseph Nye. Hänen mukaansa pehmeä valta tarkoittaa toimijan pyrkimystä saada muut toimijat haluaan samoja tavoitteita kuin tämä. Kontrastina kova valta liittyy pyrkimykseen muuttaa toimijan mielipidettä joko houkuttimien tai rangaistusten pelon avulla. (Nye 2004, 5.)

³ Kyseessä on vuonna 2004 aloitettu kampanja, jonka tavoitteena on avata 1000 instituuttia vuoteen 2020 mennessä. Instituuteissa opetetaan muun muassa kiinan kieltä ja kulttuuria. Instituuttien virallisena pyrkimyksenä on rakentaa harmonista maailmaa. (Liu 2015, 778–779.)

1.4. Strateginen ajattelu

Zhonqi Pan esittää suhteellisen strategisen ajattelun selittävän Kiinan käyttäytymistä kansainvälisellä arenalla. Hän määrittelee strategisen ajattelun yleiseksi näkökulmaksi, mieltymykseksi tai logiikaksi maan käyttäytymiseen sekä johtamiseen. Tämä strateginen ajattelu vaihtelee valtiosta toiseen, sillä se juontaa juurensa valtion historiasta ja kulttuurista sekä pysyy vakaana ja vaikutusvaltaisena ihmisten käyttäytymiseen eri aikakausilla. Strateginen ajattelu voi selittää, miksi jokin valtio käyttäytyy voimakkaammin sen vallan kasvaessa, sekä miksi jokin valtio toimii päinvastoin. Kiinan strategisen käyttäytymisen ymmärtämiseksi tulee perehtyä *guanxin* ja *weiqin* konsepteihin, jotka selittävät hänen mielestään Kiinan strategiaa kansainvälisellä arenalla. (Pan 2016, 304.)

Ensimmäisellä termillä viitataan sosiaaliseen verkostoituneisuuteen, tai laajemmin asioiden suhteisiin toisiinsa. *Weiqi*, tai toiselta nimeltään *go* viittaa terminä vanhaan kiinalaiseen peliin, jonka Zhonqi Pan kertoo vaikuttavan Kiinan ajattelutapaan kansainvälisellä arenalla. Pelissä pelaajat pyrkivät valloittamaan pelilaudalta mahdollisimman suuren alueen poistamatta toisen pelaajan nappuloita. Tämä heijastaa hänen mukaansa Kiinan lähestymistapaa yhteistyöhön muiden maiden kanssa. Pan argumentoi tämän toimivan merkittävänä vastakohtana länsimaiselle ajattelulle kansainvälisestä politiikasta, joka toimii shakin logiikan tapaisesti muita pelaajia poistaen. Pan kirjoittaa tämän vaikuttavan kiinalaisten ajattelutapaan, joka on hänen mukaansa paljon suhteellisempi kuin länsimaalaisten. Tämä ilmenee siten myös ulkopolitiikassa, joka on kiinalaisen ajattelutavan mukaan ”suhteiden logiikkaa” kun taas länsimaalaiset näkevät sen ”vaihtokauppojen logiikkana”. Suhteiden logiikka painottaa ajatusmallia, jonka mukaan molemmat osapuolet hyötyvät hyvistä suhteista, kun taas vaihtokauppojen logiikassa normaali suhde tarvitsee vaihtokauppojen symmetriaa. Näin ollen suhteiden logiikkaa painottava Kiina keskittyy hyödyllisten suhteiden luomiseen vaihtokauppojen sijaan. (Pan 2016, 304–308.)

Pan argumentoi, että ajattelutapa näkyy kiinalaisessa filosofiassa, politiikassa, yhteiskunnassa sekä kulttuurissa (Pan 2016, 309). *Guanxin* ja *weiqin* hyödyntäminen näkyy esimerkiksi yhteistyössä: tavoitteena on tilanne, jossa osapuolten suhde on harmoninen ja molemmat osapuolet hyötyvät (emt, 311–312). Saavuttaakseen hyvän *guanxin* Kiina käyttää pehmeää sekä kovaa valtaa (emt, 314). Pehmeää valtaa käyttäessään Kiina ei odota tasa-arvoisia palveluksia, vaan molemminpuolista kunnioitusta vaihtokauppojen yhteydessä, jolloin päätavoitteena on positiivisten diplomaattisten suhteiden luominen (Pan 2016, 315). Ulkosuhteissaan Kiina kiinnittää enemmän huomiota pitkän aikavälin tavoitteisiin sekä suhteiden yleiseen luonteeseen, yksittäisten suhteiden kustannus – ja hyötysuhteiden laskemisen sijasta (Pan 2016, 307).

Peliteoriasta ammentava strateginen ajattelu painottaa näin kiinalaisen ja länsimaisen ajattelun perustavanlaatuisia eroja, mikä on noussut edellisissäkin käsittelemissäni suuntauksissa esille. Kiinan tutkimuksessa nostetaan näin ollen tärkeiksi teemoiksi dikotomia idän ja lännen välillä, tianxia-ajattelu, Xin ajama Kiinan unelma sekä siihen liittyvä pehmeän vallan käyttö. Monet tutkijat ammentavat Kiinan historiasta sekä sen ulkopoliittisesta käyttäytymisestä, mikä sopii yksin identiteetin tutkimuksen perinteen kanssa. Aihepiiriin liittyvä vastakkainasettelu on aiheuttanut myös kritiikkiä. Chih Yuan Woon kritisoi etenkin Kiinan tutkimuksessa esiintyvää dikotomiaa idän ja lännen välillä. Hän kokee, että etenkin kiinalaista kirjallisuutta määrittää retoriikka Kiinan erityislaatuisuudesta sekä näkemys siitä, että uniikki kiinalainen sivilisaatio seuraa omaa tietään kohti modernia aikaa edistääkseen sino-sentristä maailmankuvaansa. Vallitseva ajatus kiinalaisesta sivilisaatiosta, joka on kulttuurillisesti päättäväinen nousemaan globaaliksi johtajaksi, jättää monipuolisemmat näkemykset identiteetistä ja politiikasta varjoonsa. Samalla luodaan visio maailmanjärjestyksestä, joka perustuu orientalistisiin visioihin. Tämä näkemys vähättelee hänen mukaansa vähemmän deterministisiä historiankirjoituksia, jotka voisivat valottaa, kuinka Kiinan nousun luonne voi olla paljon enemmän riippuvainen ulkomaailmasta sekä sen muokkaama. Lyhyesti ilmaistuna, Kiinan (menneen tai nykyisen) ei voida nähdä toimivan tyhjiössä, vaan sen täytyy jatkuvasti neuvotella ja sovittaa sen geopoliittista sitoumusten ja tai kanssakäymisensä strategiaa, joka perustuu maailmanpolitiikan muuttuviin vaatimuksiin. (Woon 2018, 69.)

Woonin kritiikki on painavaa ja sopii mielenkiintoisella tavalla yhteen valitsemani teoreettisen viitekehyksen kanssa, jossa niin ikään argumentoidaan, kuinka valtion identiteetti sekä sen käytös ei voi kehittyä pelkästään tyhjiössä. Ennen teoreettisen viitekehyksen esittelyä käsittelem Kiinan kansantasaavallan poliittista historiaa ja avaintapahtumia. Valtion historia on teoreettisessa viitekehyksessäni erityisen tärkeässä asemassa, joten historiaan perehtyminen on välttämätöntä analyysin toteuttamiseksi. Seuraavaksi esittelen näitä tärkeitä tapahtumia, jotka ovat vaikuttaneet Kiinan identiteettiin, käyttäytymiseen sekä kansainvälisen politiikan tutkimuksen aihepiireihin.

2. KIINAN KANSANTASAVALLAN ULKOPOLITIIKAN KÄÄNNEKOHDAT

Nykypäivän Kiinan toimien tarkastelu vaatii sen historiallisten taustojen tuntemusta etenkin aikana, jolloin kansallisuusate ja loistokkaaseen historian vetoaminen ovat osa Kiinan johdon ulosantia. Historian tarkastelu on olennaista myös hyödyntämäni teoreettisen viitekehyksen kannalta, sillä se painottaa historian merkitystä identiteetin muodostumisessa, joten katsaus historiaan on perusteltua. Tiivistän Kiinan poliittisen historian hyvin lyhyesti kiinnittäen huomiota etenkin Mao Zedongin valtakauden päättymisen jälkeiseen ajanjaksoon ja sen ulkopoliittisiin piirteisiin. Pääpiirteinä esittelemäni tapahtumat valikoituivat sen perusteella, että ne nousivat systemaattisesti esiin myös nykyisen Kiinan politiikkaa käsittelevissä julkaisuissa.

Tutkielmassani argumentoin Kiinan ulkopolitiikan muuttuneen sulkeutuneesta ja omiin projekteihinsa syventyneestä yhä avoimemmaksi ja voimakkaammaksi toimijaksi kansainvälisellä arenalla. Suunnanmuutos on merkittävä, sillä sulkeutuneisuus määrittäi Kiinan politiikkaa jo keisarikauden aikana. Tällöin Kiinan on argumentoitu keskittyneen omiin poliittisiin projekteihinsa ekspansionistisen politiikan sijaan (Shichor 2020, 171). Sulkeutuneen politiikan voidaan ajatella saaneen vaikutteita tribuuttijärjestelmästä, jossa Kiina toimi keskusvaltana vasallivaltioilleen (Dreyer 2015, 1016). Kiina oli monien dynastioiden ajan Itä-Aasian supervaltia, jonka vaikutusvalta ulottui Koreaan ja Japaniin (Matten 2011, 1). Tämä kuitenkin muuttui merkittävästi länsimaiden teollistumisen, oopiumsotien, boksarikapinan sekä Kiinan keisarikauden romahtamisen myötä. Kiinasta tuli yhtäkkiä valtio kansainvälisessä järjestelmässä, jossa sen tuli löytää paikkansa (ibid).

Uusi sivu käännettiin kommunistien valtaannousun myötä, jolloin Kiina sai takaisin täyden suvereniteetin Mao Zedongin noustessa valtaan vuonna 1949 (Bekkevold & Ross 2016a, xv). Ennen tätä Kiina oli ollut Japanin miehityksen kohteena, ja maan sisällissota oli kestänyt jo yli 20 vuotta (ibid). Kiinan kansantasavallan perustamisen myötä Kiina integroitui osittain osaksi kansainvälistä järjestelmää 1950-luvulta lähtien, vaikkakin monien maiden syrjimänä. (Shichor 2020, 167). Maon aikana Kiina ei ollut aktiivinen kansainvälisellä arenalla ja kylmän sodan aikana sen rooli oli lähinnä alueellinen (emt, 168). Kiina lyöttäytyi ideologisesti yhteen Neuvostoliiton kanssa kylmän sodan aikana, mutta suhteet heikentyivät merkittävästi 1960- ja 1970-lukujen taitteessa. (Lampton 2014, 230). Shichor huomauttaa Kiinan diplomaattisten suhteiden neuvostotasavaltoihin olleen lähinnä muodolliset ja suhteellisen merkityksettömiä ja kertoo Kiinan olleen hylkiö kansainvälisessä yhteisössä. Hänen mukaansa tämä johtui Maon piittaamattomuudesta kansainvälisiin suhteisiin sekä Kiinan

sulkeutuneisuuden traditiosta. Tämän lisäksi radikaalit hankkeet kotimaassa, kuten suuri harppaus ja kulttuurivallankumous⁴, söivät muiden maiden halua olla tekemisissä Kiinan kanssa. 1960-luvun lopussa Kiina kuitenkin lähentyi Yhdysvaltojen kanssa ja Kiinan profiili alkoi nousta. (Shichor 2020, 173–174.)

Deng Xiaopingin noustua valtaan ja reformien alkaessa 1970-luvun alussa Kiinan globaali profiili alkoi nousta kohisten (Shichor 2020, 168). Siinä missä Mao ei luottanut länteen, oli Deng Xiaoping valmis vähentämään kiinalaista nationalismia pyrkimyksissään lisätä Kiinan valtaa ja arvovaltaa. Larson & Shevchenko 2019, 139). Saadakseen kipeästi tarvittua teknologiaa ja investointeja Deng oli valmis hyväksymään ulkomaalaisten läsnäolon Kiinassa sekä avautumiseen liittyvät poliittiset ja sosiaaliset riskit (ibid). Avautumisen politiikan on nähty olleen vastaus siihen, että Kiina oli jäämässä jälkeen pienemmistä naapureistaan, kuten Etelä-Koreasta ja Singaporesta. Jotta Kiina saisi taloudellisesti kirittyä kiinni sen naapurivaltioita, tuli sen toistaiseksi niellä ylpeytensä ja olla valmis oppimaan muilta (Larson & Shevchenko 2019, 140). Deng pyrki myös parantamaan Kiinan kansainvälistä asemaa ulkopoliittikan avulla, mutta taustalla säilyi kuitenkin tahto säilyttää selkeä kiinalainen identiteetti (emt, 150, 155).

Kylmän sodan päättyminen muutti kansainvälisen järjestelmän voimasuhteita USA:n hyväksi, mutta samalla mahdollisti Kiinan ja Venäjän suhteiden normalisoitumisen, diplomaattisten suhteiden perustamisen Etelä-Korean kanssa sekä lähentymisen Kaakkois-Aasian maiden kanssa (Bekkevold & Ross 2016a, xvii). Suunta kuitenkin muuttui jälleen Tiananmenin aukion tapahtumien myötä. Kansainvälisen arvostelun tuloksena Deng Xiaoping linjasi Kiinan ulkopoliittikan noudattavan matalaa profiilia ja keskittyvän omien kansallisten projektien edistämiseen (Pan 2016, 316). Tälle niin kutsutulle matalan profiilin doktriinille oli ominaista, että Kiinan tulisi kylmästi tarkkailla, turvata oma asemansa, pärjätä rauhallisesti, peittää omat kykynsä ja odottaa omaa hetkeään, pitää matalaa profiilia eikä sen tulisi koskaan tehdä aloitetta (Ferdinand 2016, 941). Tänä aikana kiinalaista kulttuuria alettiin jälleen korostamaan. Ennen sitä se oli ollut kommunistisen hallinnon epäsuosiossa, etenkin Maon kulttuurivallankumouksen aikana (Callahan 2015, 995).

---

⁴ Suuri harppaus oli Mao Zedongin aloittama hanke vuonna 1956, jonka tavoitteena oli saada Kiina saavuttamaan teollistuneet valtiot 15 vuodessa. Hankkeen myötä koko yhteiskunta koki taloudellisen ja yhteiskunnallisen järjestelmän muutoksen. Utopistinen hanke päättyi katastrofiin ja suureen nälänhätään, jonka aikana yli 20 miljoonaa kiinalaista kuoli nälkään. (Lawrance 1998, 56–57.)

Kulttuurivallankumous oli vuosina 1965–1971 toteutettu hanke, jonka tarkoituksena oli lujittaa Maon sekä kommunistisen ideologian asemaa. Arviolta noin puoli miljoonaa kiinalaista kuoli vallankumouksen aikana. Suurin osa heistä oli älymystön edustajia. (Lawrance 1998, 79.)

Kiinan kansainvälinen asema muuttui jälleen Jiang Zeminin ja Zhu Rongjin noustua valtaan Xiaopingin kuoltua. Tällöin keskushallinto alkoi hellittämään otettaan taloudesta, minkä myötä lukemattomat ulkomaiset yritykset alkoivat siirtää tuotantoaan Kiinaan. Hu Jintaon noustessa valtaan Kiinalle oli juuri myönnetty olympialaiset, se oli liittynyt Maailman kauppajärjestön (WTO) jäseneksi sekä saavuttanut aseman ”maailman tehtaana”. Talouskasvu sai kuitenkin myös aikaan suuret elintasoerot kaupunkien ja maaseudun välillä. Vaikka talousjärjestelmää pyrittiin muuttamaan, vanha sijoituksiin nojaava malli piti pintansa. (Bekkevold & Ross 2016a, xvi – xvii.) Hu Jintao oli varovainen ja tietoinen riskeistä ja keskittyi kotimaan talouskasvun ylläpitämiseen. Hän myös kehitti harmonisen yhteiskunnan termi, joka otti vaikutteita konfutselaisuudesta. Yleisesti ottaen Kiina vältti aktiivisemmän roolin omaksumista kansainvälisissä suhteissa ja noudatti matalan profiilin doktriinia. Hun valtakauden lopussa alkoi kuitenkin olla merkkejä siitä, että Kiinan päättäjät olivat alkaneet pohtia valtion aktiivisemmän ulkopoliittikan mahdollisuutta. (Ferdinand 2016, 941–942.)

Nykyinen Kiinan proaktiivisempi ulkopoliittikka on saanut vaikutteita kasvavasta nationalismin tunteesta. Näin ollen, nykyinen proaktiivinen ulkopoliittikka ei ole pelkästään Xin aikaansaama yhtäkkiäinen ilmiö, vaan se heijastelee hidasta muutosta, joka alkoi Hu Jintaon kauden loppupuolella. (Yu 2016, 356.) Vaikka globalisaation hyväksyminen ja sen hyödyntäminen on lähentänyt Kiinaa länsimaiden taloudellisiin normeihin ja sääntöihin, Peking ei kuitenkaan noudata länsimaisia normeja individualismista, ihmisoikeuksista, demokratian edistämistä tai humanitaarista interventiota (Larson & Shevchenko 2019, 194). Se sen sijaan noudattaa niin sanotusti perinteisiä normeja suvereeniudesta ja puuttumattomuudesta muiden valtioiden sisäpoliittisiin asioihin (ibid).

Kiinan johtajien on argumentoitu oletettavan Kiinan uuden taloudellisen aseman oikeuttavan heidät suurempaan kansainväliseen kunnioitukseen, minkä nähdään vaikuttaneen Kiinan ulkopoliittikkaan (Bekkevold & Ross 2016b, 267–268). Tämän lisäksi erityistä Xin aikakaudelle on, että ennen Xi Jingpiä Kiinalla ei ole ollut virallista ulkopoliittikan strategiaa, vaan linjauksia sekä periaatteita. Toisin kuin Xin edeltäjät Jian Zemin ja Hu Jintao, Xi on muodostanut omia ulkopoliittikan näkemyksiä ja tavoitteita (Stenslie & Gang 2016, 117–118). Esimerkiksi vuonna 2015 Pekingin on tulkittu haastaneen länsivetoisen maailmanjärjestyksen ensin diplomaattisesti instituutioiden rakentamisen kautta. Peking julkisti Asian Infrastructure Investment Bankin perustamisen, jonka on nähty haastavan Maailmanpankin. Se on myös aktivoitunut geopolitiikassa ja rakentanut sotilastukikohtia Etelä-Kiinan merelle haastaakseen naapurivaltioitaan sekä Yhdysvallat. (Callahan 2017, 248.) Xi on myös hyödyntänyt politiikassaan edeltäjiään aktiivisemmin nationalismia (Stenslie & Gang 2016, 125), mikä on kiinnittänyt Kiinan tutkijoiden huomion.

Yhteenvetona todettakoon, että Kiinan poliittinen historia etenkin 1900-luvulla on ollut vallankumousten ja suurten muutosten määrittämä. Kiina on noussut taustatekijästä Yhdysvaltojen haastajaksi sekä merkittäväksi talouden keskukseksi. Kiinan poliittisen historian tuntemus on kuitenkin merkittävää, sillä siihen vetoaminen on vahvana Kiinan nykyisissä poliittisissa diskursseissa. Tästä syystä sovellan tutkielmassani teoreettista viitekehystä, joka kiinnittää historialliseen muistiin erityistä huomiota. Seuraavaksi esittelen teoreettisen viitekehýkseni ja perehdyn konstruktivismin moninaiisiin debatteihin.

3. TEOREETTINEN VIITEKEHYS: ASPIRATIONAALINEN KONSTRUKTIVISMI

Tässä pro gradu -tutkielmassa hyödynnän Anne Clunanin aspirationaalista konstruktivismia. Se soveltuu tutkielmani tarkoitukseen parhaiten, sillä se painottaa identiteetin muodostuvan tietoisien luomisprosessin kautta poliittisen eliitin toimesta sekä historiallisen muistin vaikutuksia maan nykyisen identiteetin muotoutumiseen. Tämä on yhteensopiva taustaoletus tutkimusongelmani kannalta ja tukee oletuksiani Kiinan identiteetin muutoksista.

Aspirationaalinen konstruktivismi tarjoaa työkaluja sen tarkasteluun, kuinka poliittisen eliitin näkemykset menneestä ja nykyhetkestä muokkaavat nykyistä kansallista identiteettiä ja kansallisia intressejä (Clunan 2009, 8). Aspirationaalisen konstruktivismin lähdekirjallisuuteni rajoittuu yhteen julkaisuun, vuonna 2009 julkaistuun *The Social Construction of Russia's Resurgence: Aspirations, Identity, and Security Interests* – teokseen. Clunan on julkaissut aiheesta myös artikkelin vuonna 2014, mutta en kokenut sen tuoneen esiin uusia näkökulmia teoriaan ja sitä kautta lisäarvoa teoriaosiooni. Clunan tarkastelee teoksessaan nimenomaan Venäjän identiteetin muotoutumista ja esittääkin teoksessaan ajatuksen, että teorian jalostamiseksi sitä tulisi testata muiden maiden kontekstissa, kuten muun muassa Iso-Britannian ja Kiinan premisseissä (Clunan 2009, 211). Päätin tutkielmallani tarttua tähän haasteeseen.

Tämä konstruktivismin koulukunta on jäänyt kansainvälisessä politiikassa suhteellisen vähälle huomiolle, kuten myös itse konstruktivistien keskuudessa. Omalla tutkielmallani voin osallistua aspirationaalista konstruktivismia hyödyntävän tutkimuksen määrän lisäämiseen ja rikastaa lähestymistapaa tuomalla mukaan omia näkemyksiäni. En koe aikaisemman tutkimuksen niukahkon valikoiman olevan tutkielmalleni este, vaan antavan minulle hyvin vapaat kädet aspirationaalisen konstruktivismin suhteen. Lisään Clunanin teorian tarkasteluun aineksia konstruktivismin sukupolvien välisistä väittelyistä ja erityisesti konstruktivismin kolmannesta sukupolvesta, joka painottaa tutkijan aseman reflektointia tutkittavaan nähden.

Aikaisempi aspirationaalista konstruktivismia hyödyntävä tutkimus on suhteellisen vähäistä ja vaikuttaa keskittyvän ennen kaikkea Venäjän ja Itä-Euroopan tutkimuksen ympärille. Tällä tutkielmallani laajennan aspirationaalisen konstruktivismin tutkimusta muiden valtioiden tutkimukseen ja tarkastelen, miten Clunanin käsitykset identiteetistä ja intresseistä soveltuvat Kiinan tapaukseen. Pyrkimyksiäni tukevaksi menetelmäksi valikoitui retorinen diskurssianalyysi, sillä sen avulla voin lisätä Clunanin lähestymistapaan piirteitä, jotka mielestäni kaipaavat täydennystä. Ennen aspirationaalisen

konstruktivismiin syvempää tarkastelua on syytä perehtyä konstruktivismiin perusoletuksiin, sen sukupolvien väliseen debattiin sekä siihen kohdistettuun kritiikkiin. Tämä auttaa tarkastelemaan Clunanin konstruktivismia osana laajempaa koulukunnan sisäistä debattia sekä ymmärtämään itse teoreettisen viitekehyksien lähtökohtia paremmin ja identifioimaan piirteet, jotka aspirationaalisesta konstruktivismista jäävät uupumaan.

3.1. Konstruktivismiin perusolettamukset

Konstruktivismi ei ole ollut osa kansainvälisen politiikan tutkimusta niin sanotusti ”aikojen alusta” asti, vaan sitä on pidetty suhteellisen uutena teoriana. (Peltonen 2017, 3). Konstruktivismiin nähdään muodostuneen 1980-luvulla ja se on kehittynyt aihepiiriltään rikkaaksi ja empirialtaan monipuoliseksi kontribuutoiden kentäksi (Michel 2016, 87). Konstruktivismiin juuret ovat kriittisessä teoriassa, sillä se pyrkii problematisoimaan sen mitä otetaan annettuna ja kyseenalaistamaan sen, minkä oletetaan olevan olemassa ”tuolla jossain” (Pouliot 2004, 323). Näillä perusolettamuksillaan se tekee eroa luonnollisen ja sosiaalisen maailman välille (Guzzini 2000, 160) ja näkee maailman sosiaalisena konstruktiona, eli rakentuneen ja rakentuvan edelleen sosiaalisessa kanssakäymisessä (Peltonen 2017, 8). Ammentaen sosiologiasta konstruktivistit argumentoivat kansainvälisen elämän rakentuvan ihmisten puhuessa, seuratessa sääntöjä ja normeja, ollessaan opastettuja maailmankatsomuksissaan instituutioiden toimesta sekä suorittaessaan rituaaleja ja erinäisiä sosiaalisia käytänteitä. Tästä syystä konstruktivistit tarkastelevat sosiaalisia ilmiöitä, kuten normeja, sääntöjä, instituutioita, kieltä tai sen tuottamista. Nämä ilmiöt luovat toimijuutta ja rakenteita ja konstruktivistit argumentoivat näiden tuottavan toisiaan vuorovaikutuksessa. Konstruktivistit kuvaavat maailmaa ei sinä, mitä on, vaan prosessina, korvaten näin positionaalisuuden muuttuvalla ontologialla. (Locher & Prügl 2001, 114.)

Kyseenalaistamalla normaalin ja argumentoimalla maailman rakentuvan sosiaalisessa ulottuvuudessa konstruktivismi haastaa kansainvälisen politiikan muuttumattomuuden realiteetin. Tällä väitteellä konstruktivistit kyseenalaistavat sosiaalisen maailman ja tiedon positivistisen luonteen. (Zehfuss 2002, 3–4.) Tämä erottaa sen rationaaliseen lähestymistapaan painottavista teorioista, kuten realismista. Konstruktivismiin kehittymisen myötä yhdysvaltalainen valtavirtatutkimus on sijoittanut sen merkittäväksi vaihtoehdoksi rationalistisille lähtökohdille, kun taas Euroopassa sen on nähty toimivan kuin välimuotona rationaalista valintaa painottavien lähestymistapojen ja postmodernismin välillä. (Locher & Prügl 2001, 112).

Normaalin kyseenalaistaminen ja sosiaalisen maailman tarkastelu ilmentää yhtäläisyyksiä muiden kriittisestä teoriasta johtavien teorioiden kanssa, kuten esimerkiksi feministisen ja poststrukturalistisen teorian kanssa. Lähestymistapojen välillä on kuitenkin merkittäviä eroja. Konstruktivistit ovat kiinnostuneita puhuttujen sanojen normatiivisuudesta, kun taas poststrukturalistit keskittyvät performatiivisuuteen, kirjoitettuihin teksteihin ja diskursseihin. Koulukuntien ero piilee näin ollen kielen lopputulemassa. Konstruktivistille performatiivisuus riippuu toimijoiden puhumasta kielestä, kun taas poststrukturalistit näkevät kieltä itse performanssissa. (Pouliot 2004, 325.)

Esittelemistäni konstruktivismiin olettamuksista huolimatta kyseessä ei kuitenkaan ole yhtenäinen kansainvälisen politiikan teoria, vaan se pitää sisällään erinäisiä debatteja, jotka lähestyvät konstruktivismille tärkeitä käsitteitä metateoreettisesti eri tavoin (Kessler 2016, 44). Konstruktivistien keskustelu on polveillut vuosikymmenien kuluessa ja seurannut kansainvälisen politiikan tutkimuksen suuria debatteja. Onkin todettu, että yhtä konstruktivismiin koulukuntaa ei ole olemassakaan, sen sijaan voidaan puhua konstruktivismeista (Peltonen 2017, 14). Yhtenäisyyden puutteen ja ontologisten olettustensa vuoksi sen on myös kuvattu olevan enemmänkin lähestymistapa tieteen tekemiseen kuin teoria (Onuf 2016, 6). Tästä syystä vältän tästä eteenpäin tutkielmassani sanan ”teoria” käyttöä konstruktivismiin yhteydessä, sillä se maalaisi kuvan yhtenäisestä ja tarkasti rajatusta koulukunnasta.

Konstruktivistien epäyhtenäisyys ei ole jäänyt kritikoilta huomaamatta ja konstruktivismia on tästä syystä arvosteltu sekavaksi. Maja Zehfuss kritisoi konstruktivismia argumentoimalla, että sen tulisi erottaa itsensä selkeämmin postmodernismista ja poststrukturalismista. Tämän lisäksi hän esittää kysymyksen, mitä voidaan pitää konstruktivismina lähestymistapojen ollessa niin monimuotoisia. (Zehfuss 2002, 8–9.) Kritiikkiä on aiheuttanut myös konstruktivismiin perustavanlaatuiset aatteet sosiaalisesta konstruktiosta. Esimerkiksi Meyerin mukaan konstruktivismi tulisi kansainvälisen politiikan tutkimuksen teorian sijaan nähdä mentaalisten objektien luomisen teoriana tai teoriana siitä, kuinka ideat astuvat todellisuuteen. Hänen mukaansa riskinä on, että konstruktivismiin myötä kaikki nähdään sosiaalisena konstruktiona. (Meyer 2009, 338–340.)

Kritiikkiä konstruktivismia kohtaan on esitetty myös muiden kriittisen tutkimuksen perinteestä ammentavien lähestymistapojen toimesta. Feministiset tutkijat Locher ja Prügl esittävät konstruktivismiin tuoneen uuden näkemyksen kansainvälisen politiikan ontologiaan ja epistemologiaan, mutta lähestymistavoissaan se unohtaa vallan käsitteen tarkastelun. Konstruktivistit ovat tarkastelleet valtaa joko määreenä tai ehdottamalla instituutioiden luovan ja rajoittavan maailmaa. Nämä eivät kuitenkaan ole täysin riittäviä kritikoiden mielestä tarkastelemaan vallan monimutkaista käsitettä. Kolmas konstruktivistinen vallan ymmärrys painottaa, että kaikissa instituutioissa on valtaa ja että ne

systemaattisesti jakavat etuoikeuksia ja luovat täten alistamisen kaavoja. Tämä näkemys on jo lähempänä feministien peräänkuuluttamaa vallan kätkeytymistä prosesseihin. He kuitenkin kehottavat konstruktivisteja laajentamaan vallan tarkastelua. (Locher & Prügl 2001, 117–118.) Taustani on kriittisessä tutkimuksessa, joten olen kiinnittänyt huomiota samaan konstruktivistisessä keskustelussa. En kuitenkaan näe tätä konstruktivismia rampauttavaksi, vaan se on piirre, jota jokaisen tutkijan tulisi pohtia tehdessään tutkimusta. Huomautan myös, että etenkin kolmannen sukupolven refleksiivisyys korostaa subjektiivisuutta tutkimuksen teossa, mikä saa tutkijan lähes automaattisesti pohtimaan myös vallankäyttöä.

3.2. Sukupolvien välinen debatti

Väittely konstruktivismin tarkoituksesta ja kontribuutiosta kansainvälisen politiikan tieteenalalle on olennaista konstruktivisteille. Konstruktivismien nähdään jakautuneen eri sukupolviin, jotka ilmentävät aikansa vallitsevia näkemyksiä kansainvälisen politiikan tutkimuksesta ja tekevät eroa edellisen sukupolven näkemyksiin. Karkeasti jaoteltuna konstruktivismilla voidaan nähdä olevan kolme sukupolvea, joita kaikkia määrittävät omanlaisensa suhtautuminen konstruktivismin metateoriaan sekä konstruktivismin asemoitumiseen koko kansainvälisen politiikan tieteenalan perinteessä.

Konstruktivismin ensimmäinen sukupolvi syntyi 1980-luvun niin kutsutun kolmannen debatin myötä haastaakseen valtavirta-asemassa olevan positivistisen kansainvälisen politiikan tutkimuksen. Eriytyistä kritiikkiä esitettiin Kenneth Waltzin neorealismia kohtaan. Konstruktivistit kritisoivat Waltzia kulttuurin ja historiallisten jatkumojen huomiotta jättämisestä sekä neorealismien kyvyttömyydestä selittää muutosta kansainvälisessä politiikassa. Kritiikillään konstruktivistit pyrkivät lisäämään kansainvälisen politiikan teoreettista monimuotoisuutta. (Fierke 2002, 332.)

Noustessaan kansainvälisen politiikan tutkimuksen kartalle konstruktivismi kiinnitti huomiota normeihin, kulttuuriin, identiteettiin, maiden intresseihin, toimijoiden ja rakenteiden yhtäaikaiselle olemassaololle sekä kansainväliselle muutokselle. Argumentoimalla kansainvälisen politiikan sosiaalisen ulottuvuuden tutkimuksen puolesta konstruktivistit painottivat merkitysten antamisen tärkeyttä. Konstruktivismin ontologisena oletuksena oli, että maailma rakentuu ja rakennetaan yhä uudelleen sosiaalisessa kanssakäymisessä (McCourt 2016, 42, 44.) Näin ollen maailma rakentuu, eli konstruoi-tuu antaessamme sille merkityksen (Peltonen 2017, 5). Materiaalinen maailma on olemassa, mutta

sen olemassaolo on merkityksetöntä itsessään (ibid). Pääsemme tähän maailmaan antaessamme sille merkityksen kielen ja toimien kautta (Peltonen 2017, 5).

Ensimmäisten konstruktivistien ajatukset aiheuttivat paljon keskustelua kansainvälisen politiikan tutkijoiden keskuudessa, sillä politiikan analyysin sijaan se kritisoi kansainvälisen politiikan metateoriaa (Guzzini 2000, 155–156). Ensimmäinen konstruktivismi oli ennen kaikkea sosiaalinen teoria, ei substantiivinen kansainvälisen politiikan teoria (Peltonen 2017, 5). Konstruktivismin ensimmäisen sukupolven ajattelijoihin lukeutuvat muun muassa Nicholas Onuf, John Ruggie ja Ann Tickner (Peltonen 2017, 3). Konstruktivistit olivat tiedeyhteisössä vähemmistössä, eivätkä vielä saavuttaneet samaa suosiota kuin realistit ja liberaalit, jotka hallitsivat kansainvälisen politiikan tutkimuksen keskustelua. Marginaalisesta asemastaan huolimatta konstruktivistit onnistuivat kuitenkin tekemään nimeä itselleen, vaikkakin varsinainen läpimurto tulisikin tapahtumaan vasta huomattavasti myöhemmin (Peltonen, Käis, Pulkkinen & Viitamäki 57).

Konstruktivismin nouseminen ”suuren kolmen” joukkoon tapahtui vasta vuosituhannen vaihteessa (Peltonen 2017, 2). Suosiota vauhditti valtavirran kansainvälisen politiikan teorioiden kyvyttömyys selittää kylmän sodan päättymistä (Wendt 1999, 4). Tähän mennessä konstruktivistien agenda oli kuitenkin muuttunut suuresti niin kutsutun toisen sukupolven myötä (Kratochwil 2016, 120). Toisen sukupolven ote normien tutkimukseen oli selkeästi positivistisempi, mikä voidaan mieltää merkittävänä syynä suurempaan suosioon. Tämä konstruktivismi pyrki rakentamaan siltaa konstruktivismin ja muiden lähestymistapojen välille ylittääkseen kuilun rationaalisen ja reflektiivisen tutkimuksen välillä (Peltonen 2017, 3). Ehkä tunnetuimman toisen sukupolven konstruktivisti Alexander Wendtin mukaan yhteiskuntatieteillä ja luonnontieteillä on samankaltaisuuksia ja ne molemmat keskittyvät selittämään kausaalisia kaavoja sekä niiden seuraamuksia (Wendt 1999, 372). Toinen merkittävä erityispiirre toisen sukupolven konstruktivismille on, että se yhdistää metodisia oletuksia objektiivisestä maailmasta sekä näkemyksiä kielen vastavuoroisuudesta (Fierke 2002, 332). Tämä myös johti rakenteiden merkitysten painottamiseen, sillä se oli yhteensopiva uuspositivistisen metodologian kanssa (Peltonen et al. 2019, 57).

Uusi konstruktivistinen tutkimus keskittyi siihen, kuinka normit löysivät tiensä toimijoiden mieleen. (Kratochwil 2016, 122). Sukupolvien välillä vallitsee konsensus siitä, että ideoilla on suuri merkitys, mutta mielipiteet eriävät niiden tutkimustapojen suhteen, sekä näkemyksissä siitä, millaista tietoa ideoista voidaan saada. Siinä missä esimerkiksi ensimmäisen sukupolven Kratochwil ja Onuf pyrkivät haastamaan kansainvälisen politiikan näkemykset tieteestä, toisen sukupolven voimahahmot

Adler ja Wendt pyrkivät dialogiin erinäisten ontologisten ja epistemologisten lähtökohtien välille. (Peltonen 2017, 6.)

Konstruktivismiin nähtiin toisen sukupolven myötä sijoittuvan puoliväliin positivismia ja ensimmäisen sukupolven konstruktivismia. Tämä valtavirtaistuminen auttoi konstruktivismia vakiinnuttamaan asemaansa ja muuttumaan poikkeavasta ”normaaliksi tieteenksi” (Peltonen 2017, 3). Toisen sukupolven konstruktivisteista ehkä tunnetuimmat Adler ja Wendt edustavat niin sanotusti konstruktivismiin ”keskitietä” ja varsinkin Wendtin rakenteellinen konstruktivismi nousi konstruktivismiin synonyymiksi (Michel 2016, 88). Wendtin konstruktivismissa lähdetään ajatuksesta, että kansainvälisen politiikan tutkijoiden ei tule pitää ontologian tarkastelua tutkimuksensa painopisteenä. Wendt pyrkiikin löytämään keskitien materialistisen ja idealistisen tutkimuksen välillä. Hänen mukaansa materialismin sisältö ja tarkoitukset koostuvat pohjimmiltaan ideoista ja kulttuurista. Siksi olisi tärkeämpää tarkastella kansainvälistä järjestelmää ideoiden jakautumisen sekä systeemin kulttuurin kautta, eikä toisinpäin. Tämän lisäksi kansainvälisen elämän ontologia on sosiaalinen siinä mielessä, että valtiot samaistuvat ideoiden kautta. Ontologia on konstruktivistinen siinä mielessä, että nämä ideat auttavat määrittämään keitä ja mitä valtiot ovat. Merkittävin ensimmäisestä sukupolvesta eroava väite on, että Wendtin mukaan sosiaalisen konstruktion selittämiseen ei tarvita epistemologisesti mitään erilaista kuin luonnontieteiden harjoittama tieteen realismi. Yhteiskuntatieteilijöiden tulisi hänen mukaansa keskittyä selittämään maailmaa, eikä riitelyyn siitä, miten me voimme tietää siitä. (Wendt 1999, 370–373.) Wendt näkee, että konstruktivismi ei ole kansainvälisen politiikan teoria. Sen sijaan konstruktivismi rohkaisee tarkastelemaan sitä, kuinka toimijat ovat sosiaalisesti konstruoituja. Tämä ei kuitenkaan kerro suoraan sitä, mitä toimijoita tulisi tarkastella, sekä missä ne ovat konstruoitu. Wendt kritisoi aikaisempaa konstruktivistista tutkimusta empiirisen tutkimuksen puutteesta. Siksi hän omassa konstruktivismissaan pyrkii täydentämään konstruktivismiin ontologiaa, epistemologiaa sekä menetelmää. (Emt, 4–7.)

Valtavirtaistuminen ja keskitien etsiminen ei kuitenkaan ollut kaikkien konstruktivistien mieleen ja sitä on pidetty jopa tragediana (Kratochwil 2016, 120). Keskustelua on aiheuttanut näkemys siitä, että konstruktivismiin vauhti on ikään kuin pysähtynyt, eikä se ole päässyt agendassaan eteenpäin (McCourt 2016, 42). Toisen sukupolven kehitys on aiheuttanut tyytymättömyyttä konstruktivistien keskuudessa ja monet argumentoivat, että konstruktivismiin valtavirtaistuttua jotain oleellisia piirteitä jäi matkan varrella pois (Peltonen 2017, 1). Toisen sukupolven keskitiehen tyytymätön kolmas sukupolvi on palannut ensimmäisen sukupolven juurille painottaessaan refleksiivisyyden tärkeyttä sekä kyseenalaistaessaan rakenteiden roolin identiteettien muotoutumisen kontekstissa. Refleksiivisyyden on nähty olevan yksi konstruktivismiin peruspiirteistä ja kolmannen sukupolven erityisyys piileekin

siinä, että se kritisoi toista sukupolvea refleksiivisyyden puutteesta ja painottaa ontologian tarkastelun tärkeyttä – aivan kuten konstruktivismiin ensimmäinen sukupolvikin.

Kolmannen sukupolven mukaan konstruktivisteilta on unohtunut, että maailma ei ole ainoa, joka on sosiaalisesti konstruoitu. Myös ymmärryksemme maailmasta on sosiaalisesti konstruoitu ja täten refleksiivisyyttäkään ei ole yhtä muotoa. (McCourt 2016, 41). Refleksiivisyys ei ole uusi keksintö, vaan esimerkiksi feministit, postkolonialistit ja kriittiset teoretikot ovat peräänkuuluttaneet sen tärkeyttä jo vuosien ajan (McCourt 2016, 45). Kratochwil esittää tarpeen kolmelle eri refleksiivisyyden muodolle. Ensimmäinen korostaa tutkijan ja tutkittavan positioita. Toinen sitä, kuinka tutkijoilla on myös vastuu siitä mitä tutkimuksillamme tehdään. Kolmas painottaa sisäisiä asenteita ja sitä, kuinka on tärkeää pysyä nöyränä väitteidemme suhteen, sillä kukaan ei tiedä täyttä totuutta. (Kratochwil 2016, 136.) Konstruktivismiin suurena haasteena onkin, miten se voi olla tieteellinen ja saavuttaa objektiivisuuden, mutta pysyä samalla refleksiivisenä (McCourt 2016, 43).

Myös Inanna Hamati-Ataya on esittänyt näkemyksiä refleksiivisyyden moninaisesta luonteesta. Hamati-Ataya ehdottaa siirtymistä refleksiiviseen kansainvälisen politiikan tutkimukseen, jolla hän tarkoittaa systemaattista sosio-kognitiivista refleksiivisyyden harjoittamista. Hänelle refleksiivisyys on tutkijan käsitteellinen tai metodologinen vastaus tiedon ja todellisuuden yhteisen refleksiivisyyden tiedostamiseen. Tämä tarkoittaa sosiaalisten jaotteluiden, intressien ja kognitiivisten ymmärrysten kategorioiden huomiointia ja niiden analyysia, sekä päinvastoin. Refleksiivisyyden ydin on näin ollen tiedon ja todellisuuden samanaikainen reflektointi, sekä vastuullinen ymmärrys nykyhetkestä ja tulevaisuudesta. (Hamati-Ataya 2011, 261, 283.)

Olen molempien kanssa samaa mieltä siitä, että refleksiivisyyttäkään tai ennen kaikkea ymmärrystä siitä ei ole yhtä muotoa, ja pyrinkin tutkielmassani yhdistelemään näitä. Erityisen tärkeäksi koen sisäisten asenteiden tarkastelun etenkin kansainvälisen politiikan tutkimuksen saralla. Tieteenala on hyvin teoriapainotteinen ja moninaiset teoreettiset lähestymistavat kielivät siitä, kuinka tutkittavista ilmiöistä on olemassa yhtä monia totuuksia kuin tutkijoitakin. Konstruktivismien ansio onkin siinä, että ne kannustavat tutkijoita tiedostamaan tämän moninaisuuden ja tarkastelemaan omia lähtökohtiaan ja linsejään, joilla tutkija tarkastelee maailmaa. McCourt näkee tämän haasteeksi, mutta itse näen tämän olennaiseksi osaksi yhteiskuntatieteitä. Pohdittaessa teorioita ja tarkastellessa ihmisten kanssakäymistä on lähes mahdotonta suhtautua niihin täysin objektiivisesti ja irrallisesti, ikään kuin tarkkailijana. Jokainen tutkija tuo oman kokemuksensa muokkaaman näkemyksen tutkimukseen ja tutkimuskohteen tarkkailuun. Tiedostamalla nämä sisäiset kognitiot, joista myös Hamati-Ataya puhuu, päästään kuitenkin lähemmäs neutraalimpaa tutkimusta. Koska konstruktivismi on moninainen lähestymistapa, on hyödytöntä lähteä määrittämään yhtä oikeaa konstruktivismia, vaan on syytä

reflektoida hyödynnetyn näkemyksen sijoittumista temaattiseen debattiin, sekä arvostaa tätä yhtenä tapana tulkita maailmaa. Moninaisuus ei vie konstruktivismilta koherenssia, vaan uskon lähestymistavan kuvaavan kansainvälisen politiikan monimutkaisia suhteita ja ilmiöitä sen tarvitsevalla refleksiivisyydellä.

3.3. Aspirationaalinen konstruktivismi – identiteetti intressien selittäjänä

Konstruktivismien kenttä on monipuolinen, mutta tutkielmassani halusin hyödyntää lähestymistapaa, joka kiinnittää erityistä huomiota ihmisen toimijuuteen ja vastuuseen sosiaalisten merkitysten luomisessa. Tässä tutkielmassa hyödynnän aspirationaalisen konstruktivismin näkemyksiä. Tämä konstruktivismin muoto oli osa Anne Clunanin vuonna 2009 julkaistua teosta, joka esittelee sosiaalisesta psykologiasta ammentavaa konstruktivismia ja havainnollistaa sen empiriaa Venäjän identiteetin kontekstissa. Hän argumentoi teoksen julkaisuvaiheessa valtavirta-asemassa olleen rakenteellisen konstruktivismin unohtaneen tärkeitä analyysin elementtejä, kuten toimijan ja historian merkityksen identiteetin muotoutumisprosessissa (Clunan 2009, 12). Tässä hän ottaa selkeästi etäisyyttä konstruktivismin toisesta sukupolvesta kohti kolmatta sukupolvea, vaikka hän ei refleksiivisyyttä tutkittavaan kohden erityisemmin harjoitakaan.

Clunanin teoria lisäsi uuden aspiraatioiden logiikan aikaisempien kansainvälisen politiikan teorioiden rinnalle, jotka keskittyvät materiaalisiin tai sosiaalisiin seuraamuksiin sekä vallitsevien argumenttien vakuuttavuuteen. Sen sijaan aspirationaalinen konstruktivismi siirtää huomion ihmistoimijoihin ja kuinka heidän aspiraationsa eli tavoitteensa, sekä järkensä luovat ja vaikuttavat identiteettiin, intresseihin ja käyttäytymiseen. (Clunan 2009, 21). Aspiraatioiden taustalla on inhimillinen tarve itsetunnonle. Aspiraatioiden voidaan tulkita olevan pyrkimyksiä kohottaa itsetuntoa, tässä kontekstissa valtioiden itsetuntoa. Säilyttääkseen tai parantaakseen itsetuntoaan ihmiset pyrkivät muuttamaan itseään tai ympäristöänsä. Näin ollen aspiraatiot nousevat tarpeesta säilyttää positiivinen itsetunto tai parantaa negatiivista itsetuntoa. (Emt, 9–10.) Teorian nimi viittaakin toiminnan mekanismeihin, joilla valtiolle pyritään rakentamaan eli konstruoimaan identiteettiä, joka kohottaa kansallista itsetuntoa. Teoksellaan Clunan pyrkii vastaamaan kysymyksiin: *Mitä valtiot haluavat? Onko itsestäänselvyys, että kansalliset intressit muodostavat ulkopoliittikkaa? Miten intressit kehittyvät, muuttuvat, uudistuvat tai poistuvat ajan myötä? Kuinka pysyviä ne ovat?* (Emt, 1.)

3.3.1. Keskeiset käsitteet: identiteetti & intressit

Clunanin näkemykset identiteetistä pohjautuvat sosiaaliseen psykologiaan, jonka mukaan ihmisillä on tarve identifioitua sosiaalisiin ryhmiin, jotka korostavat heidän kokemaansa arvoon ja tehokkuuteen perustuvaa itsetuntoa. Tämä tarve positiiviselle itsetunnolle täyttyy osana sosiaalista kollektiivia, eli sosiaalista kategoriaa, jota yksilö arvostaa ja jonka hän näkee erityislaatuisena. Sosiaalisen kategorian jäsenyys, johon luetaan esimerkiksi kansallisuus, ilmenee yksilön mielessä sosiaalisena identiteettinä. Tämä identiteetti kuvaa ja määrittää yksilön ominaisuuksia ryhmän jäsenenä, eli miten hänen tulisi ajatella ja käyttäytyä. Määrittävyyden lisäksi nämä identiteetit ovat arvioivia. Tämä itsensä ja oman käytöksensä arvioiminen tuottaa käyttäytymisen strategioita, joita Clunan kutsuu identiteetin hallitsemisstrategioiksi. Näillä strategioilla pyritään saavuttamaan, ylläpitämään tai parantamaan positiivisia näkemyksiä kollektiivisesta itsestä ja sitä kautta kohottamaan kollektiivista itsetuntoa. Ryhmän identiteetti muodostuu merkittäväksi osaksi yksilön käsitystä itsestään ja toimii pohjana vakaalle käsitykselle itsestä. Tarve positiiviselle itsetunnolle kielii myös statuksen merkityksestä, mikä vihjaa myös historiallisen muistin ja aspiraatioiden tutkimuksen tärkeydestä. (Clunan 2009, 23–24.) Positiivinen itsetunto ja maan sille kokema oikea status kansainvälisessä järjestelmässä kulkevat käsi kädessä, mikä tekee aspirationaalista konstruktivismista mielenkiintoisen teoreettisen viitekehyksen valtion käyttäytymisen ja sen identiteetin tarkastelemiseen.

Clunan näkee, että sosiaaliset instituutiot, kuten kansalliset identiteetit, muodostuvat jatkuvassa vuorovaikutuksessa yhteiskunnallisten rakenteiden ja ihmistoimijoiden välillä. Hän kehittää ajatusta eteenpäin argumentoidessaan, että kollektiiviset ideat, kuten kansalliset identiteetit, luovat kansallisia intressejä. (Clunan 2009 3.) Juuri tämän kanssakäymisen takia Clunan näkee identiteetin dynaamisena ja että ne muuttuvat ajan myötä (emt, 7). Tämä näkemys sijoittaaakin Clunanin teorian vahvasti konstruktivistiseen perinteeseen. Clunanin argumentoidessa toimijuuden olevan tärkeä identiteetin muokkauksessa hän yhdistelee kahta konstruktivistista näkemystä. Kulttuuri on kyllä muutettavissa, mutta siihen vaikuttavat ihmiset, eivätkä kansainvälisen politiikan rakenteet. Tässä näkyvät sosiaalisen psykologian vaikutukset konkreettisesti. Identiteetti ei perustu täysin myöskään siihen, miten muut näkevät toimijan. Suurimpana erona eri konstruktivismien koulukuntien välillä on täten se, onko toimijalla omaa roolia identiteetin luomisessa vai onko identiteetti käytöksen luomaa vai päinvastoin. Clunan argumentoi, että identiteetin ja intressien muodostus on nimenomaan prosessi, jota analysoidaan, sen sijaan että se olisi lopputulema, joka voitaisiin selittää toimijan kohtaamalla rakenteilla (Clunan 2009, 21).

Aspirationaalisessa konstruktivismissa kansallinen identiteetti koostuu uskomuksista oikeasta tavasta hallita, näkemyksistä maan poliittisesta tarkoituksesta ideoista valtion kansainvälisestä statuksesta sekä sen oikeuksista ja velvollisuuksista. Nämä sisältävät historiallisia arvioita valtion aikaisemmista sisäpoliittisista ja kansainvälisistä kokemuksista. Historialla on tärkeä rooli Clunanin konstruktivismissa, sillä valtion historiallinen muisti luo ikään kuin pohjan kaikille mahdollisille kilpaileville omakuville, sekä vertailukohdan, jonka avulla mahdollisen identiteetin legitimiyyttä testataan. Negatiiviset historialliset kokemukset voivat luoda mentaliteetin, joka pyrkii varmistamaan, etteivät negatiiviset kokemukset pääse enää ikinä toistumaan. Positiiviset historialliset kokemukset luovat sen sijaan riman, jonka tulevat identiteetit pyrkivät saavuttamaan (Clunan 2009, 10, 39–40.) Näin ollen maan omalla muistilla on suurempi merkitys omakuvien, identiteetin ja sitä kautta aspiraatioiden ja intressien muotoutumisessa kuin kansainvälisellä järjestelmällä. Tämä vie konstruktivistisia näkemyksiä pois päin Wendtin esittämistä argumenteista kansainvälisten järjestelmien kulttuureista.

Intressit ovat Clunanin lähestymistavassa keskeisessä asemassa. Hän määrittelee ne valtion arvoiksi, joita sen tulee ylläpitää, puolustaa ja suojella. Intressin käsitteeseen liittyvät myös ajatukset valtion kansainvälisestä statuksesta sekä poliittisesta arvosta (Clunan 2009, 29). Rakenteellisen konstruktivismin muodoissa valtion käytöksen selityksiä haetaan sosiaalisista rakenteista, sosiaalisista normeista sekä käytöksen seuraamuksista. Näkökulmia on monia, mutta Clunan huomauttaa, että nämäkin konstruktivistiset näkökulmat kiinnittävät huomiota vain nykyhetkeen historian tarkastelun kustannuksella (emt, 6).

Kansallinen identiteetti ja intressit nojaavat kahteen pilariin: poliittiseen tarkoitukseen ja kansainväliseen statukseen. Nämä koostuvat valtion sisäisistä ideoista, sekä sen kansainvälisestä positiosta ja velvoitteista. Poliittinen tarkoitus sisältää uskomuksia valtiolle sopivasta järjestelmästä sekä siitä, mitkä arvot, periaatteet, ominaisuudet ja symbolit luonnehtivat tätä. Tämän lisäksi tarkoitus sisältää näkemyksiä arvoista ja periaatteista, joita valtion tulisi noudattaa sen ulkosuhteissa. Kansainvälinen status sen sijaan sisältää pohdintoja valtion asemasta ja sen spekulatiosta kuvitellussa kansainvälisessä poliittisessa, sotilaallisessa, sosiaalisessa sekä taloudellisessa hierarkiassa. Poliittinen tarkoitus kertoo valtiolle, mihin viiteryhmiin sen tulisi kuulua. (Clunan 2009, 31.)

3.3.2. *Kansallisten omakuvien muotoutuminen*

Clunan pyrkii teoriallaan vastaamaan kolmeen kysymykseen: mistä kansallinen identiteetti kumpuaa, miksi eri identiteetit kilpailevat keskenään ja miten yksi näistä identiteeteistä nousee hegemoniseen asemaan? (Clunan 2009, 203). Identiteetin muodostuminen alkaa kilpailevien omakuvien arvioimisesta. Omakuvia on samaan aikaan poliittisessa diskurssissa useita ja niiden sopivuutta kansalliseksi identiteetiksi arvioidaan eliitin toimesta. Kuten kansalliset identiteetit, myös kansalliset omakuvat koostuvat ideoista valtion kansainvälisen statuksen ja poliittisen tarkoituksen suhteen. Ne sisältävät näkemyksiä siitä, millainen maan tulisi olla ja mitä sen tulisi tehdä, eli mitkä sen intressit ovat. Omakuvat eroavat kansallisesta identiteetistä siten, että ne ovat ajallisesti irrallisia näkemyksiä siitä, millainen kollektiviteetin tulisi olla ja miten sen tulisi käyttäytyä. Omakuvia on usein useampi kilpailemassa samaan aikaan. (Emt, 29.)

Poliittiset eliitit kilpailevat keskenään saadakseen mieleisensä kansallisen omakuvan kansalliseksi identiteetiksi ja päästäkseen siten määrittämään kansalliset intressit. Tällä ihmisen toimijuutta korostavalla näkemyksellä Clunan eroaa rakenteellisesta konstruktivismista. Hän argumentoi, että eliittiä ajaa halu kohottaa kansallista itsetuntoa, sekä luoda legitiimi sosiaalinen järjestys, joka institutionalisoi arvoja, normeja, uskomuksia sekä menettelytapoja. Perimmäisenä motiivina on taata valtiolle positiivinen mielikuva. (Clunan 2009, 14.) Myös kollektiivisella itsetunnolla on tärkeä rooli identiteetin muodostumisessa. Kollektiivisen itsetunnon muodostavat yhteiset muistot menneestä kansallisesta minäkuvasta sekä tavoitteista, jotka nämä muodostavat tulevaisuudelle. Poliittiset eliitit luovat tai muokkaavat kansallisia identiteettejä sekä intressejä kohottaakseen kansallista itsetuntoa ja lujittaakseen sosiaalista järjestystä, etenkin muutoksen aikakautena. Kansallisten identiteettien muokkaaminen tapahtuu käytännössä poliittisen eliitin toimesta mainostamalla uutta kansallista omakuvaa sekä esittämällä ideoita valtion oikeasta kansainvälisestä statuksesta sekä poliittisesta tarkoituksesta. Tätä toivottua kansallista minäkuvaa edistetään julkisen diskurssin avulla, jonka myötä pyritään myös vakuuttamaan muut poliittisen eliitin jäsenet kansallisesta minäkuvasta ja luodaan pohja sosiaaliselle järjestykselle. (Clunan 2009, 203–204.)

Clunan ei selkeästi määrittele eliittiä, mutta sivuaa sitä kirjoittaessaan, että poliitikot, älymystö ja median edustajat jatkuvasti ilmentävät ja luovat uudelleen maiden kollektiivisia ideoita, arvoja sekä symboleita (Clunan 2009, 28). Eliitti jatkuvasti tulkitsee ja keksii uudelleen maan identiteettiä menneiden ja uusien tapahtumien valossa (ibid). Poliittiset eliitit tekevät järkeen perustuvia päätöksiä omakuvan käytännöllisyydestä ja historiallisesta sopivuudesta nykyisten mahdollisuuksien, rajoitteiden, sekä imagoa ajavien käytöksen ja imagoissa esitettyjen käytöksen perusteella. Clunanin

konstruktivismissa toimijat kykenevät oppimaan ja muuttamaan käsitystään todellisuudestaan ja identiteetistään testaamalla niiden vastaavuutta siihen, mikä on historiallisessa kontekstissa suotavaa ja mikä on vallitsevassa tilanteessa realistista. Metakognitiivisten kykyjensä ansiosta ihmiset voivat arvioida aspiraatioidensa sopivuutta, kokemuksiaan sekä ympäristöään ja sopeuttaa näkemyksiään legitiimeistä kansallisista identiteeteistä, asenteistaan toisia kohtaan ja käyttäytymistään. (Clunan 2009, 14.)

Psykologinen tarve itsetunnolle ja arvorationaalisuus ajavat poliittiset eliitit kehittämään uusia kansallisia minäkuvia ja edistämään näitä identiteetinhallintastrategioiden kautta. Nämä kansalliset minäkuvat ja strategiat luovat kansallisia intressejä ja käyttäytymisen suuntauksia sisä- ja ulkoryhmien suhteen, jotka ovat tunnistettavissa omakuvissa. Poliittiset eliitit valitsevat kansallisen omakuvan kansalliseksi identiteetiksi ja määrittelevät kansalliset omat intressit, jos identiteetin nähdään vastaavan historiallisia aspiraatioita ja olevan toteuttamiskelpoinen vallitsevissa olosuhteissa. (Clunan 2009, 16–17.)

3.3.3. *Omakuvan testaamisen mekanismit*

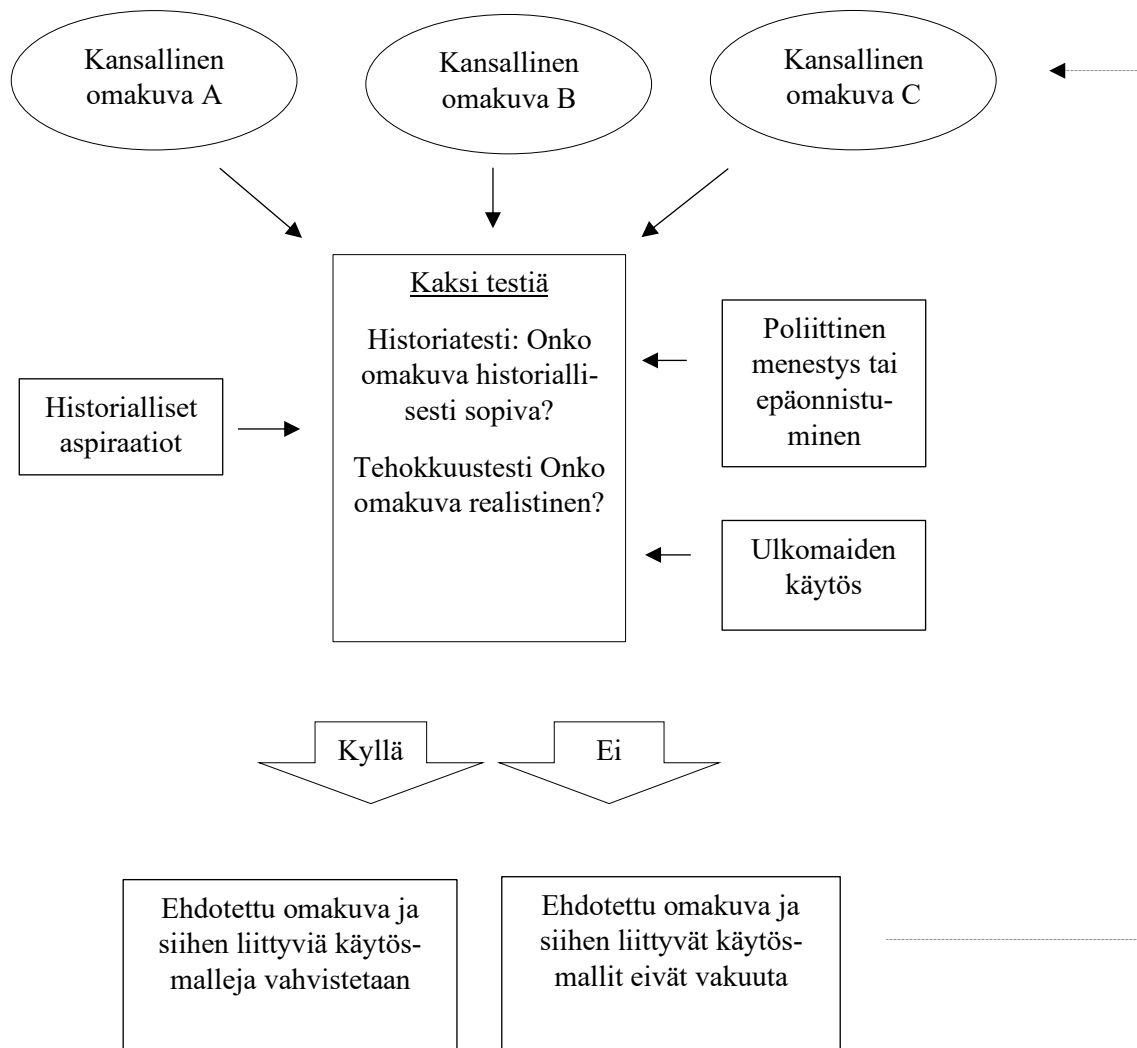
Uuden identiteetin valintaprosessi koostuu legitimitietin vastavuoroisuustesteistä, jossa poliittinen eliitti tarkastelee omakuvan vastaavuutta aspiraatioiden ja vallitsevien olosuhteiden välillä. Näitä hän kutsuu historia- ja tehokkuustesteiksi. Testatakseen yhteensopivuutta historian kanssa, poliittinen eliitti arvioi omakuvaa valtion historiallisten aspiraatioiden valossa. Näillä tarkoitetaan valtion kollektiivisia muistoja sen menestyksen hetkistä ja negatiivisista muistoista, esimerkiksi kolonialismin kokemuksesta. Mennyt minä voi toimia identiteetin standardina, etenkin muutoksen aikana. Tätä mukaillen Clunan argumentoi, että historiallinen minä on todennäköinen olemaan päämääräinen aspiraatioiden lähde ja mennyt identiteetti voi vaikuttaa hyvinkin paljon päätökseen uuden dominoivan identiteetin valinnasta. (Clunan 2009, 27.) Jos historialliset pyrkimykset ja kansallisen identiteetin käytännöllisyys eivät kohtaa, kansallisen identiteetin kannattamia intressejä todennäköisesti muokataan käytännöllisemmiksi. Historialliset aspiraatiot painavat usein kuitenkin vaakakupissa enemmän, mikäli historiatestien ja tehokkuustestien lopputulokset eriävät. (Emt, 9–11, 14.)

Historiallisen yhteensopivuuden lisäksi poliittinen eliitti arvioi identiteetin toteuttamiskelpoisuutta, tehokkuutta sekä käytännöllisyyttä vallitsevan kansainvälisen järjestelmän sekä sisäpolitiikan kontekstissa. Näiden tekijöiden lisäksi myös näkemykset ulkoisista tekijöistä, kuten muiden valtioiden käytös tai kansainväliset kriisit vaikuttavat eliitin päätökseen. (Clunan 2009, 10–11.) Tehokkuustesti

koostuu käytännössä kolmesta osasta. Ensimmäinen on yhteensopivuuden varmistaminen, eli onko identiteetti ja sen hallitsemisstrategia on toteuttamiskelpoinen suhteessa arvoihin, normeihin ja käytäntöihin nykyisessä tilanteessa. Toiseksi testi keskittyy kapasiteettiin, eli kykeneekö eliitti toteuttamaan minäkuvan. Kolmanneksi arvioidaan minäkuvan vakuuttavuutta, eli onko minäkuvan toteutus on mahdollista muiden valtioiden käyttäytymisen valossa. (Clunan 2009, 43.) Näiden tehokkuustestien taustalla vaikuttavat sosiaalipsykologiset tekijät. Identiteetin täytyy tuntua yksilöstä toteuttamiskelpoiselta, jotta hän voi myös tuntee itsensä arvokkaaksi ja tehokkaaksi toimijaksi. Tämän premissin mukaan, jotta toimija omaisi hyvän itsetunnon, tulisi hänen näkemyksensä hyvästä omakuvasta olla toteuttamiskelpoinen. Henkilöt arvioivat, mikäli eliitin jäsen on kykenevä toteuttamaan ajamansa omakuvan. (Clunan 2009, 41.) Mikäli asetelma on tämä, eliitin jäsenistä etenkin poliitikoilla on merkittävä paine onnistua uransa aikana ajaakseen mieleistensä kansallista omakuvaa.

Kun enemmistö poliittisesta eliitistä on vakuuttunut minäkuvan sopivuudesta historiallisten aspiratioiden ja vallitsevan poliittisen todellisuuden kanssa, tulee minäkuvasta dominoiva ja siten kansallisten intressien määrittäjä. Poliittinen eliitti kuitenkin jatkaa identiteetin yhteensopivuuden testaamista ja sitä voidaan tarpeen tullen muokata (Clunan 2009, 45). Kansallinen identiteetti on muodostettu, kun tietty kansallinen minäkuva on hallinnut poliittista diskurssia pitkän ajan, yleensä ainakin noin viisi vuotta. Clunan huomauttaa aikamääreen olevan teennäinen, mutta se toimii myös kritiikinä muuta identiteetintutkimusta kohtaan, joka usein argumentoi identiteetinmuodostuksen tapahtuvan vuodessa. Identiteetin muodostuksen kesto on yhä käynnissä oleva debatti. Clunan argumentoi, että vaikka identiteetit ovat todennäköisempiä muuttumaan jaksottain, osa vanhasta identiteetistä voi olla sen verran pysyvä, että se on voimassa osana uutta identiteetissä. (Clunan 2009, 30.)

Yhteenvedona, omakuvan tulee olla yhteensopiva niin maan historiallisten muistojen kuin vallitsevien poliittisten olosuhteiden kanssa. Omakuvan tulee tukea historialliseen muistiin perustuvaa positiivista itsetuntoa, onhan identiteetin tehtävänä kohottaa valtion itsetuntoa. Mikäli omakuvan nähdään ilmentävän positiivisia muistoja, tai varoittavan menneen negatiivisista tapahtumista, voidaan sen nähdä läpäisevän historiatestin. Tehokkuustestin läpäiseminen vaatii identiteetin ehdottajan pätevyyden, sekä minäkuvan toteuttamiskelpoisuuden arviointia. Mikäli omakuva läpäisee molemmat testit, tulee siitä valtiota ja sen toimintaa määrittävä identiteetti. Alla oleva kuvio havainnollistaa mekanismeja:

Kuvio 1 Identiteetin vastaavuustestin mekanismit. Mukailten Clunan (2009), 39.

3.3.4. Sisä- ja ulkoryhmät valtion intressien ja käytöksen kohteena

Valtion identiteetin ylläpito vaatii hallitsemisstrategioita, jotka voivat pohjautua liikkuvuuteen, kilpailuun tai luovuuteen. Käyttäytyminen ja hallitsemisstrategiat riippuvat myös maiden jaottelusta sisä- ja ulkopiiriin. Liikkuvuuden strategia ei todennäköisesti pyri konfliktinhakuiseen käyttäytymiseen sitä ryhmää kohtaan, johon se pyrkii. Pyrkimyksiä edustava ryhmä on jotain minkä kaltaiseksi valtio pyrkii, joten olisi sen intressien vastaista toimia tätä ryhmää kohtaan vihamielisesti. Päinvastoin valtio pyrkii enemmän kohderyhmän kaltaiseksi. Kilpailustrategiat pohjaavat realistisempiin oletuksiin kansainvälisestä järjestelmästä sekä statuksesta. Taustalla voivat vaikuttaa myös kisaaminen

resursseista, mutta ennen kaikkea statuksesta, johon valtio kokee olevansa oikeutettu. Kilpailu voi tapahtua hyvien diplomaattisten suhteiden kustannuksella ja sitä kautta aiheuttaa vihamielisiä suhteita tiettyjä maita kohtaan. Sosiaalisen luovuuden käyttäytyminen riippuu kontekstista ja se voi olla yhdistelmä kahta edellä mainittua taktiikkaa. (Clunan 2009, 47–48.)

Näiden strategioiden ja identiteetin muodostuksen myötä luodaan myös niin sanotusti sisä- ja ulkoryhmiä maiden kesken, joiden kanssa tarkastelun alainen valtio on tekemisissä. Nämä ryhmiin jaotellut voivat olla myös merkittävä osa identiteettiä. Tässä näkökulmassa valtio ei ole sitä mitä ulkoryhmäksi määritellyt valtiot ovat. Clunan havainnollisti tätä tarkastelemalla länttä Venäjän toisena, ja kuinka se vallitsevan identiteetin mukaan näki lännen joko sisä- tai ulkoryhmän jäsenenä. Sisäryhmien hahmotus luo yhteistyökumppaneita, selkeiden ulkoryhmien jäsenten kanssa on todennäköisemmin kilpailua tai jopa vihamielisyyttä. Clunan kirjoittaa, että ryhmien jäsenyydet voivat kuitenkin olla lomittaisia ja hälventää täten tarkkoja rajoja. (Clunan 2009, 76, 78.) Oletan, että aineistoani tarkastelemalla voin identifioida edellä mainittuja käyttäytymisen strategioita Kiinan kontekstissa. Nämä identiteetin hallitsemisstrategiat tarjoavat mielenkiintoisen tavan analysoida valtion poliittista käyttäytymistä ja toivon pystyväni tulkitsemaan Kiinan identiteetin hallitsemisstrategian ja sitä kautta sen käyttäytymistä ja intressejä.

Strategioita enemmän olen kiinnostunut sisä- ja ulkoryhmien tunnistamisesta, sillä se voi kertoa maan mentaliteetista paljon ja ennustaa, miten se tulee ulkopoliittisesti käyttäytymään tiettyjä maita kohtaan. Oletan löytäväni tietynlaista ”me vastaan he” -jaottelua aineistostani. Oletan lännen sijoittuvan puheissa selkeästi ulkoryhmään. Maiden, joiden kanssa Kiina tekee yhteistyötä eri hankkeiden saralla, oletan sijoittuvan sisäryhmään. Tästä jaottelusta on mahdollista myös huomata, kuinka puheakteilla konstruoidaan omaa identiteettiä suhteessa muihin toimijoihin ja identiteetteihin.

3.3.5. Teorian kohtaama kritiikki

Lukiessani Clunanin teosta oletin sen saaneen enemmänkin jalansijaa konstruktivistisessä tutkimuksessa tai identiteetin tutkimuksessa kansainvälisessä politiikassa. Yllätyin kuitenkin sen saamasta vastaanotosta sekä siitä, että teoksesta oli myös haastavaa löytää mainintaa muissa konstruktivistien merkkiteoksista 2010-luvulla. Onnistuin kuitenkin löytämään muutaman kirja-arvostelun, mutta en artikkelivastauksia ja laajempaa debattia kuten alun perin odotin.

Clunanin aspirationaalista konstruktivismia esittelevä teos on saanut enemmän huomiota osakseen Venäjän analyysistä, josta hän sai paljon kiitosta (Abdelal 2010, 322–324, Postnikov 2011, 203). Clunanin teoreettista panosta ei kuitenkaan otettu avosylin vastaan. Abdelal kommentoi teorian

heikentävän Clunanin Venäjän tutkimusta, sillä Venäjän materiaalin ollessa niin laaja on sääli ”vähentää” sitä palvelemaan teoreettista tarkoituspäätä. (Abdelal 2010, 323). Toinen kriitikko Mickiewicz esittää tärkeän kommentin liittyen Clunanin maailman staattisuuteen. Lukijalle jää tämän mukaan epäselvyys siitä, kuinka paljon kansainvälinen areena vaikuttaa valtion identiteettiin (Mickiewicz 2010, 307). Myös eliitin roolia on kritisoitu, samat eliitit edistävät identiteettejä ja samat eliitit valitsevat ne. Myös toimijuuden kuvaus jää ohueksi ja politiikan roolin analysointi valitettavan vähäiseksi (Postnikov 2011, 203). Niin ikään Neumann kiinnittää huomiota Clunanin käsittelemään identiteettiin ja kysyy eliitin muodostumisen prosessista sekä vallan määritelmästä Clunanin teoriassa (Neumann 2010, 554). Neumann myös kyseenalaistaa sosiaalisen identiteetin lisäarvon teoriaan (emt, 554).

Yhdyn itsekin samaan kritiikkiin. Olisin kaivannut lisää analyysiä eliitin identifioinnista sekä miten eri poliittiset järjestelmät vaikuttavat eliitin luonteeseen. Ennen kaikkea kiinnitin huomiota vallan tarkastelun puutteeseen, joka tosin on esitettyä yleisenä kritiikkinä konstruktivistiseen tutkimukseen. Clunanin teorian tarkastellessa identiteetin tietoista luomista, on siihen pakko liittyä valtaa. Eliitin jäsenenä yksilöllä on valtaa ajaa haluamaansa valtion omakuvaa jopa identiteetiksi asti ja siten määrittää valtion intressit ja käyttäytyminen maailmanpoliittisella areenalla. Vaikka identiteettiä punnitaan ja muokataan tarvittaessa, on silti kyse pienen ja oletettavasti etuoikeutetun ihmisjoukon suorittamasta prosessista. Tämä nousee erityisen ongelmalliseksi prosessiksi etenkin poliittisissa järjestelmissä, jotka eivät perustu demokratialle. Tämä olisikin lisäaspekti, joka kaipaisi tarkastelua.

3.3.6. Teorian sovellus tutkielmassa

Tarkoitukseni ei ole toisintaa Clunanin tutkimusta toisen maan kontekstissa. Tämä ei olisi mahdollista pro gradu -tutkielman puitteissa, vaan vaatisi pidemmän ajanjakson tarkastelun, sekä kohtuuttoman laajan ja vaikeasti saatavissa olevan aineiston. Näin ollen tutkielmani hyödyntää Clunanin teoreettisia elementtejä rajatummassa kontekstissa. Tarkastelen teoreettisen viitekehýkseni pohjalta aineistostani seuraavia kysymyksiä: Millaista identiteettiä Kiinan poliittinen eliitti ehdottaa aineistoni perusteella? Mitä historiallisia elementtejä identiteetistä on havaittavissa? Havaitsenko kilpailevia omakuvia? Onko kansainvälinen status tärkein lähde itsetunnolle? Millaisia ulko- ja sisäryhmiä aineistostani nousee?

Aspirationaalisen konstruktivismien peruspiirteiden läpikäynnin jälkeen on mahdollista tarkastella sitä osana laajempaa debattia konstruktivismien luonteesta. Clunanin teorian voidaan tulkita sijoittuvan toisen ja kolmannen sukupolven välimaastoon, sillä hän ei täysin haasta toista sukupolvea, vaan

kritiikin alaisena vaikuttaa olevan ennen kaikkea Wendt ja tämän näkemykset identiteetin ja rakenteiden yhteydestä. Clunanin viitekehyksessä on kuitenkin havaittavissa tiettyjä samankaltaisuuksia. Clunan kirjoittaa, että aspirationaalisen konstruktivismin avulla hän pyrkii rakentamaan dialogia realistien ja muiden koulukuntien välillä, jotka niin ikään tarkastelevat statukseen liittyviä rooleja sekä käytöksen seuraamuksia, sekä kansainväliseen yhteistyöhön ja konfliktiin liittyvää arvovaltaa (Clunan 2009, 219). Tämä sillanrakentamiseen viittaava retoriikka on hyvin olennaista toiselle sukupolvelle. Clunan ja Wendt näkevät muiden valtioiden toimijoiden vaikuttavan valtion käyttäytymiseen, joskin Clunanin näkemyksissä tämä on pienemmässä roolissa kuin Wendtillä. Tämä käy ilmi tarkastellessa Clunanin tehokkuustestiä, jossa eliitti arvioi identiteetin toteuttamiskelpoisuutta suhteessa vallitsevaan kansainvälispoliittiseen tilanteeseen. Erot tulevat kuitenkin sosiaalisen psykologian merkityksen korostuksessa. Clunan korostaa yksilön kognitiivisia kykyjä arvioida identiteettiä, kun taas Wendt suuntaa analyysinsä valtioon kollektiivina ja mieltää valtiot rakenteiden vaikutuksen alaiseksi.

Vaikka aspirationaalinen konstruktivismi onkin Wendtin kanssa eri mieltä monesta asiasta, on mielenkiintoista huomata samankaltaisuuksia toisen sukupolven merkkihahmon kanssa. Clunan vaikuttaa olevan yhtä mieltä Adlerin kanssa ihmisen roolista ajattelijana ja toimijana (vrt. Adler 1997, 320). Molempien näkökulmissa korostuvat yksilön kyvyt tarkastella asemaansa vallitseviin olosuhteisiin. Mielenkiintoista myös on, että Clunan ei myöskään vaikuta kritisoivan debattia tiedon saamisesta tai ontologiasta sinänsä, vaikka hän peräänkuuluttaakin sosiaalisen psykologian roolia voimakkaammin kuin toinen sukupolvi.

Kolmanteen sukupolveen viittaava diskurssi on kuitenkin näkemys siitä, että valtavirtakonstruktivismi on unohtanut jotain olennaista. Hänen näkemyksiensä mukaisesti tämä koskee historiallisten kokemusten ja sosiaalisen psykologian merkitystä, sekä ennen kaikkea yksittäisen ihmisen kykyä pohtia ja arvioida sekä valita sopivin identiteetti ja täten määrittää valtion tavoitteet ja suunta kansainvälisessä politiikassa. En kuitenkaan sijoita Clunania kolmanteen sukupolveen. Merkittävä teema, joka argumentoi Clunanin sijoittamisesta toisen ja kolmannen sukupolven välimaastoon on refleksiivisyyden puute. Clunan ei pohdi omaa asemaansa tutkittavaan nähden tai tutkimuksen tekoon liittyvää mahdollista vallankäyttöä. Hän ei kehota aspirationaalista konstruktivismia hyödyntävää tutkijaa pohtimaan omia lähtökohtiaan tutkittavaa kohden, mikä tekee merkittävää pesäeroa kolmanteen sukupolveen. Toki huomioitavaa on, että Clunanin teos on julkaistu vuonna 2009, ennen kuin merkittävimmät kontribuutiot kolmannen sukupolven osalta julkaistiin vuonna 2016. Hänen teoksensa kuitenkin vihjaa tyytymättömyydestä konstruktivistien keskuudessa, sekä tarpeeseen syventää identiteetin analyysiä.

Vastatakseni Clunanin saamaan kritiikkiin ja kehittääkseni Clunanin lähestymistapaa valitsin tutkielmani menetelmän, joka kiinnittää huomiota valtaan sekä tutkijan asemaan tutkittavaan nähden. Konstruktivismiin omatessa oman menetelmällinen painotuksensa en kokenut tarpeelliseksi asettaa vahvoja menetelmällisiä raameja. Diskurssianalyysi soveltuu tarkoitukseeni tässä mielessä hyvin, sillä se itsessään jakaa konstruktivismiin oletuksia merkitysten antamisesta sekä maailman ontologiasta. Se toimiikin tutkielmassani teoriaa täydentäen, eikä sinänsä tutkimustani määrittäen.

Eliitin ja vallan määritelmän laajentamiseksi halusin menetelmälläni täydentää niiden konsepteja. Diskurssianalyysi sisältää mekanismeja kielen ja vallan suhteen tarkasteluun. Huomio keskittyy näin enemmän toimijoihin, jotka konstruoivat diskursseja ja sitä kautta todellisuutta, luoden kansalle ja kansainväliselle yhteisölle uuden tavan ajatella Kiinasta. Korostamalla Clunanin lähestymistavan yhteyksiä diskurssianalyysiin ja tuomalla sen painotukset vallan tarkasteluun täydennän havaitsemiani puutteita aspirationaalisissa konstruktivismissa. Tämä syventää analyysia identiteetistä ja tuo mielenkiintoisen eliitin ja vallan tutkimuksen elementin mukaan analyysiin.

4. MENETELMÄ: RETORINEN DISKURSSIANALYYSI

Valitsemani menetelmä toimii teoreettista viitekehystä täydentävänä. Se ei täten määritä täysin tutkimustani, vaan mahdollistaa konstruktivistisen tutkimuksen toteuttamisen, jossa puheaktien oletetaan luovan ja ylläpitävän identiteettiä. Laadullinen tutkimus ja diskurssianalyysi jakavat konstruktivismin perusolettamukset tiedon ja kielen vuorovaikutuksesta sekä todellisuuden dynaamisuudesta, mikä tekee siitä sopivan menetelmän tutkielmaani. Diskurssianalyysi on menetelmänä myös tarpeeksi laava, jotta tutkija saa itse määrittää miten sitä tutkielmassa käytetään. Tarkka menetelmäni on retorinen diskurssianalyysi, jossa retoristen keinojen ja argumentaation tarkastelu yhdistyvät diskurssianalyysin kokonaisuuksien käsittelyyn. Esittelen ja perustelen seuraavassa osiossa diskurssianalyysin hyödyntämistä tutkielmani kontekstissa.

Menetelmävalintaan vaikutti myös Clunanin tutkimuksen menetelmä, sillä en halunnut toisintaa hänen tutkimustaan. Clunan yhdisti teoksessaan sisällönanalyysia ja Weberin ideaalimalleja aineistonsa tulkitsemiseen (Clunan 2009, 226). Hyödyntämällä Clunanin teoriaa eri viitekehyksessä ja eri tutkimusmenetelmän kanssa testaan sen käyttökelpoisuutta ja laajennan teorian käyttötarkoituksia. Diskurssianalyysi kiinnittää erityistä huomiota tutkijan positioon tutkittavaa nähden, mikä viittaa konstruktivistien ensimmäisen ja kolmannen sukupolven ajatusmalliin refleksiivisyyden tärkeydestä.

4.1. Diskurssianalyysin peruspiirteet

Diskurssianalyysi sijoittuu kvalitatiivisen, eli laadullisen tutkimuksen perinteeseen. Laadullinen tutkimus on väljä nimitys laajalle tutkimuksen kentälle, jossa pyritään ymmärtämään ihmisten toimintaa sekä merkitysmaailmaa (Pietikäinen & Mäntynen 2019, 210). Se ammentaa filosofisista fenomenologian ideoista, symbolisista vuorovaikutteista, hermeneutiikasta ja muista traditioista tukeakseen huomiota ”laatuun” toisin kuin ”määrään” (Yilmaz 2013, 312). Pyrkimyksenä on hahmottaa tulkin-toja ja merkityksiä, joita ihmiset rakentavat vuorovaikutuksessa toistensa kanssa. (Pietikäinen & Mäntynen 2019, 211). Tämä erottaa sen suuresti kvantitatiivisesta, eli määrällisestä tutkimuksesta, joka pyrkii ilmiöiden mittaamista numeroin ja tarkastelee ilmiöiden ennustettavuutta. Laadullinen tutkimus sen sijaan perustuu konstruktivistiseen epistemologiaan ja tutkii sitä, minkä se olettaa olevan sosiaalisesti konstruoitua, dynaamista, arvoihin sidottua, kuvaavaa, holistista, sekä kontekstisidonnaista. Se pyrkii ymmärtämään, kuinka sosiaalista tietoa luodaan ja miten tieto saa tarkoituksen.

Tällöin tieto ja sen tietäjä ovat keskinäisesti riippuvaisia. (Yilmaz 2013, 312–311.) Näkemys keskinäisriippuvuudesta sopii refleksiiviseen tutkimusotteeseeni erinomaisesti.

Laadulliseen tutkimukseen sijoittuvan diskurssianalyysin juuret ovat 1800-luvun filologiassa, eli opiaineessa, joka tutkii kielen ja kulttuurin yhteyttä. 1900-luvulla kielitieteilijät keskittyivät tutkimuksessaan äänteisiin, lauseisiin sekä lausekkeisiin seuraten tunnetun kielitieteilijä Ferdinand de Saussuren työtä kielen rakenteiden tutkimuksessa. 1960-luvulta lähtien kielitieteilijät alkoivat kehittää ajatuksia diskursseista, joissa lauseiden rakenne ja virkkeet määrittyvät niiden toiminnan mukaan ja lauseet ovat kieliopillisten rakenteiden muokkaamia. (Eisenhart & Johnstone 2008, 9.) Alun perin sana *diskurssi* on tarkoittanut keskustelua (Husa 1995, 42). Teoreettisen merkityksen diskurssi sai vasta 1960- ja 1970-luvuilla reaktion poststrukturalista kielen ja yhteiskuntatutkimusta vastaan ilmentääkseen tieteiden välistä tutkimusta, jossa keskiössä oli kielen ja yhteiskunnan välinen suhde (Pietikäinen & Mäntynen 2019, 27–8.). Tätä tutkittiin keskittymällä kielenkäyttöön, todellisiin ihmisiin sekä yhteisöihin. Suuntausta on kutsuttu myös *kielelliseksi käänteeksi* (Emt, 29). Diskurssianalyysin nykyinen tavoite on kuvata kieltä ihmisten välisen vuorovaikutuksen kontekstissa ja se on laajentunut käsittämään kielen lisäksi myös muita semioottisia systeemejä kuten eleitä, tanssia ja valokuvia ja tutkijan tehtävänä on selittää yhteydet näiden ja kielen välillä (Alba-Juez 2009, 12).

Diskurssianalyysi on käsitteenä hyvin laaja, eikä sille ole yhtä selkeää määritelmää (Taylor 2013, 1). Sillä on paljon samankaltaisuuksia muiden tekstin ja kielen tutkimuksen menetelmien kanssa, minkä vuoksi mielletäänkin, että on olemassa erilaisia tulkintoja, eli konstruktioita siitä, mitä kutsutaan diskurssianalyysiksi (Jokinen 2016a, 249). Tämän tutkielman kontekstissa miellän, että diskurssianalyysissä tutkitaan puheakteja eri konteksteissa ja kielenkäyttöä tarkastellaan aktiivisena tekemisenä (Suoninen 2016a, 230). Tällöin sosiaalisen todellisuuden rakentamista sosiaalisten käytänteiden avulla analysoidaan yksityiskohtaisesti (emt, 232–233), jolloin kielen ja sosiaalisten ilmiöiden yhteyden tarkastelun myötä analyysiin lisätään yhteiskunnallinen ulottuvuus (Taylor 2013, 3). Tämä ilmentää yhtäläisyyksiä konstruktivististen perusolettamusten kanssa, joiden mukaan todellisuutta ja sen ymmärrystä luodaan kielen avulla sosiaalisessa kanssakäymisessä.

Jokaisella tutkijalla on vapaus määrittää juuri omanlaisensa tapa tehdä diskurssianalyysia, mikä kuvastaa sen refleksiivisyyttä. Refleksiivisyys ilmenee myös siten, kuinka tutkijan ja tutkimuskohteen välinen suhde nähdään konstruktivisena, sillä tutkija kuvaa ja luo tutkimustuloksillaan sosiaalista todellisuutta (Jokinen 2016a, 253). Tutkimusta tehdessään tutkija kuuntelee aineistoaan ja keskustelee sen kanssa, sekä on dialogissa muiden tutkijoiden kanssa viittausten avulla. Tämän lisäksi tutkimus suunnataan tietylle yleisölle, jolloin hän on myös kulttuurinen toimija. Kuten konstruktivismissa, myös diskurssianalyysissä maailmankuvan nähdään vaikuttavan tutkijan tutkimukseen. (Juhila 2016,

411–412.) Tästä syystä oman position tarkastelu nousee diskurssianalyysissä tärkeään rooliin, kuten kolmannen sukupolven konstruktivismisakin. Tutkijan oman position, maailmankuvan ja itsetutkimuksen ei kuitenkaan tule viedä huomiota itse tutkimuksesta (emt, 443). Tässä tutkielmassa refleksiivisyys tarkoittaa kriittistä katsantokantaa tutkimusprosessiin suhteessa aikaisempaan tutkimuksen kenttään, sekä siihen, keneen tutkielmassa viitataan. Refleksiivisyyden tarve korostuu tutkittaessa aineistoa, jonka alkuperäiskieli ei ole oma äidinkieli. Tutkijan täytyy tällöin harjoittaa erityistä oman aseman tarkastelua. On syytä pohtia muun muassa, onko tutkijalla tietämystä kulttuurista ja millaista kompensatiota tutkija harjoittaa, mikäli heidän kielitaitonsa ei ole riittävää. (Cohen 1995, 27). Tähän haasteeseen olen vastannut perehtymällä huolellisesti taustakirjallisuuteen Kiinasta ja aikaisempaan tutkimukseen aihepiiristäni.

4.1.1. Diskurssin käsite

Diskurssianalyysin tärkeimpänä käsitteenä voidaan pitää merkityssystemejä, eli diskurssia. Diskurssi on merkitykseltään hyvin monipuolinen ja se voi eri yhteyksissä tarkoittaa eri asioita (Pietikäinen & Mäntynen 2019, 27). Tässä tutkielmassa hyödynnän määritelmää, jonka mukaan sillä tarkoitetaan suhteellisen vakiintunutta kielenkäyttöä tietyssä tilanteessa tai tietyllä alalla (emt, 19, Wallin 2012, 44). Diskurssien muodostumisprosessi on monimutkainen, sillä ne muodostuvat suhteessa toisiinsa ja määräytyvät suhteessa niiden ulkopuolisiin suhteisiin, kuten instituutioihin (Husa 1995, 42). Ne ovat maailman muokkaama ja vastavuoroisesti muokkaavat maailmaa. Tämä sama ajattelu laajentuu koskemaan diskurssin suhdetta kieleen, osallistujiin, edellisiin ja nykyisiin diskursseihin, niiden välikappaleisiin sekä tarkoituksiin ja mahdollisuuksiin. (Eisenhart & Johnstone 2008, 11.) Diskurssit eivät esiinny aineistossa selkeinä kokonaisuuksina vaan pieninä paloina, joiden tunnistaminen tarkentuu ja muuntuu analyysin edetessä (Suoninen 2016b, 53).

Itse diskurssin tunnistaminen ei ole tutkimuksen kannalta olennaisinta, vaan sen analysointi, millaista sosiaalista todellisuutta sen avulla tuotetaan ja ylläpidetään (Siltoja & Sorsa, 221). Tästä syystä se sopii erinomaisesti Clunanin näkemyksiin identiteetin muokkautumisesta puheakteista sekä sen dynaamisesta luonteesta. Diskurssin käsitteen ja itse analyysitavan monitasoisuus heijastuu myös identiteettien muodostukseen. Sari Pietikäinen ja Anne Mäntynen kirjoittavat, kuinka diskursseilla on kyky rakentaa identiteettejä. Yksilöiden sekä ryhmien identiteetit rakentuvat kielenkäytössä, sillä niitä kuvataan kielillä sekä muilla semioottisilla järjestelmillä. He argumentoivat, kuinka kielen ja identiteetin suhde on hyvin läheinen, sillä kielen voidaan nähdä olevan identiteetin tulkki ja kannatteli. Diskurssianalyysin näkökulmasta identiteettiä ilmaistaan ja kuvataan, sekä siitä neuvotellaan

kielenkäytössä. (Pietikäinen & Mäntynen 2019, 89–91.) Tämä ilmentää samankaltaisia mekanismeja Clunanin näkemyksistä identiteetin rakentumisen luonteesta.

Diskurssianalyysi voidaan toteuttaa jakamalla diskurssit osiin tai yksikköihin ja ilmiötä voidaan tutkia eri tavoin, esimerkiksi testein. Tarkastelun kohteena on se, kuinka puhujat ja kirjoittajat järjestävät diskurssejaan osoittaakseen semanttiset aikeensa, sekä miten kuulijat ja lukijat tulkitsevat kuulemansa ja näkemänsä. Yleensä diskurssianalyysi sisältää tekstin tulkitsemista. Nämä tekstit voivat olla nauhoitettujen keskusteluiden puhtaaksikirjoituksia tai muita kirjallisessa muodossa olevia tekstejä. (Alba-Juez 2009, 17.) Tässä tutkielmassa erityisenä mielenkiintonani on, kuinka diskurssien avulla toimijat nostavat tarkastelun kohteeksi heille keskeiset asiat ja näkökulmat. (Wallin 2012, 44.)

4.1.2. Konteksti

Diskurssianalyysi on kielenkäytön tutkimisen lisäksi kielenkäyttötilanteen tutkimusta (Pietikäinen & Mäntynen 2019, 37). Kielen ymmärtäminen, tulkitseminen ja käyttäminen riippuu kieltä ympäröivästä todellisuudesta, eli kontekstista (emt, 38, 41). Diskurssin voidaan nähdä deterministisesti määrittelevän merkityksiä niin, että se ohjaa rakenteita ja toimintaa mikrotasolla ja muokkaa sitä, miten asioista puhutaan ja siten normalisoidaan. Sen lisäksi tutkitaan, mitä merkityksiä niillä on, jolloin tarkastelun kohteeksi nousee makrotason dominoiva diskurssi. (Pyynnönen 2013, 9–10.)

Merkitysten tutkiminen edellyttää, että kielenkäytön kontekstitikin tulkitaan ja rajataan: on ratkaistava, mitä kontekstilla tarkoitetaan ja miten sen voi määritellä (Pyynnönen 2013, 11). Tässä tutkielmassa kontekstilla viitataan pidetyn puheen ajankohtaan, sekä laajempaan kansainvälispoliittiseen kontekstiin – Kiinaan Xin aikakaudella, sekä Kiinan lisääntyneeseen vaikutusvaltaan kansainvälisessä politiikassa. Näin ollen laajempi painotukseni kiinnittyy makrotason kontekstiin. Tällä tarkoitetaan sosiokulttuurisen ja yhteiskunnallisen kontekstin tarkastelua, joka kattaa institutionaaliset, historialliset sekä sosiaaliset käytänteet. Aineistosta pyritään näin tunnistamaan kohtia, joiden tulkitseminen vaatii Wallinin mukaan tutkijan omien kulttuuristen tapojen sekä yhteiskunnallisen ilmapiirin ja toimintatavan tuntemista. (Wallin 2012, 48.)

Mikrotason tarkastelu ei kuitenkaan jää tässä tutkielmassa huomiotta. Diskurssianalyysissä konteksti voi olla paljon pienempi kuin yllä mainittu laaja konteksti. Pyynnösen mukaan jokainen aikaisemmin sanottu sana kantaa mukanaan kyseisen sanan historiaa sekä sen sosiaalisia, kulttuurisia ja poliittisia merkityksiä ja konteksteja. Tietyn ilmauksen uudelleenikäytöllä on siksi sosiaalisia, kulttuurisia ja poliittisia vaikutuksia. Näiden vaikutusten löytämiseksi tutkijan on tarkasteltava ilmausta

kielellisesti, tilanteisesti sekä osana historiallista ja sosiaalista kontekstia. (Pyynnönen 2013, 14.) Tarkasteltaessa sanojen kontekstia huomio tulee kiinnittämään tiettyjen ilmaisujen ja sanavalintojen merkitykseen Kiinan historian ja identiteetin kannalta sekä ilmeneekö aineistosta sanavalintoja, jotka ovat yhdistettävissä tiettyihin ideologisiin sekä historiallisiin viitekehyksiin.

4.1.3. Diskurssit ja valta

Yksi diskurssianalyysin olennainen piirre on se, että se kiinnittää kielen ja vallankäytön yhteyteen merkittävää huomiota. Argumentoin diskurssianalyysin ja vallan yhteyden johtuvan nimenomaan sen konstruktivistista olettamuksista todellisuuden rakentumisesta puheaktien yhteydessä. Diskurssianalyysissä vallan käsitteellä viitataan siihen, kuinka tietyt todellisuuden tulkinnat saavat toisia vahvemman aseman. Vallan nähdään olevan läsnä kaikissa sellaisissa vuorovaikutustilanteissa, joissa tuetaan sosiaalista todellisuutta. Tämä usein johtuu kieltä tuottavien toimijoiden positioista sekä niihin liittyvistä epätasa-arvoisuuksista. Koska puheakteihin kätkeytyy vallankäyttöä liittyen toimijoiden positioihin, on diskurssianalyysiä tekevällä tutkijalla velvollisuus tarkastella puhetilanteita myös vallankäytön kannalta. (Pyynnönen 2013, 16–17.)

Arja Jokisen ja Kirsi Juhilan mukaan diskurssianalyysissä valta käsitetään produktiiviseksi, sosiaaliin käytäntöihin kietoutuneeksi ilmiöksi. Sitä ei nähdä yksilöiden omaisuutena, eikä diskursseja ulkopuolelta käsin määritettäväksi voimaksi. Tästä inspiroituen tutkija kysyy aineistoltaan, miten valtasuhteet rakentuvat sosiaalisissa käytännöissä, miten jotkut tiedot saavat totuuden aseman sekä millaisia subjektipositioita niissä muotoutuu ihmisille. (Jokinen & Juhila 2016, 75.) Tässä tutkielmassa painotus kohdistuu siihen, miten tietyistä diskursseista muotoutuu hegemonisia, mikä myötäilee Clunanin logiikkaa omakuvien vakiintumisesta valtiota määrittäväksi identiteetiksi. Tämän lisäksi kiinnitän huomiota siihen, mitkä ilmiöt pyritään tutkittavissa puheakteissa muokkaamaan itsestäänselvyyksiksi, jolloin diskurssianalyysini nojaa myös kriittisen diskurssianalyysin perinteeseen. Tunnettuja kriittisen diskurssianalyysin voimahahmoja ovat muun muassa Norman Fairclough⁵, Michel Foucault⁶ sekä Teun A. van Dijk. Kriittiseksi diskurssianalyysiksi nimitetty diskurssianalyysin muoto

---

⁵ Norman Fairclough’lle kriittisyys tarkoittaa sitä, että tutkimuskohdetta tarkastellessa omaksutaan näkemys, jonka mukaan kohde on sosiaalisten rakenteiden luoma (Fairclough 2013, 38). Hänelle kriittinen diskurssianalyysi tarkastelee tekstien kausaalisia suhteita, esimerkiksi ideologisia vaikutuksia, eli miten tekstit ylläpitävät tai muuttavat niitä (Fairclough 2003, 9).

⁶ Michel Foucault’lle valta ja tieto kytkeytyvät toisiinsa (Alasuutari 2011, 188). Hänen näkökulmansa on kriittis-emansipatorinen ja valta-asemien tiedollista pohjaa purkava (Husa 1995, 45). Tästä inspiroituen aineistolta kysytään, kuka luo diskursseja ja kenellä on valta ylläpitää niitä. Foucault ymmärtää termit aikasidonnaisiksi ja kehottaa pohtimaan sitä,

keskittyy sosiaaliseen ulottuvuuteen kätkeytyvään valtaan ja sen väärinkäyttöön, sekä kuinka tätä valtaa toteutetaan, tuotetaan uudelleen, legitimoidaan ja vastustetaan tekstein ja puheella sosiaalisessa ja poliittisessa kontekstissa. Tutkija pyrkii paljastamaan ja haastamaan sosiaalista epätasa-arvoa. Ero klassiseen diskurssianalyysiin on sen keskittyminen sosiaalisiin ongelmiin ja poliittisiin ilmiöihin. (Van Dijk 2015, 466–467.)

4.1.4. Diskurssianalyysin kritiikki

Yleiseksi haasteeksi ja kritiikiksi on myös esitetty juuri diskurssianalyysin vapaus, joka voi olla samaan aikaan sen vahvuus ja heikkous. Marjo Siltaohja ja Virpi Sorsa kirjoittavat, kuinka haasteina on usein tutkimusprosessin ja menetelmien tarkka kuvaus, sekä tarkkojen ohjeiden puuttuminen uudelle diskurssianalyysiä hyödyntävälle tutkijalle (Siltaoja & Sorsa 2020, osa 5, kappale 1). Toinen diskurssianalyysia vastaan esitetty kritiikki on, että se on faktojen sijaan pelkkiä tulkintoja (Taylor 2013, 82). Tämä kritiikki kuitenkin liittyy vahvemmin laadullisen ja määrällisen tutkimuksen väliin eroihin. Diskurssianalyysin sijoituessa laadulliseen perinteeseen tutkimuskohteen tulkinnat ovat sille hyvin olennaisia. Diskurssianalyysin jakaessa konstruktivistiset oletukset ontologiasta on tulkintojen ja ymmärrysten tuottaminen arvokas tapa tehdä tutkimusta. Tätä näkemystä vahvistetaan tieteenalan sisällä refleksiivisyyden korostamisella, jonka mukaan tutkija tiedostaa oman asemansa ja maailmankuvansa tutkittavaa kohden ja toimii sen mukaisesti. Tällä tavoin otetaan askel kohti objektiivisuutta, vaikka subjektiivisuudesta ei täysin irti päästäkään. Sosiaalisen maailman tutkimuksessa on tulkinnoille paikkansa, sillä ne niin ikään rakentavat ymmärrystä samalla tavalla kuin tutkimuskohteena olevat diskurssit.

4.2. Retorinen diskurssianalyysi osana Xin puheiden tulkintaa

Retoriikan voidaan nähdä olevan läsnä kaikessa kielenkäytössä ja siten olennaisena osana diskurssianalyysia. Diskurssien tutkimukseen voidaan hyödyntää keinoja retorisesta analyysistä, jolloin voidaan puhua retorisesta diskurssianalyysistä. Retorisen analyysin työkalujen avulla voidaan tarkastella puheaktien tuottamista ja perustelua, sekä kuinka tekoja ja asioita kategorisoidaan ja oikeutetaan, tai miten tuotetut kuvaukset saadaan näyttämään itsesäänselvyyksiltä eli faktoilta. (Jokinen 2016b, 208–

---

miten tietyt termit ymmärretään tietynä aikana ja kuinka ymmärrys voi muuttua (Foucault 2002, 220). Foucault'lle ominaista on niin ikään vallan tarkastelu sekä näkemys siitä, kuinka diskurssilla on oma historiansa (emt, 135–136).

209). Näitä työkaluja hyödynnetään myös tässä tutkielmassa aineiston tarkasteluun sekä diskurssien erottamiseen.

Arja Jokisen mukaan retorinen analyysi jakaa diskurssianalyysin kanssa lähtökohdan todellisuuden tulkinnallisen luonteen korostamisesta. Kielenkäytön ei oleteta ilmentävän puhujan asenteita tai ulkomaailman faktoja, joten analyysissä keskitytään olemuksen tulkitsemisen sijaan argumentoinnin tarkasteluun. (Jokinen 2016c, 338 – 339.) Retorinen analyysi pyrkii tuottamaan tarkkaa tekstin analyysia ja tulkintoja, jotka yhdistävät sosiaalisen kontekstin kielitieteellisiin merkkeihin (Kaplan & Grabe 2002, 207). Tavot tarkastella retoriikkaa eroavat koulukunnittain, mutta karkeasti ajateltuna retorinen diskurssianalyysi voidaan jakaa hyökkäävien ja puolustavien argumenttien tarkasteluun (Jokinen 2016c, 342). Argumentin käsitteellä viitataan väitteeseen ja sen perusteluun. Argumentti vastaa kysymykseen, miksi lukijan tai kuulijan pitäisi hyväksyä puhujan esittämä väite (Kakkuri-Knuutila & Heinlahti 2006, 14, 23).

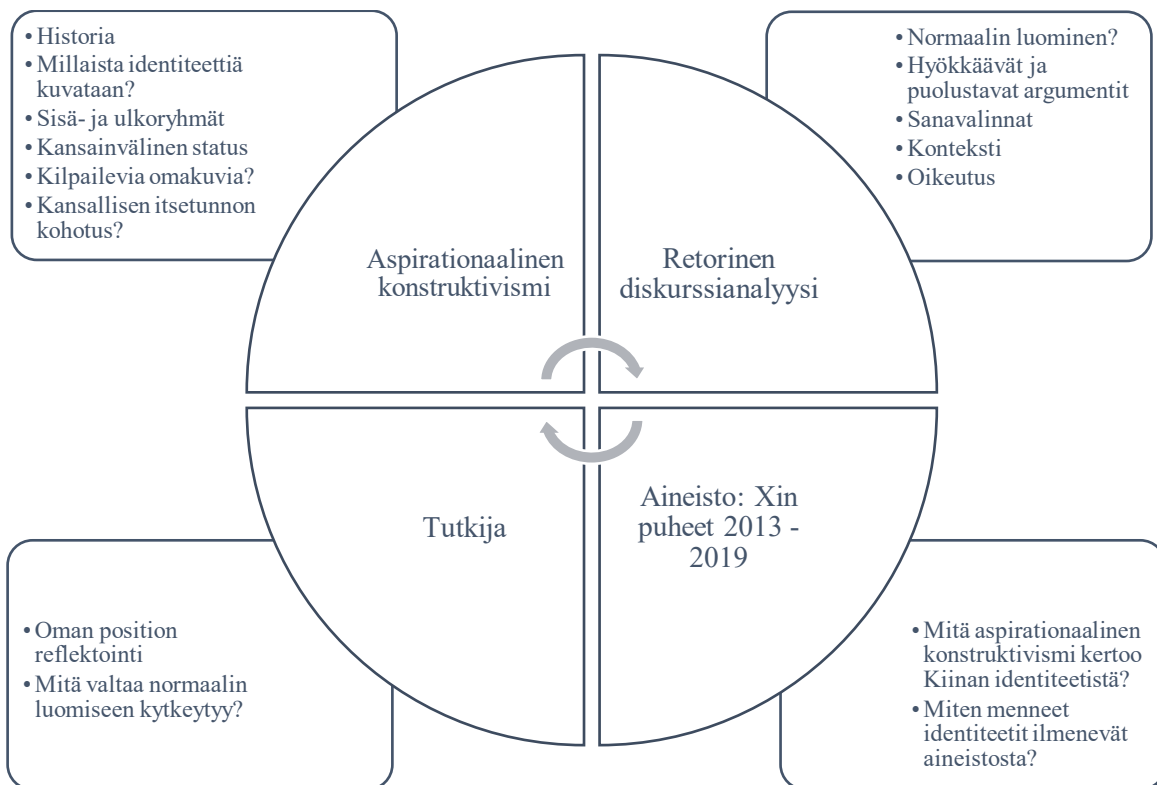
Retorisen diskurssianalyysin avulla diskursseja tarkastellaan siten, kuinka ne ovat rakentuneet argumentatiivisesti (Eisenhart & Johnstone 2008, 8). Tutkija pohtii sitä, miten erilaisia selontekoja tuotetaan ja perustellaan, miten niitä kategorisoidaan ja oikeutetaan, sekä miten puhujan näkemykset saadaan näyttämään itsestäänselvyyksiltä. (Jokinen 2016a, 261). Tämän lisäksi voidaan tarkastella, miten diskurssin tuottamisessa suljetaan pois muita mahdollisia näkökulmia sekä suostutellaan yleisöä tietynlaisen todellisuuden hyväksymiseen tai ymmärtämiseen (Siltaoja & Sorsa 2020, osa 2, kappale 5). Retorista analyysia hyödynnetään eritoten poliittisten puheiden tulkitsemisessä. Tämän takia se sopii tutkielmaan, jossa tarkastellaan poliittisen eliitin puheita. Merkittävin ero diskurssianalyysin ja retorisen analyysin välillä on se, että retorisessa analyysissä huomio keskittyy lausumisen muotoiluun ja yleisösuhteen tarkasteluun, kun taas diskurssianalyysissä näitä tarkastellaan osana kulttuuristen merkitysten tuottamista ja ihmisten välistä vuorovaikutusta. (Jokinen 2016a, 261.)

Tässä tutkielmassa minua kiinnostaa ennen kaikkea sosiaalisten faktojen sekä identiteetin konstruointi, joten kiinnitän huomioni diskursseihin, joissa tämänkaltaisia ilmiöitä pyritään konstruoimaan poliittisen eliitin toimesta. Hyödynnän retoriikalle tyypillistä kielikuvien tarkastelua, kuten vertauksia, metaforia, sekä liioittelua. Etenkin metaforat ovat diskurssien tarkastelussa keskeisiä, sillä niissä piilee pyrkimys vakuuttaa kuulija. (Posch 2017, 254–256.) Sovellan Arja Jokisen näkemyksiä ja tutkin retoriikan työkalujen avulla keinoja, joilla diskursseja ilmaistaan. Tarkastelun kohteena ovat kielenkäytön keinot, joilla Xi Jinping pyrkii vakuuttamaan yleisönsä ja joilla hänen argumentaatiopositionsa pyritään esittämään järkeenkäypänä ja perusteltuna. (Jokinen 2016b, 181). Tämän lisäksi tarkastelen, mikäli aineistosta ilmenee hyökkäävää retoriikkaa kansainvälisiä toimijoita kohtaan luoden sisä- ja ulkoryhmiä. Tavoitteenani on tunnistaa ja analysoida Kiinan identiteettiin liittyviä diskursseja

Xi Jinpingin puheista. Retorista analyysia hyödynnän identiteetin rakentamista käsittelevän argumentoinnin tarkasteluun. Kysyn aineistoltani, miten identiteettiä perustellaan, mitä sanavalintoja näissä argumenteissa käytetään ja missäkin yhteydessä, sekä vaikuttaako eri yleisö hyödynnettyihin argumentteihin, sekä mitkä asiat saadaan näyttämään itsestäänselvyyksiltä.

Tutkielmassa toteuttamani diskurssianalyysin voidaan tulkita sijoittuvan perinteisen ja kriittisen diskurssianalyysin välimaastoon. Yhdistäessäni aspirationaalisen konstruktivismin retorisen diskurssianalyysin kanssa minua kiinnostaa eritoten, kuinka Kiinan toimia oikeutetaan historiaan vedoten, tai missä tilanteissa historiaan viitataan, onko se identiteetin rakentamisen yhteydessä? Clunanin teoriassa on selkeitä menetelmällisiä aineksia: vastaavuustestit. Näitä ja diskurssianalyysiä yhdistämällä voin tarkastella Kiinan identiteettiä käsitteleviä makrotason tekstejä ja analysoida Clunanin teoriaa. Tutkimuskysymykseni *miten* viittaa mekanismeihin, joilla identiteettiä rakennetaan. Tähän kysymykseen pääsen vastaamaan yhdistämällä Clunanin vastaavuustestejä sekä diskurssianalyysin keinoja. Kysymys *millaisia* päästää minut kuvaamaan diskursseja, tutkielmani viitekehyksessä omakuvia, identiteettiä, jota Xi Jinping Kiinalle ehdottaa. Näin ollen yhdistän molempien lähestymistapojen työkaluja diskurssien tunnistamiseen ja analysoimiseen. Pohdin käytettyjä kielen keinoja, yleisön vaikutusta käytettyyn kieleen sekä argumenttien vakuuttavuutta.

Hyödyntämäni menetelmä havainnollistuu seuraavassa taulukossa:

Kuvio 2 Tutkielman analyysin tasot.

5. AINEISTO: XI JINPINGIN PUHEET VUOSILTA 2013–2019

Tutkielman aineisto koostuu Xi Jinpingin puheista vuosilta 2013–2019. Aikarajaus liittyy tarkastelu-kohteeseeni ja tutkimuskysymykseen. Tarkastelun kohteena ollessa se, miten ja millaista identiteettiä Xi ehdottaa ja rakentaa, on syytä tarkastella Xin puheita tämän presidenttikauden ajalta. Tällä aikarajauksella on toki heikkoutensa. Täysi identiteetin vertailu ja muodostumisen tarkastelu tulisi toteuttaa syventymällä materiaaliin vuosikymmenen tai jopa vuosikymmenten ajalta. Kiertääkseni tämän ongelman turvauduin tarjoamaan lukijalle historiallisen taustan ja esittelyn tärkeistä seikoista, jotka ovat epäilemättä vaikuttaneet Kiinan minäkuvan muotoutumiseen. Näin maksimoidaan mahdollisuudet käsitellä historiallista kehityskulkua pro gradu -tutkielman rajoissa. Aspirationaalisessa konstruktivismissa tarkastellaan debattia poliittisen eliitin sisällä, mutta Kiinan kontekstissa eriävän debatin paikantaminen puolueen sisällä on ulkopuoliselle haastavaa, joten tarkastelun kohteena ovat Xin puheet. Tämä haastavuus herättää kritiikkiä Clunanin teorian soveltumisesta minkä tahansa valtion kontekstin analysoimiseen. Mikäli tutkijalla ei ole pääsyä valtion johdon sisäiseen debattiin tai esimerkiksi media ei ole vapaa esittämään vastustavia mielipiteitä vallitsevaan linjaan, ei identiteetin vastaavuustestin tarkastelu sovellu minkä tahansa valtion kontekstiin sellaisenaan. Tämä ei kuitenkaan estä teoreettisen viitekehyksen osa-alueiden hyödyntämistä myös sellaisiin konteksteihin, joissa on lähinnä mahdollista tarkastella valmista identiteettiä ilman sisäistä debattia.

Analysoin yhteensä yhtätoista puhetta, joiden sivumäärä tekstinä on yhteensä 40 sivua. Tämä sisältää kuusi uuden vuoden puhetta, kaksi Vyö ja Tie -hankkeen avajaispuhetta, entisen presidentin Deng Xiaopingin muistolle pidetyn puheen, ensimmäisen Kiinan tasavallan presidentin Sun Yat-senin muistopäivänä pidetyn puheen sekä Kiinan kansantasavallan 70-vuotisjuhlapäivänä pidetyn puheen. Uuden vuoden puheiden, Sun Yat-senin muistopuheen, Deng Xiaopingin muistopuheen sekä Kiinan 70-vuotisjuhlapäivänä pidetyn puheen tarkastelu tarjoaa mahdollisuuden tutkia kotiyleisölle suunnattua viestintää, sekä millaista identiteettiä kiinalaisille ehdotetaan. Kansainväliselle yleisölle tarkoitettua Vyö ja Tie -hankkeen avajaispuheet puheet ovat identiteetin rakentamisen kannalta tärkeä tutkimuskohde, sillä aspirationaalisen konstruktivismin näkökulmasta valtiot testaavat identiteettiään kansainvälisellä areenalla. Halusin tarkastella, korostaako Kiina ulkomaiselle yleisölle eri piirteitä kuin kotiyleisölle. Hanketta on nimitetty myös Kiinan tärkeimmäksi hankkeeksi vuosiin, joten halusin ottaa siihen liittyvän tematiikan mukaan osaksi analyysiä, sekä tarkastella mikäli kotiyleisölle suunnattua retoriikkaa ja diskursseja hyödynnetään myös kansainväliselle yleisölle.

Suurin osa puheista oli valmiiksi saatavana tekstimuodossa internetistä, mutta litteroin itse puheista neljä: vuoden 2013, 2014, 2017 sekä vuoden 2018 uuden vuoden puheet. Näitä ei ollut valmiiksi

tekstimuodossa, mutta ne olivat katsottavissa Youtubessa Kiinan englanninkielisen median CGTN:n virallisella kanavalla. Analyysia varten kaikki puheet olivat näin muunnettu tekstimuotoon. Muut puheet olivat saatavissa Kiinan ulkoministeriön sekä Kiinan hallinnon ylläpitämän One Belt, One Road -portaalin internet-sivuilta, People's Daily-toimituksen internet-sivuilta, sekä BBC:n Asia Pacific-sivuilta. People's Dailyn ja BBC:n puheet olivat löydettävissä kirjaston tietokannan kautta. Deng Xiaopingin muistopuhe oli julkaistu Chinese Law & government -journaalissa, joka julkaisee englanninkielisiä käännöksiä kiinankielisistä poliittisista asiakirjoista. Puheiden pituuksissa on eroja. Uuden vuoden puheet ovat genrenä erilaisia kuin esimerkiksi konferenssin avaamisen yhteydessä pidettävä puhe, mikä heijastuu puheiden sivumäärään. Uuden vuoden puheet, sekä Deng Xiaopingin muistopuhe ovat tekstimuodossa pääsääntöisesti 1–3 sivua, kun taas loput analysoimani puheet olivat noin 6–10 sivua. Aineistoani voidaan kritisoida melko suppeaksi, mutta 40 sivua diskurssianalyysiä varten osoittautui riittäväksi. Tarkastelemani muu aineisto ei olisi sinänsä tuonut uusia diskursseja esiin ja uskon tämän aineiston perusteella saaneeni poimittua kaiken tarvittavan.

Aineistoni ei ole alkuperäisellä kielellä, vaan analysoin englanninkielisiä käännöksiä. Kaikki analyysiin nostetut siteeraukset ovat minun käännöksiäni englannista suomeksi. Tiedostan tämän tuomat haasteet, kuten mahdollisuuden alkuperäisten merkitysten muuttumisesta englanniksi käännettäessä. On väistämätöntä, että ilman kiinan kielen tuntemusta osa kulttuurisesta symboliikasta voi jäädä pimentoon. Tarkemman analyysin toteuttamiseksi olisi syytä katsoa ennen kaikkea alkuperäiskielistä aineistoa, sillä se saattaisi sisältää analyysille hedelmällisempiä kielen keinoja, jotka eivät välttämättä edes käänny englanniksi. Ei-äidinkielisten tekstien tutkimuksessa tulee ottaa tiettyjä piirteitä huomioon. Tutkijan täytyy harjoittaa erityistä oman aseman tarkastelua ja pohtia muun muassa, onko tällä tietämyksellä kulttuurista, millaista kompensatiota tulisi harjoittaa, mikäli kielitaito alkuperäisen aineiston tarkasteluun ei ole riittävää. (Cohen 1995, 27). Tämän tutkielman kompensaatina on toiminut laaja perehtyminen tausta-aineistoon, sekä aikaisempaan tutkimukseen Kiinasta. Kompensatio liittyy myös aspirationaaliseen konstruktivismiin. Tarkastelen aineistoani kansainvälisen yleisön näkökulmasta eli miten Kiina näyttäytyy muulle maailmalle.

Kielimuurin lisäksi minun täytyy ottaa huomioon se, että aineistoni sisältää propagandaa. Propagandan tai uutisten kontrolloinnin tarkoituksena on vakuuttaa yleisö sen totuudenmukaisuudesta sekä valtiopäämiehien auktoriteetista. Tähän liittyy esimerkiksi tunteisiin vetoamista ja moralisoivaa kielenkäyttöä, joka on kätkeytyvä rationaaliin argumentteihin (Lams 2018, 392.) Tämä ei tosin ole este diskurssianalyysin tekemiseen, jonka kriittinen lähestymistapa pyrkiikin tarkastelemaan normalisointia ja pohtimaan siihen kätkeytyvää valtaa. En oleta aineistoni heijastavan yhteiskunnan yhtenäistä ja todellista näkemystä siitä, mitä Kiina kiinalaisille merkitsee. En täten odota aineistoni olevan

totuudenmukainen. Se on tässä tutkielmassa toissijaista. Tarkastelun kohteena onkin poliittisen eliitin luomat mielikuvat Kiinasta ja identiteetistä, jollaisen sille voidaan kuvitella sopivan. Tästä syystä Xin puheiden tarkastelu on perusteltua.

Näistä puheista tarkastelin toistuvia teemoja ja merkityssysteemejä. Toistuvuuden perusteella erittelin diskursseja, joissa Xi suoraan määrittää niitä luonteenomaisiksi Kiinalle. Teoreettisen viitekehýkseni ja menetelmäni avulla poimin aineistostani diskursseja, jotka ammentavat historiallisista lähtökohdista ja jotka pyrkivät tukemaan valtion positiivista itsetuntoa. Analyysiosiossa syvennän tätä diskurssien erittelyä ja vastaan tutkimuskysymykseeni. Tarkastelen teoreettisen viitekehýkseni pohjalta aineistostani seuraavia kysymyksiä: Millaista identiteettiä Kiinan poliittinen eliitti ehdottaa aineistoni perusteella? Mitä historiallisia elementtejä identiteetistä on havaittavissa? Havaitsenko kilpailevia omakuvia? Onko kansainvälinen status tärkein lähde itsetunnolle? Millaisia ulko- ja sisäryhmiä aineistostani nousee?

6. ANALYYSI: TÄRKEIMMÄT DISKURSSIT KIINAN IDENTITEETIN KANNALTA

Koska tarkasteluni viitekehyksenä on Clunanin aspirationaalinen konstruktivismi, suuntautuu mielenkiintoni etenkin historiasta ammentaviin identiteetin aineisiin ja identiteettiä vahvistaviin diskursseihin. Oletuksenani on, että Xi on konstruoinut presidenttikautensa aikana identiteettiä, joka pohjautuu nationalismista ammentavalle vahvalle kansalliselle itsetunnolle. Tätä identiteettiä vahvistetaan patrioottisiin tunteisiin vetoavalla retoriikalla ja luomalla yhteyttä historialliseen omakuvaan. Näin ollen en tarkastele poliittisen eliitin sisäistä keskustelua Kiinan omakuvasta, sillä pääsyä tämänkaltaiseen aineistoon on rajoitettua. Tästä syystä tarkastelen valmista omakuvaa, joka on kehittynyt Xin aseman myötä, jolloin sillä voidaan olettaa jo olevan vallitseva asema. Tarkasteluni kohdistuukin tarkemmin historiallisten tekijöiden ja identiteetin yhteyksien tarkasteluun, sekä kilpailevien omakuvien tunnistamiseen. Kysyn aineistoltani, onko kansainvälinen status tärkein lähde itsetunnolle? Millaisia ulko- ja sisäryhmiä aineistostani nousee? Millaisilla diskursseilla itsetuntoa vahvistetaan? Millaista retoriikkaa niiden yhteydessä käytetään? Millaista vallankäyttöä niihin liittyy? Miten mennyt identiteetti ilmenee nykyisessä identiteettikeskustelussa? Miten Xi punnitsee vallitsevaa kansainväistä tilannetta ja mitä hän esittää ratkaisuksi? Useampi kysymys auttaa myös vastaamaan varsinaiseen tutkimuskysymykseeni mahdollisimman laajasti.

Aineiston tarkastelun myötä erotelin kuusi eri diskurssia, jotka toistuvat puheesta toiseen, vaikka puheen konteksti ja yleisö vaihtuikin. Nämä diskurssit ovat seuraavat:

1. Kiinan vaikean historian diskurssi
2. Reformit kansallisena tehtävänä -diskurssi
3. Puolue Kiinan yhdistäjänä -diskurssi
4. Maailma Kiinan ulkoryhmänä -diskurssi
5. Kiina vastuullisena suurvaltana -diskurssi
6. Silkkitie Kiinan identiteetin vahvistajana

Olen analyysissäni nostanut esiin tarkempaan tarkasteluun lainauksia, jotka olen kokenut tärkeäksi ja aspirationaalisen konstruktivismin näkökulmasta Kiinaa määrittäväksi. Tässä mielessä itse tutkijana käytän valtaa aineistooni nähden, kun annan arvoa tietyille diskursseille ylitse muiden. Tiedostan kuitenkin näkemykseni tärkeydestä subjektiiviseksi, mutta pyrin olemaan mahdollisimman neutraali ja poimimaan teoreettisen viitekehykseni ja menetelmäni mukaisesti diskursseja, joiden tämän tutkielman premississä voidaan tulkita ilmentävän Kiinan identiteettiä määrittäviä diskursseja.

Esittelemäni diskurssit sisältävät argumentteja siitä, *millainen* Kiina Xin näkemyksen mukaan on tai millainen sen tulisi olla, sekä *millaisia* kiinalaiset ovat ja mitkä ovat sille tärkeitä ominaisuuksia, sekä *miten* muu maailma näkee Kiinan. Näiden piirteiden erottelun perusteella voin tulkita myös Kiinan aspiraatioita, sekä mahdollisesti sen intressejä. Seuraavaksi etenen esittelemään ja analysoimaan tunnistamiani diskursseja.

6.1. Kiinan vaikean historian diskurssi

Tarkastelemissani puheissa nousi esiin selkeä Kiinan historian erityisyyden korostaminen sekä sen tuoma motivaatio menestyneemmän Kiinan saavuttamiseksi. Diskurssi ilmeni ennen kaikkea Xin kuvaillen Kiinaa ja sen suuntaa, sekä Xin ajamia reformeja. Nämä kuvailut nousivat esiin tasaisesti kaikissa puheissa. Olen tähän osioon poiminut otteita puheista, joissa Xi selkeimmin määrittää Kiinaa sen historian kautta. Selkeimmin tämä diskurssi kävi ilmi kiinalaisille suunnatuissa puheissa, joten yleisöllä on ollut merkitystä käytettyyn retoriikkaan. Tämä diskurssi maalaa kuvan vaikeudet selättäneestä sankarillisesta valtiosta.

Termit, kuten sivilisaatio, menneiden vaikeuksien korostus sekä niistä selviäminen kommunistisen puolueen avulla ovat merkittäviä teemoja tämän diskurssin yhteydessä. Imperialistisen Kiinan negatiivisia kokemuksia korostetaan etenkin patrioottisina juhlapäivinä, muistopuheissa sekä vaihdellen uuden vuoden puheissa. Puhumalla menneisyydestä Xi konstruoi mielikuvan Kiinan erityislaatuudesta: mahtavasta sivilisaatiosta, jota muut ovat kohdelleet kaltoin. Tämä vetoaa tunteisiin ja vahvistaa negatiivisia mielikuvia ulkomaista, sekä asettaa ne ulkoryhmään. Samalla Kiina asetetaan jalustalle ja nähdään erityisenä. Tämänkaltaisen retoriikan voidaan tulkita pyrkivän nostattamaan kansallista itsetuntoa, mikä mukailee Clunanin ajatuksia. Uniikin aseman yhteydessä usein painotetaan negatiivisia historiallisia kokemuksia. Näissä diskursseissa Xi esittää Kiinan ja sen historialliset vaikeudet sankarillisessa valossa, mikä nousi esiin tasaisesti eri puheissa. Yleispiirteenä myös on, että hän asettaa puolueen Kiinan pelastajaksi. Esimerkiksi vuonna 2019 pidetyssä puheessa Xi toteaa Kiinasta seuraavasti:

Päivälleen 70 vuotta sitten toveri Mao Zedong julisti juhlallisesti perustavansa Kiinan kansantasavallan kertoen kiinalaisten nousseen jaloilleen. Tämä suuri tapahtuma on täysin muuttanut Kiinan traagisen kohtalon, jota määrittivät köyhyys ja muiden maiden harjoittama kiusaaminen jopa sadan vuoden ajan modernin ajan jälkeen. Kiinalainen valtio on sittemmin kävellyt mahtavaa tietä realisoidakseen suuren uuden alun. (Xi 2019a, käännös minun.)⁷

---

⁷ Seventy years ago today, Comrade Mao Zedong solemnly declared here the establishment of the People's Republic

Tässä otteessa viitataan kontrastiin Kiinan kansantasavallan perustamisen välillä sekä historialliseen muistiin Kiinan ”nöyryytyksen vuosisadasta”, jonka aikana etenkin britit vaikuttivat paljon Kiinan sisäisiin asioihin. Aspirationaalisen konstruktivismin näkökulmasta tämänkaltainen lause ilmentää negatiivista historiallista muistoa, jonka ei toivota toistuvan. Kyseessä on ”ei enää ikinä -kokemus”, joka on usein merkittävä osa valtion identiteettiä. Menneisyyteen viitattaessa Kiina esitetään kaltoin kohdeltuna ja uhrin roolissa. Retorisena keinona käytetään ennen kaikkea tunteisiin vetoamista. Tämän lisäksi Xi puolustaa ja oikeuttaa nykyistä valta-asetelmaa ja poliittista järjestelmää vetoamalla Kiinan olleen hukassa ilman Maota. Peter Ferdinand on esittänyt, että historiallisiin saavutuksiin vetoaminen voidaan myös tulkita olevan yksi keino legitimoida puolueen valtaa (Ferdinand 2016, 942). Olen hänen ajatustensa kanssa samoilla linjoilla. Kuten otteesta käy ilmi, Xi saa Kiinan kommunistisen vallankumouksen kuulostamaan tapahtumalta, joka oli välttämätön osa Kiinan kohtaloa. Tällä tavoin hän normalisoi ja legitimoii puolueen asemaa. Samalla puolue nostetaan näin Kiinan kehityksen ja menestyksen aikaansaajaksi. Xin retoriikassa imperialistinen Kiina esiintyy heikkona ja nöyryytettynä, kun taas kommunistinen Kiina vahvana ja itsenäisenä. Viittaamalla Mao Zedongiin Xi samalla linkittää itsensä Maon työn jatkajaksi alleviivaten myös omaa asemaansa.

Menneeseen kärsimykseen ja Kiinan lannistumattomuuteen viittaavaa retoriikkaa ilmenee myös Sun Yat-senin muistolle vuonna 2016 pidetyssä puheessa, jolloin Xi toteaa seuraavasti:

Kiinalainen valtio oli vajonnut sisäisten ongelmien ja vieraan vallan aggression syvään kuiluun. Kiinan kansa oli tukalassa tilanteessa, aivan kuin vajoamassa syvään veteen tai tulen ympäröimä. Noina synkkien ja myrskyisten öiden aikoina kiinalainen valtio pysyi lannistumattomana. (Xi 2016a, käännös minun.)⁸

Kuten edellisessä otteessa, myös näissä virkkeissä viitataan tunteisiin vetoavalla retoriikalla yhteiseen negatiiviseen ”ei enää ikinä” -muistoon. Xi maalaa muistoa ajasta, jolloin Kiina oli sisäisessä kaaoksessa ja poliittisesti hajanainen. Tällä tavoin hän epäsuorasti määrittää nykyisen Kiinan olevan vastakohta tästä. Se on poliittisesti yhtenäinen, eikä salli muiden maiden puuttuvan sisäisiin asioihinsa. Tällaisella kielenkäytöllä Xi käyttää selkeästi valtaa myös määrittämällä yhteisiä muistoja sekä Kiinan historiaa. Hän nostaa esiin tärkeät tapahtumat ja määrittää muita maita sortajiksi, jolloin ne voidaan tulkita asetettavan ulkoryhmään. Raisa Asikainen nimittää Kiinan menneeseen sortoon vetoamista ”ooppiumsotasyndroomaksi”. Hän selittää sen koostuvan Kiinan historiallisesta uhrin roolista

---

of China, saying that from now on the Chinese people have stood up. This great event has completely changed the tragic fate of China marked by poverty and weakness and by bullying by other countries in the more than 100 years after modern times. The Chinese nation has walked on a magnificent road to realize the great rejuvenation since then. (Xi 2019a.)

⁸ The Chinese nation was sunk into the deep ravine of internal troubles and foreign aggression. The Chinese people were in dire straits like sinking into deep water and enveloped in hot fire. In those times of dark nights with wind and rain, the Chinese nation had been indomitable. (Xi 2016.)

ja halusta hankkia hyvitystä menneelle kärsimykselle. (Asikainen 2003, 66). Tätä ilmenee vahvasti Kiinan menneisyyttä kuvaavan diskurssin yhteydessä. Aspirationaalisen konstruktivismin näkökulmasta tässä diskurssissa vedotaan vahvasti menneeseen negatiiviseen kokemukseen, sekä määritetään ulkoisten toimijoiden käyttäytymistä. Vastapainoksi Xi kuitenkin luonnehtii kiinalaisten kansanluonnetta periksiantamattomiksi ja ylpeiksi. Tästä siteerauksesta on näin ollen selkeästi poimittavissa Xin näkemyksiä Kiinasta ja sille sopivasta identiteetistä.

Retorisesta näkökulmasta Xin tyyli on hyvin suurelistä ja tunteisiin vetoavaa, mitkä ovat myös propagandalle ominaisia tehokeinoja. Ulkomaiden pyrkimykset hyväksikäyttää ”heikkoa” Kiinaa ovat olleet Asikaisen mukaan olennaisia retorisia keinoja Kiinan poliittisissa puheissa (Asikainen 2003, 59). Vaikka Asikaisen artikkeli on vuodelta 2003, on se yhä ajankohtainen nykyisen Kiinan johdon puhetyylin tarkasteluun etenkin Kiinan historiaa käsittelevissä diskursseissa. Uhriutumisen kielen paljous myös nykyään ei ole yllättävää, sillä kollektiiviseen muistiin vetoaminen toimii kansaa yhdistävänä tekijänä. Vaikeaan historiaan vetoaminen ei sinänsä ole uusi diskurssi, vaan aspirationaalisen konstruktivismin mukaisesti niin vahva, että se on säilynyt osana omakuvan muodostusta. Kiinan nouseminen ylös oli vahva metafora Kiinan kansantasavallan perustamiselle (Asikainen 2003, 61) ja kuten edellisistä otteista ilmenee, se on sitä myös nykyään. Kommunistisen puolueen johtajat ovat Asikaisen mukaan perinteisesti pyrkineet legitimoimaan puolueen johtoasemaa toteamalla, että he ovat valmiita nostamaan maan jaloilleen. Tämä retoriikka auttoi varmistamaan kommunisteille paikan Kiinan legitiimeinä vapauttajina (Asikainen 2003, 62, 68.) Tämä huomautus paljastaa, kuinka olennaista on pohtia myös vallan aspektia eliitin luomien identiteettien ja diskurssien yhteydessä.

Xin sävy menneestä kuitenkin muuttuu kontekstin vaihtuessa. Menneisyyden vääryyksiin ei suoranaisesti viitata uuden vuoden puheissa, joissa puhutaan usein Kiinan saavutuksista, sekä reformin tärkeydestä. Xi vetoaa sen sijaan Kiinan kansantasavallan haasteisiin. Esimerkiksi vuodelle 2019 pidetyssä uuden vuoden puheessa Xi puhuu seuraavasti:

Maamme on uhmannut vaikeita teitä ja kohdannut myrskyisiä säitä viimeisen seitsemänkymmenen vuoden ajan. Kansamme on maamme peruste ja suurin hallitsevan puolueen itsevarmuuden lähde. (Xi 2019b, käännös minun.)⁹

Tästä siteerauksesta on havaittavissa samanlaisia piirteitä kuin edellä käsitellyissä siteerauksissa. Hän vetoaa Kiinan historiallisiin hetkiin, jotka ovat olleet sille epäsuotuisia. Merkittävää on, että toisin kuin edellä, hän ei kuitenkaan viittaa vaikeuksilla esimerkiksi oopiumsotiin, vaan vaikeuksiin ja

---

⁹ Our country has braved thorny paths and confronted stormy weather over the past seventy years. Our people are the country's solid foundation and our main source of confidence as the ruling party. (Xi 2019b.)

haasteisiin, jotka nimenomaan vallankumouksen jälkeinen Kiina on kohdannut. Mahdollisesti hän puhuu talouden reformien haasteellisuudesta, sekä Maon ajan suuresta harppauksesta ja kulttuurivallankumouksesta. Hän käyttää puhuessaan me-muotoa, lisäksi näin puheen tunteisiin vetoavuutta sekä yhteishenkeä. Hän puhuu vaikeuksista kielikuvin, mikä on hyvin tyypillistä Xille, sillä hän käyttää usein kielikuvia sekä kiinalaisia sananlaskuja puheissaan tehokeinoina. Tässä otteessa on mielenkiintoista, kuinka heti vaikeuksien jälkeen mainitaan kansan merkitys puolueelle ja painotetaan puolueen merkittävää asemaa. Rinnastamalla kansan ja puolueen yhteen hän niin ikään korostaa niiden symbioottista suhdetta. Puolueen roolin korostus ei ole vain Xille ominainen keino. Marjaana Mäenpään mukaan Maon kuoltua osa kansasta oli menettämässä uskoaan kommunismiin, kun kansan todellisuus ja kommunistiset unelmat eivät enää kohdanneet. Mäenpään mukaan kommunistisen vallan oikeutuksen löytäminen muuttui erittäin akuutiksi Tiananmenin tapahtumien jälkeen vuonna 1989. Tämä sai poliittisen johdon hyödyntämään nationalismia, josta kuitenkin puhuttiin isänmaallisuutena. Mäenpään mukaan nationalismin lisääntyminen, jonka mukaan Kiinaa on historian saatossa kohdeltu väärin, voi johtaa omaa oikeamielisyyttä korostavaan asenteeseen, jossa omista ongelmista syytetään ulkopuolisia. (Mäenpää 2015, 49, 53–54.) Tätä näkökulmaa oli havaittavissa aineistostani, etenkin kotiyleisölle suunnatussa puheissa. Ulkomaat esitetään kaksinaisessa valossa: toisaalta ne esiintyvät sortajina, toisaalta Kiinan saavutusten ihastelijoina. Tämä dikotomiaa käsittelemän myöhemmin luvussa 6.4.

Vaikean historian diskurssin voidaan tulkita olevan tärkeä osa Xin Kiinan identiteettiä. Se toimii ikään kuin pohjana muille diskursseille ja identiteetille. Xin retoriikan mukaan Kiina on kärsinyt historiansa aikana paljon, mutta noussut sosialistisen järjestelmän myötä jälleen jaloilleen. Kommunistinen vallankumous toimii näin symbolina Kiinan nousulle, sekä tärkeänä historiallisena käännekohtana, joka on Xin mukaan muuttanut Kiinan kohtalon. Aspirationaalisen konstruktivismin näkökulmasta tämän diskurssin avulla korostetaan negatiivista kokemusta, jonka avulla luodaan vastakohtaa nykyiselle Kiinalle.

6.2. Reformit kansallisena tehtävänä – diskurssi

Historiallisten kokemusten korostamisen kontrastiksi Xi nostaa ajamansa reformit sekä diskurssin uuden Kiinan aikakaudesta. Uuden Kiinan aikakaudella viitataan Kiinan kansantasavallan perustamiseen vuonna 1949. Puhumalla historiasta sekä uudesta Kiinasta Xi asettaa kommunistisen puolueen Kiinan historian perijäksi sekä luonnolliseksi ja tarpeelliseksi jatkumoksi. Tälle diskurssille on ominaista Kiinan taloudellisen reformin sekä vauraamman Kiinan saavuttaminen suurena kansallisena

tehtävänä. Reformeilla viitataan Deng Xiaopingin vuonna 1978 toteuttamaan avautumisen reformiin, jolloin Kiina lähti siirtymään suunnitelmataloudesta niin kutsuttuun sosialistiseen markkinatalouteen (Wong 2010, 64). Tätä on sittemmin seurannut joukko päivitettyjä talouden reformeja, joissa tärkeimmässä on niin ikään talouskasvu ja toimiva markkinatalous. Viimeisin reformi on Xin ensimmäisellä kaudella (2012–2017) aloitetut talouden sekä lainsäädännön reformit (Womack 2017, 393–394). Xi puhuu reformeista yhteisenä tehtävänä luoden yhteishenkeä ja tarkoitusta. Yhteisen tehtävän nimeämistä voidaan pitää identiteetin hallitsemisstrategiana.

Valikoimissani puheissa talous nousi miltei tärkeimmäksi teemaksi, ja puheet systemaattisesti alkavat talouden tilanteen käsittelyllä sekä taloudellisten saavutusten listaamisella. On esitetty spekulatioita, että talouskasvun säilyttäminen on Kiinan kommunistisen puolueen vallan ja yhteiskunnallisen vakauden elinehto (Rolland 2017, 131). Tätä näkemystä on helppo mukaila, kun tarkastellaan mainittavien asioiden tärkeysjärjestystä. Lähes kaikki uuden vuoden puheet aloitetaan listaamalla Kiinan taloudellisia saavutuksia. Talouden korostamisen tärkeys oli yllätyksellistä, sillä odotin puolueen aseman korostamisen olevan kaikista tärkein teema. Mikäli ajatellaan talouden ja puolueen aseman kulkevan käsi kädessä, puolueen aseman korostus tulee ilmi talouden saavutuksista puhuttaessa.

Reformien korostamisen myötä luodaan diskurssia, jossa reformit esitetään välttämättömyytenä Kiinalle. Kiinan kommunistinen puolue ja Xi etunenässä ovat tässä diskurssissa toimijoita, jotka ohjaavat Kiinaa uudelle tielle. Kuten historiallisista vääryyksistä puhuttaessa, myös reformien yhteydessä legitimoidaan puolueen valtaa. Tämä vaikuttaa olevan monissa diskursseissa punainen lanka ja täten merkittävä osa Kiinan identiteettiä. Reformien toteuttaminen esitetään Kiinan kehittymisen ja pärjäämisen kannalta luonnollisena ja välttämättömänä asiana, jolloin se esitetään väistämättömänä osana Kiinan historiaa. Tämä teema ilmenee lähes jokaisessa aineistoni puheessa. Puhuttaessa reformeista yleisönä on usein Kiinan kansa. Xi painottaa Kiinan jatkavan uudistumista ja tavoitteena olevan kohtuullisen vauras yhteiskunta (2014a). Mielenkiintoista on juuri sanan ”kohtuullinen” esiintyminen vauraan yhteiskunnan tavoittelussa. Ehkä suoranaisesti rikkaan yhteiskunnan tavoittelu ei istu sosialistiseen ideologiaan, joten viestiä pehmennetty sosialistisen puolueen retoriikkaan istuvaksi. Toinen tapa, jolla vauraamman Kiinan tavoittelu liitetään sosialistiseen ideologiaan, on puolueen ja ennen kaikkea Xin vahvan aseman korostaminen sen ohjaajana. On myös mahdollista, että puhumalla kohtuullisen vauraasta yhteiskunnasta Xi pyrkii hillitsemään kiinalaisten odotuksia talouskasvun suhteen. Mikäli talouskasvu on puolueen vallan elinehto, on loogista, että kansan odotuksia pyritään muokkaamaan toteuttamiskelpoisiksi. Tämä tosin on ristiriidassa muiden hyvin suureellisten tavoitteiden suhteen, kuten köyhyiden poistamiseen Kiinasta sekä Vyö ja Tie -hankkeen toteutumiseen. Xin tulee

tarjota visioita paremman Kiinan tulevaisuudesta legitimoidakseen omaa asemaansa, mutta samalla näiden visioiden tulee olla toteuttamiskelpoisia.

Xi kertoo reforminsa tavoitteena olevan vauraampi ja vahvempi valtio, reilumpi yhteiskunta ja parempi elämänlaatu (Xi 2014b). Yhtenä keinona tämän saavuttamiseksi on talouden avaaminen, joka esitetään haastavana polkuna (Xi 2014b). Xi oikeuttaa reformien tarpeellisuutta yhteisellä hyvällä sekä välttämättömyydellä. Hän kuvaa reformien aloitusta seuraavasti: ”Nuoli, joka on ammuttu ei käänny takaisin” (Xi 2014a)¹⁰. Kielikuvalla Xi korostaa eteenpäin jatkamisen välttämättömyyttä ja kuinka entiseen ei ole enää mahdollista palata. Xi painottaa Kiinan jatkavan uudistumista (Xi 2014b). Puhuessaan reformista Xi käyttää usein paljon kielikuvia ja kiinalaisia sananlaskuja, kuten ”Ei ole satoa ilman kyntämistä” (Xi 2014b)¹¹. Perinteisten kiinalaisten sananlaskujen käyttö tehostaa argumentaatiota uhrausten ja kovan työn tarpeellisuudesta. Samalla kansaa velvoitetaan työskentelemään yhteisen tavoitteen vuoksi, joka on propagandalle tyypillinen keino. Samaan tapaan Xi toteaa vuoden 2018 puheessa kuinka ”Onni suosii ahkeraa ja ajat muuttuvat nopeasti” (Xi 2017a, käänös minun)¹². Muuttuvilla ajoilla perustellaan tarvetta reformeille ja Xin mukaan kiinalaisten tulee olla ahkeria pyrkymään mukana kehityksessä. Xi kirittää kiinalaisia reformin saavuttamiseen vuonna 2014 seuraavasti:

Meillä on nyt ylevä tehtävä. Vain sinnikkyys johtaa voittoon, kun taas puoliväliin jääminen ei vie minnekään. Suunnitelma on kunnianhimoinen, mutta tehtävämme on työläs. Kaikkien puolueen jäsenten ja etnisten ryhmien jäsenten täytyy pysyä yhtenäisenä. (Xi 2014a.)¹³

Xi pyrkii samaistuttavuuteen korostaessaan reformin saavuttamisen olevan yhteinen tehtävä ja puhuu monikon ensimmäisessä muodossa hyödyntäen kielikuvia. Reformin ja talouskasvun ylläpitäminen esitetään ikään kuin nollasummapelinä, siinä joko voitetaan tai hävitään, eikä välimuotoja ole. Kiina joko pysyy yhtenäisenä ja tekee töitä talouskasvun ylläpitämiseksi ja vauraamman Kiinan saavuttamiseksi, tai menettää kaiken ja jää ulkopuolelle. Näillä uhkakuvilla hän perustelee ja oikeuttaa toteutettavia reformeja sekä tarvetta ylläpitää talouskasvua. Samalla hän lisää, kuinka reformin saavuttamiseksi yhtenäisyys on ensisijaista. Tämänkaltaisella retoriikalla Xi konstruoi mielikuvia Kiinasta, joka tekee yhdessä töitä saavuttaakseen edistyneemmän ja vahvemman Kiinan. Tähän lauseeseen

---

¹⁰ An arrow that has been released makes no turning back (Xi 2014a).

¹¹ There is no harvest without ploughing (Xi 2014b).

¹² Fortune favours the diligent and times are changing fast (Xi 2017a).

¹³ We are now pursuing a lofty mission. Only perseverance will lead to victory, while giving up halfway will lead us nowhere. Our blueprint is ambitious, but our task is arduous. All party members and people of all ethnic groups in the country must stand united. (Xi 2014a.)

kuitenkin kätkeytyy valtaa, sillä vision saavuttaminen vaatii puolueen ja ennen kaikkea Xin ohjastusta. Tällä retoriikalla näin ollen vahvistetaan niin Xin, kuin puolueenkin asemaa.

Xi liittää talouskasvun tavoittelun sosialistiseen ideologiaan myös tavassaan kuvata reformien toteutumista ja vahvan talouden saavuttamista tämän sukupolven Pitkänä Marssina¹⁴ (Xi 2016b). Tällä vertauksella hän maalaa mielikuvan mittavasta ja sankarillisesta tehtävästä, joka on Kiinan selviämisen kannalta välttämätöntä. Pitkä marssi on siis osa kollektiivista, mutta etenkin valtion poliittista historiallista muistia, joka on vaikuttanut paljon Kiinan identiteettiin 1930-luvulta eteenpäin. Samalla Xi jälleen liittää itsensä osaksi Maon perintöä. Merkittävään historialliseen tapahtumaan vetoaminen on myös vahva retorinen keino, jonka avulla hän perustelee hankkeensa tarpeellisuutta.

Reformin käsittelyn yhteydessä Xi myös listaa piirteitä, jotka hänen konstruoimassa identiteetissään määrittävät kiinalaisia. Hän toteaa: ”Meidän tulisi olla vaatimattomia ja varovaisia sekä kestää kovaa työtä kirjoittaessamme isänmaamme kehityksen uutta lukua” (Xi 2014b, käänös minun)¹⁵. Tämä ilmenee myös tavassa, jossa Xi esittää puheiden yhteydessä huolensa vähävaraisista kiinalaisista ja rinnastaa reformin tavoittelun köyhyyden poistamiseen (Xi 2014a). Tähän liittyen vuonna 2017 hän kehuu, kuinka ”Minusta miljoonat tavalliset kiinalaiset ovat kaikista parhaimpia. Olen sitä mieltä, että onni saavutetaan kovalla työnteolla” (Xi 2017a, käänös minun)¹⁶. Työnteko, onni ja ahkeruuden palkitseminen ovat usein toistuvia teemoja puheissa ja nousevat näin määrittämään mielikuvia kiinalaisten ja Kiinan piirteistä. Samalla hän pyrkii samaistuttavuuteen ja vaikuttaa luovan itsestään jopa isämaistä hahmoa. Hän vahvistaa tätä mielikuvaa puhuessaan siitä, kuinka häntä henkilökohtaisesti huolettaa Kiinan vähäosaisten pärjääminen ja millaista uutta vuotta he viettävät. Tähän hengenvetoon hän toteaa, että reformi tekee kiinalaisten elämästä onnellisempaa ja täydempää (Xi 2016b).

Perusteita uudistusten toteuttamiselle ja kovalle työlle haetaan kuitenkin myös toisaalta. Aspiratio-naalisen konstruktivismiin kannalta ehkä kaikista mielenkiintoisin sitaatti, joka käsittelee reformia sekä niiden puolustusta ja oikeutusta on seuraava:

Historian pyörät pyörivät jatkuvasti eteenpäin. Ne, jotka eivät pysy mukana, jäävät jälkeen ja tulevat täysin eliminoituiksi historiasta. Historia välittää vain niistä, jotka ovat määrätietoisia, pyrkivät johonkin, ja ovat taistelijoita, eikä odota niitä, jotka epäröivät, viivyttelivät ja pelkäävät vaikeuksia. Jos me aiomme avata uuden luvun Kiinan valtion elävöittämisessä, meidän täytyy

---

¹⁴ Pitkä marssi (1934–1935) oli kiinalaisten kommunistien 10 000 kilometrin pituinen vaellus, jonka myötä kommunistien tukikohta siirrettiin kaakkois-Kiinasta luoteis-Kiinaan. (Encyclopædia Britannica Online, 2019). Kyseessä historian tutkijoille ja kommunistisille johtajille yksi tärkeimmistä tapahtumista 1900-luvulla. Se takasi kommunistisen liikkeen selviämisen 1930-luvulla ja sen myötä Mao Zedong nousi kommunistisen puolueen johtoon. (Scobell 2003, xii.)

¹⁵ We should be modest and cautious and shoulder hard work, as we write a new chapter in the development of our great motherland (Xi 2014b).

¹⁶ I feel the millions of ordinary Chinese are the greatest. I also feel that happiness is achieved through hard work. (Xi 2017a.)

kehittää suuri historiallinen visio, tarttua maailman kehityksen trendeihin, kuunnella aikojen kutsua, olla urhoollisia ja pysyä totuudessa, korjata virheet, ponnistella jatkuvasti kohti teoreettista innovaatiota, käytännön innovaatiota, järjestelmän innovaatiota, kulttuurin innovaatiota, ja muita innovaatioita ja koota uusi luku Kiinan valtion kehityksessä näinä edistyvinä aikoina. (Xi 2016a, käännös minun.)¹⁷

Tämä sitaatti on erinomainen esimerkki historian tärkeyden korostamisesta Xin retoriikassa myös muita aiheita käsiteltäessä. Tähän voidaan soveltaa Clunanin näkemyksiä identiteetin rakentamisesta. Etenkin toteamus aikojen kutsun kuuntelemisesta sekä innovaatiosta ja sopeutuvaisuudesta sopivat hyvin yhteen aspirationaalisen konstruktivismin kanssa, joka korostaa juuri näitä oletuksia. Otteesta voidaan poimia kriteerit identiteetin vastaavuustestiin, niin historiallisen vastaavuuden korostamista, sekä tehokkuustestiin viittaavaa mukautumista ja aikojen kutsun kuuntelemista. Xin mukaan Kiinan tulee huomioida historiallinen muisti, sekä nykyinen tilanne, sopivuus siihen ja siten pysyä aina muutoksessa. Mielenkiintoista on, kuinka Xi mainitsee maailman trendit, joihin Kiinan täytyy tämän otteen mukaan perehtyä. Tässä asetelmassa Kiina seuraa muuta maailmaa, mikä on päinvastaista siihen verrattuna, missä Xi usein esittää muun maailman. Xi puhuu kotiyleisölle ja hyödyntää monikon toista muotoa, mikä saa aikaan mielikuvan yhteisestä tehtävästä. Argumentoin, että sitaatin perinpohjaisena tarkoituksena on normalisoida jälleen reformia ja saada se vaikuttamaan välttämättömänä, muuten historia jättää Kiinan jälkeensä. Näin Xin ajamia uudistuksia perustellaan ja puolustetaan. Kiinalla ei ole hänen mukaansa muuta vaihtoehtoa kuin kehittyä pitäen kiinni sen historiallisesta visiosta ja erityisestä identiteetistään. Kiinan historian ja puolueen roolia korostetaan myös seuraavassa otteessa:

Meidän täytyy lisätä itsevarmuuttamme kiinalaisen sosialismin tiellä, teoreettista itsevarmuutta, järjestelmän itsevarmuutta, kulttuurista itsevarmuutta, ja suojella ja rakentaa menestyksekkäästi mahtavaa maatamme horjumattomasti kiinalaisen sosialismin tiellä. (Xi 2016a, käännös oma.)¹⁸

Tässä Xi korostaa tarvetta vahvalle kansalliselle itsetunnolle, mikä voidaan aspirationaalisen konstruktivismin näkökulmasta nähdä positiivisen identiteetin vahvistamisena. Retorisesti tarkasteltuna Xi vetoaa yleisöön puhumalla monikon ensimmäisessä muodossa ja lisää näin yhtenäisyyden tunnetta: Kiinan positiivinen itsetunto on *yhteinen* tavoite, johon myös Xi pyrkii. Vallan tarkastelun

---

¹⁷ The wheels of history roll constantly forward. Those who cannot catch up will stay behind and will absolutely be eliminated from history. History will only take care of those who are resolute, those who are strivers, and those who are fighters, and will not wait for those who hesitate, those who are laggard, and those who are afraid of difficulties. Today if we are to open up a new phase in the great rejuvenation of the Chinese nation, we must establish a great historical vista, grasp the major trends of world development, listen to the calls of the times, be courageous to persist in truth, correct mistakes, continuously push for theoretical innovation, practice innovation, system innovation, cultural innovation, and other innovations, and compose a new chapter in the development of the Chinese nation in the current of the advancement of the times. (Xi 2016a.)

¹⁸ We need to increase self-confidence in socialist path with Chinese characteristics, theoretical self-confidence, system self-confidence, and cultural self-confidence, and protect well and build well our great country by unswervingly moving along socialist path with Chinese characteristics. (Xi 2016c.)

näkökulmasta on mahdollista huomata, millaisia hyveitä Xi listaa avaimiksi vahvan Kiinan saavuttamiseksi: kiinalainen sosialismi, luotto järjestelmään ja omaan kulttuuriin sekä Kiinan suojele ja horjumattomuus vallitsevan järjestelmän suhteen. Puhumalla nimenomaan kiinalaisesta sosialismista Xi sovittaa kommunismin Kiinan historialle sopivaksi käsitteeksi ja tekee eroa muihin sosialistisiin maihin. Mainitsemalla Kiinan suojele tarpeen luodaan mielikuva uhan mahdollisuudesta. Ottaen huomioon negatiivisen sävyn, jolla Xi puhuu ulkomaista Kiinan historian yhteydessä, voidaan vihjauksen tulkita tarkoittavan Kiinan ulkopuolista uhkaa. En usko tämän tarkoittavan niinkään sotilaallista uhkaa, vaan ulkomaisia ideoita, aatteita ja vaikutteita. Kiinan erityisyyden korostus viittaa samalla sosialistisen Kiinan suojeleeseen ulkoisilta vaikutteilta.

Puhumalla sosialismista kiinalaisilla luonteenpiirteillä voidaan oikeuttaa valtajärjestelmän ylläpito sekä samanaikaisesti vilkas kaupankäynti globaalilla tasolla sekä talouden avaamista koskeva reformi. Voidaankin ajatella, että kommunistisen aatteen hyödyntämisessä Kiinan kontekstissa on hyvin hedelmällistä hyödyntää aspirationaalista konstruktivismia, sillä siitä voidaan havaita Kiinan identiteetin muokkaantuminen vuosikymmenten läpi. Sitä on puntaroitu vallitsevan tilanteen sekä historian kontekstissa ja muokattu toimivaksi ja ajan henkeen sopivaksi. Kiinalaisesta sosialismista on muokattu hyvin erityislaatuinen aate, joka on tärkeä osa Kiinan identiteettiä. Edellisessä siteerauksessa korostetaan muutenkin Kiinan erityislaatuista ja siitä puhutaan glorifioivaan sävyyn. Tässä yhteydessä mainitaan myös tarve sen suojelelle. Kommunistisen puolueen aseman korostus ilmenee hyvin vahvasti, joten mahdollisesti tällä on tarkoitus vahvistaa puolueen asemaa. Samankaltaista retoriikkaa on havaittavissa myös yhtenäisyyttä korostavassa diskurssissa. Kiinan erityislaatuisuuden sekä sen erityisen historian korostaminen ilmentäneen luovuuteen perustuvaa identiteetin hallitsemisstrategiaa. Luovuus voi sisältää Kiinanin mukaan myös oman kulttuurin erityislaatuisuuden korostamista (Clunan 2009, 35), mitä Kiinassa on selkeästi havaittavissa.

Reformeista puhuttaessa Deng Xiaopingin sosialistisen markkinatalouden perintö näkyy yhä. Reformin tavoite vauraammasta Kiinasta pyritään kuitenkin sovittamaan kommunistiseen ideologiaan puhumalla *maltillisesti* vauraasta Kiinasta, eikä ainakaan suoraan puhuta rikkauksien tavoittelusta. Perustellakseen talouskasvun tavoittelua Xi painottaa tämän olevan tavoite kansan hyvinvoinnin saavuttamiseksi. Tämän retoriikan myötä luodaan mielikuva hyvinvointiin tähtäävästä yhteiskunnasta, ei suinkaan kapitalistista järjestelmää hyödyntävästä valtiosta. Samalla mahdollisesti hillitään yleisön odotuksia reformien saavutuksista, mutta luodaan myös kontrastia Kiinaan ennen kommunistista valankumousta.

Xi perustelee reformin tärkeyttä niin historialla, muuttuvilla kansainvälisillä olosuhteilla, sekä kansalaisten hyvinvoinnilla. Retoriikasta voidaan havaita myös tarkoitus nostattaa kansallista itsetuntoa,

jolloin Clunanin näkemykset istuvat hyvin tämän diskurssin käsittelyyn. Samalla voidaan nähdä, kuinka historiallisen Kiinan menneet kunnianpäivät pidetään tavoitetasona, johon pyrkii. Tämä niin ikään sopii yhteen Clunanin näkemysten kanssa. Tämän diskurssin myötä voidaan tulkita, että Xin Kiinan identiteetti pohjaa osaltaan kykyyn uudistua, unohtamatta historiallisia juuria ja pysymällä yhtenäisenä. Tätä yhtenäisyyttä käsittelem seuraavassa luvussa.

6.3. Puolue Kiinan yhdistäjänä -diskurssi

Xin tapa puhua Kiinasta etnisesti moninaisena, mutta myös yhtenäisenä valtiona nousee esiin etenkin uuden vuoden puheita tarkastellessa. Tervehtiessään katsojia hän määrittää yleisökseen kaikki Kiinan etniset ryhmät, maanmiehet Hong Kongissa, Taiwanissa, Macaossa sekä ulkomailta asuvat kiinalaiset (Xi 2014a, 2014b, 2016). Xin yleisösuhdetta tarkastellessa nousee esiin diskurssi, jolla hän määrittää kommunistista puoluetta moninaisen kansan yhdistäjäksi sekä merkittävien hankkeiden aikaansaajaksi. Tätä vahvistaakseen Xillä on taipumusta puhua Kiinan saavutuksista ja ”kaikkien kansallisuuksien yhteistyöstä”. Tämän lisäksi yhtenäisyyden diskurssi kattaa myös intressit Taiwanin liittämisestä osaksi Kiinaa, vaikkakin tämä ilmenee merkittävästi vain patrioottisina juhlapäivinä pidetyissä puheissa. Yleisesti ottaen Xi painottaa kansan yhtenäisyyttä yhteisten tavoitteiden saavuttamiseksi. Tämä ilmenee seuraavassa otteessa:

Viimeisten 70 vuoden ajan kaikki kansallisuudet ovat tehneet kovasti töitä yhdellä sydämellä ja mielellä tavoittaakseen suuria saavutuksia, jotka saavat osakseen ihailua ympäri maailman. Tänä päivänä sosialistinen Kiina on ylpeänä maailman idässä. Mikään voima ei voi ohittaa isänmaamme statusta. Mikään voima ei voi hidastaa Kiinan kansan ja Kiinan valtion edistyksen tahtia. (Xi 2019a, käänös minun.)¹⁹

Tässä Xi korostaa Kiinan yhtenäisyyden merkitystä sen nousussa. Xi viittaa 70 vuodella kommunistisen Kiinan perustamiseen luoden täten mielikuvan, että puolue on toiminut kansan yhdistäjänä ja mahdollistanut Kiinan nousun. Mielenkiintoinen huomautus siteerauksen loppuun ilmentää hyvin itsevarmaa asennetta ja kuinka mikään voima ei voi estää Kiinaa kehittymästä. Tämä miltei uhoava lause kohottaa kansallista itsetuntoa ja itsevarman Kiinan identiteettiä. Samalla Xi kertoo näkemyksensä Kiinalle kuuluvasta kansainvälisestä statuksesta. Tämänkaltaisten lauseiden perusteella voidaan tulkita, että nouseva status on merkittävä tekijä Kiinan kansallisen itsetunnon kohottamisessa, sekä niin ikään osa Xin Kiinan identiteettiä. Samaa viestiä kiellii myös sen korostus, kuinka Kiina on

---

¹⁹ Over the past 70 years, people of all nationalities in the country have worked hard together with one heart and onemind to score the great achievements that draw admiration from people around the world. Today, socialist China stands proudly in the east of the world. No force can topple the status of our great motherland. No power can stop the pace of advance of the Chinese people and the Chinese nation. (Xi 2019a.)

saavutustensa myötä ylpeä. Tästä herää mielikuva, kuinka Kiina olisi selittänyt edellisissä luvuissa käsitellyn ”oopiumsotasyndrooman” ja kohonnut haluamaansa asemaan. Xi käyttää hyvin tunteita herättävää retoriikkaa, joka korostuu *isänmaan* kaltaisina sanavalintoina. Hän myös Kiinan maantieteellistä sijaintia, mikä mahdollisesti liittyy ajatteluun lännen valta-asemasta kansainvälisestä järjestelmässä, sekä kuinka Kiina on nousemassa suurvallan asemaan.

Saavutukset ja yhtenäisyys linkittyvät usein Xin puheissa yhteen. Esimerkiksi vuoden 2015 uuden vuoden puheessa hän toteaa, kuinka ”Yhdessä olemme selittäneet kaikenlaisia hankaluuksia ja haasteita, sekä tehneet uusia ja merkittäviä saavutuksia” (Xi 2014a, käänös minun)²⁰. Saavutukset nimeään yhteisiksi, jolloin Xi pyrkii luomaan jälleen yhteishenkeä. Yleisöä puhutellaan tovereina, mikä ilmentää sosialistista ideologiaa (Xi 2017a). Puheiden perusteella kansa on Xille tärkeä ja hän kreditoi useasti puolueen lisäksi kansaa Kiinan saavutuksista. Vuonna 2017 hän kertoo suoraan Kiinan edistyksen olevan nimenomaan kansan saavuttamaa, mutta myös painottaa, että kansan intressit ovat puolueen intressejä (Xi 2017a). Näin kansa ja puolue liitetään yhteen, mikä tuo ilmi Xin näkemystä oikeasta tavasta hallita Kiinaa. Tähän liittyen Xi toteaa vuoden 2019 Kiinan kansantasavallan 70-vuotispuheessa seuraavasti:

Edetessämme meidän tulee ylläpitää Kiinan kommunistisen puolueen valtaa, ylläpitää kansan valta-asemaa, noudattaa sosialistista tietä kiinalaisilla erityispiirteillä, noudattaa täysin puolueen perustavanlaatuisia teorioita, peruslinjaa ja perusstrategioita, tyydyttää kansan halu parempaan elämään ja jatkuvasti luoda uusi ja historiallinen suuri tarkoitus. (Xi 2019a, käänös minun.)²¹

Tässä hän määrittää erityisen suoraan Kiinan identiteettiä, sekä siihen liittyviä ideoita oikeasta tavasta hallita sekä näkemyksiä maan poliittisesta tarkoituksesta. Hän painottaa puolueen valta-asemaa ja kiinalaisen sosialismin tärkeää roolia. Aspirationaalisen konstruktivismin näkökulmasta erityisen mielenkiintoista on myös toteamus historiallisen tarkoituksen merkityksestä. Xi luo mielikuvaa, jossa historiallinen tarkoitus toimisi Kiinan ohjeenuorana ja suunnannäyttäjänä. Tämä istuu hyvin Clunanin olettamuksiin valtion identiteetin muodostamisesta. Myös sen toteaminen, että Kiinan historiallista tarkoitusta tulisi luoda yhä uudestaan, sopii hyvin Clunanin konstruktivistisen viitekehyksen olettamuksiin identiteetin dynaamisesta luonteesta. Retorisesti katsottuna Xi puolustaa puolueen asemaa linkittämällä sen kansan haluun saavuttaa parempi elämä. Näin ollen hän jälleen perustelee

---

²⁰ Together, we have overcome difficulties and challenges of all kinds, and made new and prominent achievements (Xi 2014a).

²¹ On the way forward, we must uphold the leadership of the Communist Party of China, uphold the people's dominant position, adhere to the socialist road with Chinese characteristics, fully implement the party's basic theories, basic line, and basic strategies, constantly satisfy the people's yearning for a better life, and continuously create new and historic great cause. (Xi 2019a.)

vallitsevaa tilannetta yhteisellä hyvällä. Yhteiseen hyvään hän myös linkittää Kiinan unelman ja Kiinan valtion heräämisen. Hän toteaa vuonna 2019 seuraavasti:

Koko puolueen, armeijan, sekä kaikista maan kansallisuuksista koostuvan kansan täytyy yhdistyä tiiviimmin, eikä unohtaa alkuperäistä tavoitetta, pitää mielessä tehtävä, jatkaa kansantasavallan lujittamista ja kehittämistä, sekä tehdä kovasti töitä ja kamppailla kahden satavuotisjuhlan tavoitteiden saavuttamiseksi sekä Kiinan unelman saavuttamiseksi, mikä tarkoittaa Kiinan valtion suurta heräämistä! (Xi 2019a.)²²

Xi näin velvoittaa Kiinaa olemaan yhtenäisempi ja tekemään töitä yhteisen tehtävän, Kiinan satavuotistavoitteiden saavuttamiseksi. Näihin tavoitteisiin lukeutuu muun muassa Kiinan bruttokansantuotteen kaksinkertaistuminen vuodesta 2010 vuoteen 2020 mennessä, sekä moderneimman, vauraimman ja harmonisimman sosialistisen valtion saavuttaminen (China Daily 2017). Kunnianhimoisten tavoitteiden toteuttaminen on mahdollisesti imagokysymys kommunistiselle puolueelle ja etenkin Xille, mikä välittyy myös hänen retoriikastaan. On mielenkiintoista, kuinka näihin tavoitteisiin on ututettu puhtaasti sosialististen tavoitteiden lisäksi myös harmonian tavoittelu. Tavoitteet yhdessä ilmentävät sosialismia kiinalaisilla luonteenpiirteillä sekä Xin kiinalaista unelmaa. Kiinan unelma nousi esiin muutamissa puheissa, mutta ei niin vahvasti kuin olisin aikaisemman tutkimuksen perusteella odottanut. Se linkitetään juuri diskursseihin taloudellisten tavoitteiden saavuttamisesta sekä yhtenäisyydestä. Kiinan unelma vaikuttaa olevan iskulause kiinalaisten motivoimiseksi, vaikka tavoitteet ovatkin suhteellisen samanlaisia kuin ennenkin. Tämän otteen perusteella yhtenäisyys sekä kansallisen tehtävän eteen työskentely vaikuttavat olevan perustavanlaatuisia tekijöitä Xin Kiinan poliittiselle tarkoitukselle.

Sun Yat-senin muistopuheessa vuonna 2016 yhtenäisyyden tunteen luominen ulottuu myös geopolittisiin intresseihin. Xi kertoo ”isänmaan täyden yhdistymisen olevan Kiinan valtion fundamentaalinen intressi”. (Xi 2016a)²³ Tämä liittyy kiinteästi Kiinan identiteettiin, sillä hän määrittää siinä Kiinan oikeuksia ja velvollisuuksia, sekä näkemyksiä sen territoriosta. Xi ei mainitse Taiwania nimeltä vaan käyttää kiertoilmaisuja, kuten ”veljet salmen toisella puolen” tai ”isänmaan veljet lihassa ja veressä.” (Xi 2016a). Taiwanin hän mainitsee nimeltä vain, jos hän puhuu separatisteista. (Xi 2016a). Muissa puheissa Taiwanin liittäminen ei noussut yhtä voimakkaasti esiin kuin Kiinan 70-vuotispäivänä esitetyssä puheessa. Siinä Xi puhuu, kuinka Kiinan periaatteena on taata rauha ja vakaus Hong Kongissa ja Macaossa, sekä pyrkiä saavuttamaan täysi Kiinan yhdistäminen. (Xi 2019a.) Näiden

---

²²The whole party, the whole army, and the people of all nationalities in the country must unite more closely, not forget the original purpose, keep in mind the mission, continue to consolidate well and develop well our people's republic, and continue to work hard and struggle for achieving the "Two Centennial" goals and for realizing the Chinese dream of the great rejuvenation of the Chinese nation! (Xi 2019a.)

²³ Realizing the motherland's complete reunification is where the fundamental interests of the Chinese nation lie (Xi 2016a).

toteamuksen perusteella voidaan todeta, että yhtenäisyys on tärkeä osa Kiinan identiteettiä ja Taiwanin liittäminen sen intressi. Tämä yhtenäisyyden diskurssi pohjaa tavoitteiseen konstruoida puolueesta kiinalaisten yhdistäjä ja reformien ja talouskasvun aikaansaaja. Yhtenäisyys esitetään elintärkeänä niin Kiinan reformien realisoimiseksi sekä Kiinan satavuotistavoitteiden saavuttamiseksi.

6.4. Maailma Kiinan ulkoryhmänä -diskurssi

Aikaisemmissa käsittelemissäni diskursseissa on ollut mahdollista huomata Kiinan vertaaminen ulkomaihin tai ulkomaista puhuminen negatiivisessa kontekstissa. Tämän myötä voidaan erottaa diskurssi, jossa ulkomaat esitetään joko menneen Kiinan sortajina tai päinvastaisesti ihastelijana. Kiina näin asetetaan keskiöön, jota muut maat ympäröivät. Asetelma on odotettavissa, sillä puheet ovat Kiinan poliittisen johtajan pitämiä ja usein kiinalaisille suunnattuja. Yllätyin kuitenkin siitä, kuinka yksittäisiä maita ei asetettu selkeästi ulkoryhmään, vaan ulkomaista puhutaan kollektiivina. Tämä toisaalta sopii oletuksiini tianxia-ajattelun merkittävydestä Xin retoriikassa. Kiinan näkeminen keskipisteenä kielii identiteetistä, jossa Kiina on kansainvälisen järjestelmän keskiössä. Esimerkiksi vuonna 2019 hän mainitsee seuraavasti: ”Vuosien ajan Kiinan kansa on ollut itsenäinen ja tehnyt ahkerasti töitä luodakseen ihmeitä, joita maailma on ihastellut” (Xi 2019b, käänös oma)²⁴. Kiina esitetään näin hyveellisenä, ahkerana ja ennen kaikkea itsenäisenä. Ulkomaat asettuvat ulkoryhmään, jotka seuraavat ja ihastelevat Kiinan saavutuksia. Tämä ilmentää myös oletuksia muiden valtioiden käyttäytymisestä ja roolista kansainvälisessä järjestelmässä. Tässä Kiina tekee eroa Xiaopingin aikaan, jolloin se pyrki oppimaan muilta mailta kehittyäkseen (Larson & Schevchenko 2019, 134). Xin Kiina on siirtynyt päinvastaiseen rooliin, kuten seuraavassa toteamuksesta ilmenee:

Johtajamme ovat vierailleet monissa maissa ja ottaneet vastaan monia ulkomaisia johtajia. Nämä vaihdot ovat auttaneet maailmaa ymmärtämään Kiinaa paremmin. (Xi 2014a, käänös oma.)²⁵

Tämänkaltaisen retoriikan avulla Kiinan erityislaatuisuuden diskurssia pyritään vahvistamaan. Xi esittää kuinka nimenomaan *maailman* tulisi oppia paremmin ymmärtämään Kiinaa. Maailma esitetään jälleen kollektiivisena ulkoryhmänä. Sama näkemys ilmenee vuonna 2016 pidetyssä uuden vuoden puheessa. Xi toteaa Kiinassa pidettyyn G20-kokoukseen liittyen seuraavasti: ”Jaoimme Kiinan viisautta ja ehdotuksia maailmalle, samalla luoden suurenmoista imagoa ja vaikutusta Kiinasta

---

²⁴ Through the years, China's people have been self-reliant and worked diligently to create miracles that the world has marveled at (Xi 2019b).

²⁵ Our leaders have visited many countries and received many foreign leaders. These exchanges of visits have helped the world understand China better. (Xi 2014a.)

maailmalle.” (Xi 2016b)²⁶. Tämä ilmentää identiteettiä, jossa Kiina on merkittävässä asemassa kansainvälisessä järjestelmässä ja nauttii korkeaa statusta. Clunanin teorian mukaisesti tästä voidaan poimia näkemyksiä myös Kiinan oikeuksista ja velvollisuuksista kansainvälisessä järjestelmässä: sen tulee jakaa viisauttaan muille valtioille ja opastaa näitä. Tämän voidaan tulkita vahvistavan oletuksia tianxia-ajattelun merkittävydestä Xin poliittisessa viestinnässä. Tämä toistuu myös vuodelle 2018 pidetyssä puheessa:

Koskien ihmiskunnan rauhaa ja kehitystä on odotuksia ja huolta; kaikki puolet odottavat selkeää Kiinan kantaa. Kaikki taivaan alla ovat yhtä perhettä. (Xi 2017a, käänös minun.)²⁷

Xi korostaa, kuinka Kiinan tulee ilmaista näkemyksensä selkeästi, mikä ilmentää selkeää eroa Deng Xiaopingin matalan profiilin doktriiniin. Samalla Xi kertoo Kiinalla olevan tehtävä ja vastuu kansainvälisessä järjestelmässä. Tämä sopii Clunanin odotuksiin identiteetin osa-alueista, sillä Xi kertoo Kiinan näkemyksiään poliittisesta tarkoituksesta sekä velvollisuudesta. Hän myös tekee oletuksia muiden valtioiden käyttäytymisestä ilmaistessaan, että muut valtiot odottavat Kiinan kantaa, mikä myös sopii diskurssiin Kiinan kanssakäymisestä ulkoryhmän kanssa. Erityisen mielenkiintoinen on kommentti siitä, kuinka kaikki taivaan alla ovat yhtä perhettä. Näin konfutselaisuudesta ammennettua ajattelutapaa tuodaan mukaan kommunistisen puolueen ulosantiin. Tianxian mukaisten ilmausten avulla mahdollisesti vahvistetaan diskurssia puolueen asemasta osana Kiinan historian jatkumoa sekä korostetaan historian merkitystä nykyiselle Kiinalle.

Ulkoryhmän diskurssiin liittyy Kiinan erityislaatuisuuden ja perinteisen kulttuurin ylistäminen. Esimerkiksi vuonna 2016 Xi toteaa seuraavasti:

Sun Yat-sen olisi toivonut kehittävänsä Kiinan perinteistä kulttuuria, valistavan kiinalaista kulttuuria maailman muilla kulttuureilla, jotta kiinalainen kulttuuri voi elää sovussa maailmassa muiden valtioiden kanssa (Xi 2016a, käänös oma)²⁸.

Tässä korostetaan Kiinan historiallisen ja perinteisen kulttuurin tärkeyttä Kiinan nykyiselle identiteetille. Tämän suhteen Kiinan johto on tehnyt täyskäännöksen 70 vuotensa aikana. Maon aikana perinteinen kulttuuri nähtiin negatiivisena, etenkin kulttuurivallankumouksen aikana. Nykyään perinteisen kulttuurin korostaminen vaikuttaa olevan olennainen osa Xin ulosantia, jolloin se voidaan tulkita osaksi Kiinan identiteettiä. Halusta olla tekemisissä muiden maiden kanssa kertoo kuitenkin toteamus siitä, että Kiinan tulisi tietää enemmän muista maailman kulttuureista. Tämä oli yllättävää, sillä monet

---

²⁶ We shared China’s wisdom and proposals with the world, while displaying a magnificent image and impression of China to the world (Xi 2016b).

²⁷ Regarding the prospects of humanity’s peace and development, there is both expectation and concern; all sides are awaiting a clear Chinese stance. All under heaven are one family. (Xi 2017a.)

²⁸ Mr. Sun Yat-sen hoped to carry forward China’s traditional culture, enlighten the Chinese culture with the world’s other cultures, so that the Chinese culture will co-exist in the world with other nations (Xi 2016a).

muut diskurssia ilmentävät siteeraukset ovat korostaneet Kiinaan roolia valistajana muuta maailmaa kohtaan. Seuraavassa lauseessa viitataan enemmän tähän suuntaan, kun hän toteaa taustalla olevan intressi tulla toimeen muiden kanssa. Tässä siteerauksessa kiinalainen kulttuuri välittyy tärkeimpänä ja vahvempana; kiinalainen kulttuuri ei ota vaikutteita muista vaan pyrkii yhteiseloön muokkaantumisen sijaan. Tämä niin ikään sulkee pois liikkuvuuden hallitsemisstrategian merkitystä, sillä kiinalaista kulttuuria ei pyritä muokkaamaan jonkin tietyn ulko- tai sisäryhmän kaltaiseksi. Tämä vahvistuu entisestään seuraavassa kommentissa, jossa hän korostaa Sun Yat-senin hyveitä:

Hän ei palvonut ulkomaisia asioita. Hän ei mielistellyt ulkomaalaisia. Hän painotti, kuinka ”Kiinalaisen yhteiskunnan ollessa erilainen kuin Yhdysvallat tai Eurooppa, on vain luonnollista, että kiinalaiset tavat johtaa yhteiskuntaa ja politiikkaa ovat erilaisia kuin Yhdysvalloissa ja Euroopassa”. (Xi 2016a, käänös minun.)²⁹

Nostamalla esiin tiettyjä piirteitä Xi korostaa Kiinan erityisyyttä ja painottaa puuttumattomuuden periaatetta, sekä ajamansa identiteetin mukaista tapaa hallita Kiinaa. Kiina on tämän identiteetin mukaan niin erityinen, että sen ei tule katsoa muualle muokatakseen käytäntöjään. Samalla tuomitaan ulkomaiset vaikutteet. Vertailukohteeksi asetetaan länsi, joka näin määrittyy ulkoryhmäksi, sekä Kiinan *toiseksi*, jota vastaan Kiina rakentaa omia näkemyksiään itsestään. Diskurssianalyysin näkökulmasta mielenkiintoista on sanan *luonnollinen* käyttö. Xin asemaa ja oman kulttuurin korostamista ja muiden puuttumattomuutta omiin asioihin konstruoidaan näin ”normaaliksi” ja itsestäänselvyydeksi. Samalla perustellaan Kiinan poliittista järjestelmää. Tämä on ainoa asiayhteys, jossa tiettyjä maita nimetään vertailukohdiksi, muutoin Xi puhuu ulkomaista kollektiivina. Tähän aihepiiriin liittyvä erittäin mielenkiintoinen toteamus ilmenee Deng Xiaopingin syntymän 110-vuotispäivänä, jolloin Xi niin ikään korostaa Dengin ja kiinalaisen sosialismin tärkeyttä Kiinalle (Xi 2016, 436). Hän siteeraa Dengiä seuraavasti:

Kiinan asiat tulee käsitellä Kiinan asioina ja niiden käsittelyssä meidän täytyy luottaa Kiinan kansan omiin vahvuuksiin. Perimmäiset periaattemme ovat olleet ja tulevat aina olemaan itsenäisyys, itsemääräämisoikeus, sekä luottamus omiin vahvuksiimme. Mikään ulkoma ei voi luottaa Kiinasta tulevan sen vasallivaltio, eikä niiden tulisi odottaa Kiinan nielevän kitkeriä hedelmiä, jotka vahingoittavat maamme intressejä (Xi 2016c, 437).³⁰

Nostamalla tämän siteerauksen puheeseensa Xi samalla määrittää myös nykyiselle Kiinalle tärkeitä piirteitä. Aspirationaalisen konstruktivismin näkökulmasta voidaan tulkita, että tämä Dengin aikainen identiteetti on ollut niin vahva, että se vaikuttaa edelleen Xin Kiinassa. Identiteetistä on valittu tietyt

---

²⁹ He did not worship foreign things. He did not fawn on foreigners. He stressed that “as the Chinese society is different from those of the United States and Europe, it is natural that the Chinese ways of managing society and politics are different from those of the United States and Europe”. (Xi, 2016a)

³⁰ China’s affairs must be handled as Chinese affairs, and in handling them we must rely on the Chinese people’s own strengths. Our underlying principles have been, and will always be, independence, self-determination, and reliance on our own strengths.” No foreign countries can count on China’s becoming their vassal state, nor should they expect China to swallow bitter fruits that damage our country’s interests.” (Xi 2016c, 437).

osat, itsenäisyys, itsemääräämisoikeus ja luottamus omiin vahvuuksiin, jotka toimivat edelleen valitsevassa kansainvälispoliittisessa kontekstissa sekä läpäisevät historiatestin. Samalla tässä voimakkaassa kannanotossa on havaittavissa selkeästi tianxia-ajattelun, historian vaikutuksen sekä suvereeniteetin periaatteen tärkeys Kiinalle. Tianxia-ajattelulle olennaiset näkemykset keskusvallasta sekä vasallivalloista määrittävät tämän kannanoton retoriikkaa. Tianxia -ideologian piirteet ovat nousseet Xin retoriikkaan selkeästi, mikä selittää aihepiirin suosiota Kiinan tutkijoiden kesken. Vaikka siteeraus onkin Deng Xiaopingilta, on se edelleen niin relevantti, että Xi on nostanut sen omaan retoriikkaansa. Samalla nostetaan esiin myös negatiivinen muisto menneestä ja konstruoidaan sen olevan ajanjakso, johon nykyinen Kiina ei tule palaamaan. Kiinan on nähty olevan erityisen karkäs puuttumattomuuden periaatteen suhteen, mikä on tämän viittauksen pääviesti. Lähes aggressiiviselta kuulostava kannanotto rakentaa kuvaa vahvasta Kiinasta, joka puolustaa itseään voimakkaasti. Samalla listataan hyveitä, jotka ovat olennaisia Kiinalle ja täten olennainen osa sen identiteettiä sekä aspiratioita kansainvälisessä politiikassa. Tämänkaltaisten otteiden perusteella voidaankin ennustaa Kiinan käyttäytyvän näiden periaatteiden mukaisesti kansainvälisellä areenalla.

Oman kulttuurin ja maan erityisyyden korostus, sekä tietynlainen opettajanomainen rooli suhteessa muuhun maailmaan ilmenee lisäksi tavassa, jolla Xi puhuu aktiivisemmasta roolista kansainvälisellä areenalla. Tälle on ominaista, kuinka maailma seuraa ja odottaa Kiinan näkemystä asioista ja kuinka tärkeä se on koko maailman kannalta. Xi on jopa puhunut Kiinan ja maailman yhteisestä kohtalosta ihmiskunnan kohtalona (Xi 2016a). Voimakkaat sanavalinnat rakentavat mielikuvaa Kiinan toimien oikeellisuudesta ja väistämättömyydestä. Ne kohottavat kansallista itsetuntoa, sekä määrittävät Kiinan statusta ja poliittista tarkoitusta. Tämä ilmenee tavassa, jolla Xi puhuu myös sisäisiä tavoitteista. Köyhyyden poistaminen on yksi Xin merkittävistä tavoitteista ja hän pyrkii puheidensa perusteella köyhyyden poistamiseen Kiinasta vuoteen 2020 mennessä. Tähän yhteyteen hän toteaa, kuinka:

– [T]ämä olisi ensimmäinen kerta Kiinan tuhansia vuosia kestäneessä historiassa, jolloin äärimmäinen köyhyys on poistettu. Saavuttakaamme tämä suuri hanke, jolla on suuri merkitys kiinalaiselle valtiolle ja koko ihmiskunnalle” (Xi 2017a, käännös minun)³¹

Näin hän ilmentää näkemystä, että Kiinan toimilla on merkityksiä koko ihmiskunnalle, koko maailmalle, ja että kansainvälisen yhteisön huomio on keskittynyt Kiinaan. Hän perustelee hankkeen toteutumisen tärkeyttä, sillä Kiina auttaa hankkeellaan myös muuta maailmaa. Samalla kommunistinen puolue nostetaan jalustalle: se onnistuu köyhyyden poistamisessa, toisin kuin kukaan muu tuhatvuotisen historian aikana.

---

³¹ This will be the first time in thousands of years of Chinese history that extreme poverty has been eliminated. Let us accomplish this great cause of momentous significance for the Chinese nation and all humanity. (Xi 2017a.)

Etenkin tämän diskurssin myötä on huomattavissa, kuinka Kiinan identiteetin hallitsemisstrategiaksi määrittänyt luovuus. Luovuus hallitsemisstrategiana korostaa oman maan ja kulttuurin erityisyyttä muihin nähden, jolloin myös pyritään lisäämään sen vetovoimaa myös muille toimijoille. Erityisyyttä korostetaan etenkin puhuttaessa muusta maailmasta sekä Kiinan saavutuksista. Luovuuden strategiaan sopii lisäksi tianxian merkitys Xin poliittisessa retoriikassa. Sen avulla voidaan korostaa Kiinan historiaa, sekä sille erityistä maailmankatsomusta. Historiasta ammentavan ideologian avulla Xi liittää itsensä ja puolueen osaksi historiallista jatkumoa, joten ideologia palvelee omakuvan kohottamisen lisäksi mahdollisesti myös valta-aseman vahvistamisen intressejä.

6.5. Kiina vastuullisena suurvaltana -diskurssi

Kuten edellisestä luvusta kävi ilmi, Xin puhuessa muusta maailmasta ulkomaat asetetaan selkeästi Kiinan ulkoryhmään, joka tarkkailee Kiinan tekemisiä. Tämän lisäksi kansainvälisestä kontekstista puhuttaessa nousee toinen diskurssi. Tässä diskurssissa Xi konstruoi Kiinasta vastuullista suurvaltaa, joka pyrkii harmonialla ja hyväntekeväisyydellä parantamaan maailmaa. Diskurssissa Xi tuo esiin Kiinan roolia rauhanturvaamistehtävissä, vihreän energian kehityksessä sekä pyrkimyksessä maailmanrauhaan. Tämä tuo hyvin mielenkiintoista kontrastia edellisissä luvussa käsiteltyyn ulkoryhmädiskurssiin sekä puheisiin Kiinan negatiivisista historiallisista kokemuksista, jotka ilmentävät hyvin kaksijakoista suhtautumista ulkomaihin sekä Kiinan paikkaan kansainvälisessä järjestelmässä. Samalla tähän diskurssiin voidaan soveltaa pohdintoja Kiinan hyödyntämästä pehmeästä vallasta ja miten tärkeään rooliin se nousee Kiinan identiteetissä.

Xin puheissa maailmanrauha sekä Kiinan kontribuutiot sen saavuttamiseksi nousevat merkitykselliseen rooliin. Nämä piirteet korostuvat erityisesti ulkomaiselle yleisölle suunnatuissa puheissa. Kiinalaisille suunnatuissa puheissa diskurssissa korostuu harmonisuus, sekä Kiinan rooli ulkomaiden valitajana. Xin ajaman identiteetin mukaan Kiina on rauhaa rakastava valtio, joka on aina etunenässä tarjoamassa apuaan sitä tarvitseville. Esimerkiksi vuoden 2015 uuden vuoden puheessa hän kertoi, kuinka ”Kiinalaiset välittävät suuresti maansa ja maailman tulevaisuudesta. Kun ebola puhkesi Afrikassa, tarjosimme apuamme” (Xi, 2014a, käänös minun)³² sekä vuonna 2015:

---

³² The Chinese people care greatly about the country's future and the future of the world. When Ebola emerged in Africa, we offered our help. (Xi 2014b.)

Kiina tulee aina suhtautumaan maailmaa kohtaan avoimin sylin ja ulotamme auttavan kätemme hätää kärsiville ja autamme heitä parhaiden kykyjemme mukaisesti. Kasvakoon ystäväpiirimme yhä suuremmaksi. (Xi 2015.)³³

Xi määrittää Kiinaa vilpittömäksi hyvän tekijäksi. Toteamus ystäväpiirin kasvattamisesta kuvaa myös hyvin Kiinan asennetta verkostoitumiseen kansainvälisellä areenalla. Kiinan on tulkittu hyödyntävän paljon pehmeää valtaa lisätäkseen vaikutusvaltaansa kansainvälisessä politiikassa ja hyväntekeväisyyden on tulkittu olevan yksi keino siinä (Szcudlik-Tatar 2010, 46, 51). Aspirationaalisen konstruktivismiin näkökulmasta avun antamisen korostuksella Xi määrittää Kiinan velvollisuuksia ja pyrkimyksiä kansainvälisellä areenalla, sekä arvoja ja ominaisuuksia, jotka luonnehtivat Kiinaa. Vastuullisena suurvaltana se auttaa muita valtioita ja pyrkii siten lisäämään diplomaattisia suhteitaan.

Tehdessään yhteistyötä muiden valtioiden kanssa, Xi korostaa usein yhteistyön ”win-win” -luonnetta, jossa molemmat osapuolet hyötyvät yhteistyöstä. (Xi 2017b, 2019c). Tämä retoriikka toimii vahvana kontrastina EU:n ja Yhdysvaltojen yhteistyöpolitiikkaan, etenkin kehittyvien valtioiden kanssa. Yhteistyöstä puhuessaan Xi korostaa puuttumattomuuden periaatetta (Xi 2017b), joten yhteistyö Kiinan kanssa ei tarkoita sen arvojen noudattamista tai sisäisiin asioihin puuttumista (Gonzalez-Vicente 2015, 217–218). Tämä voi olla houkutteleva vaihtoehto monille kehittyville valtioille. Niin kutsuttu ”win-win-yhteistyö” on ollut Kiinalle suotuisa tapa lisätä vaikutusvaltaansa ja laajentaa ystäväpiiriään, joka sopii ensimmäisessä luvussa esitellyn Zhongqin näkemyksiin Kiinan pehmeän vallan käytön hyödyntämisestä ja vaikutusvallan lisäämisestä. Xin painottaessa ”reilua yhteistyötä” kehittyvien maiden kanssa hän ilmentää kansainväliselle yleisölle mielikuvaa Kiinasta, joka ei ole enää sulkeutunut omiin projekteihinsa, vaan mielellään tekee yhteistyötä muiden maiden kanssa. Samalla luodaan identiteettiä merkittävästä kansainvälisestä toimijasta, joka eroaa toimintatavoiltaan merkittävästi vastaavassa asemassa olevista länsimaista.

Tätä näkemystä korostetaan retoriikalla, joka korostaa näennäisen vilpittöntä intressistä pyrkiä maailmanrauhaan. Hyvä esimerkki tästä on toteamus uuden vuoden puheessa vuonna 2014:

Seitsemän miljardia ihmistä jakaa maailmamme. Ihmisten tulisi auttaa toisiaan. Samassa veneessä olevien tulisi soutaa yhdessä. Toivon vilpittömästi, että kaikki voisimme ymmärtää toisiamme, auttaa toisiamme ja tehdä tästä maailmasta kaunis koti meille kaikille. (Xi 2014b, käänös minun.)³⁴

---

³³ China will always embrace the world with open arms, and we will extend our helping hand to people in difficulty and help them to our best ability. Let our circle of friends grow bigger and bigger. (Xi 2015.)

³⁴ Seven billion people share our world. People should help each other. People in the same boat should row together. We should seek common development. The Chinese people are working hard to achieve the Chinese Dream. It is also our hope that people in other countries can achieve their dreams, too. I sincerely hope that all of us can understand each other, help each other, and make this world a beautiful home to us all. (Xi 2014b.)

Xi jatkaa normatiivista retoriikkaansa tässä aihepiirissä. Toive toisten ymmärtämisestä toistuu usein kansainvälisestä ulottuvuudesta puhuttaessa. Hän esittää henkilökohtaisena toiveena rauhallisemman maailman, sekä toivon muiden ymmärtämisestä. Puheen kontekstista ei käynyt ilmi, mikäli Xi viittaa tällä esimerkiksi Kiinaan ja muihin maailman valtioihin. Tämä samankaltainen retoriikka kuitenkin jatkuu tasaisesti eri vuosina, etenkin uuden vuoden puheissa. Muiden valtioiden auttamiseen liitetään retoriikkaa yhteisestä kohtalosta sekä toivosta paremmasta maailmasta, kuten vuonna 2014:

Maailma ei ole vielä rauhallinen paikka. Kaipaamme rauhaa ja vilpittömästi toivomme, että kaikkien maiden kansalaiset voisivat tehdä yhteistyötä varmistaakseen, että koko ihmiskunta olisi vapaa kärsimyksestä ja nälästä ja että kaikki perheet olisivat vapaita sodista, ja kaikki lapset voisivat kasvaa rauhan auringonvalossa. (Xi 2014a, käänös minun.)³⁵

Propagandalle ominaisella retoriikalla Xi vahvistaa diskurssia vastuullisesta, hyveellisestä ja oikeudenmukaisesta Kiinasta, joka osallistuu keskusteluun maailmanrauhasta. Hän määrittää näin kotiyleisölle Kiinan näkemyksiä kansainvälisen areenan toivotusta tilanteesta, sekä Kiinan roolia ja statusta siinä. Mahdollisesti tämänkaltaisilla diskursseilla Xi pyrkinee loitontamaan Kiinaa epäilyistä hegemonian tavoittelusta ja ilmentämään Kiinan nousun olevan nimenomaan rauhallinen prosessi. Rauhanomaisuuden korostus ilmenee Xin puhuessa Kiinasta maailmanrauhan takaajana ja suojelijana.

Yllätyin siitä, kuinka Xi korostaa Kiinan roolia luonnonsuojelussa, sekä YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden saralla. Tämä teema nousee esiin kolmessa muussa puheessa: yhdessä kotiyleisölle tarkoitettussa puheessa sekä kahdessa ulkomaiselle yleisölle suunnatussa puheessa (Xi 2017a, Xi 2017b, Xi 2019c). Näissä puheissa Xi luo mielikuvaa Kiinasta, joka pyrkii saavuttamaan YK:n kestävän kehityksen tavoitteet ja ottaa ilmastonmuutoksen vakavasti, sekä kehottaa muita toimimaan samoin. Kotiyleisölle Xi toteaa ilmastonmuutoksesta seuraavasti:

Olemme olleet mukana monissa kansainvälisissä hankkeissa, kuten YK:n 2030 kestävän kehityksen tavoitteissa sekä pyrkimyksissä mukautua globaaliin ilmastonmuutokseen (Xi 2015, käänös minun).³⁶

Tämä vuoden 2015 uuden vuoden puheessa esitetty näkemys ilmentää ensinnäkin Xin Kiinan intressejä olla tekemisissä kansainvälisissä hankkeissa muiden toimijoiden kanssa. Tässä vaiheessa Xi kuitenkin puhuu vielä ilmastonmuutokseen mukautumisesta, kun taas vuonna 2017 One Belt, One Road -hankkeen avauspuheessa hän toteaa yleisölleen näin:

---

³⁵ The world is not yet a tranquil place. We long for peace and we sincerely hope that people of all countries can work together to ensure that all humanity will be free from the suffering of hunger and all families free from the threat of wars, and that all children can grow up in the sunshine of peace. (Xi 2014a.)

³⁶ We have engaged in many international activities, including the UN 2030 Agenda for Sustainable Development and efforts to adapt to global climate change. (Xi 2015)

Meidän tulisi pyrkiä vihreän kehityksen uuteen visioon sekä vihreään elämäntapaan, joka on vähähiilinen ja kestävä. Yhteistyötä ekologisen kehityksen ja ympäristönsuojelun parissa tulisi vahvistaa ja rakentaa hyvinvoiva ekosysteemi myös saavuttaaksemme YK:n agenda 2030:n kestävä kehityksen tavoitteet. (Xi 2017b, käänös minun.)³⁷

Ulkomaiselle yleisölle osoitettu puhe sisältää paljon normatiivisemmän sävyn, jolla Xi kehottaa hankkeen osapuolia sitoutumaan vihreisiin tavoitteisiin. Tämä on ehkä jopa yllättävä kannanotto ottaen huomioon Kiinan ympäristöongelmat, mutta sopii diskurssiin Kiinasta vastuullisena suurvaltana. Kiinan vastuullisuus ympäristön suhteen on herättänyt myös paljon keskustelua akateemikkojen kesken ja Kiinaa on syytetty vastuuttomaksi ja estävän edistystä asian suhteen (Kopra 2019, 1). Nykyään Kiina on päättäväisesti pyrkinyt esiintymään kehittyvien valtioiden johtajana kansainvälisissä ilmastokokouksissa ja USA:n vetäytyttyä Pariisiin ilmastopimuksesta, se pyrkii Sanna Kopran mukaan esiintymään ilmastopolitiikan globaalina johtajana (emt, 101, 133). Kopra on myös esittänyt, että vahva asema ilmastopolitiikassa tarjoaa myös puolueelle tilaisuuden esittäytyä vahvana johtajana myös kotimaiselle yleisölle (emt, 133). Tämä näkyy OBOR-tapahtumissa pidetyissä puheissa. Vuonna 2019 pidetyssä tapahtumassa Xi toteaa seuraavasti:

Meidän täytyy pyrkiä avoimeen, vihreään ja puhtaaseen yhteistyöhön. Vyö ja Tie ei ole eksklusiivinen klubi, vaan se pyrkii edistämään vihreää kehitystä. Voimme käynnistää infrastruktuuri-projekteja, tehdä vihreitä sijoituksia sekä tarjota vihreätä rahoitusta suojellaksemme Maata, jota kaikki kutsumme kodiksemme. (Xi 2019c, käänös minun.)³⁸

Hän käyttää samankaltaista normatiivista retoriikkaa kehottaakseen muitakin osapuolia panostamaan ilmastoystävälliseen kehitykseen. Toisaalta näennäisen vihreään viestiin kätkeytyy myös lupaus projekteista Kiinan kanssa ja rahoitusta Kiinan toimesta, mikä on yleisölle mahdollisesti yhtä tärkeä viesti. Kiina selkeästi ottaa näkyvämpää roolia ilmastopolitiikan ja siihen liittyvän keskustelun saralla.

Kiina pyrkii näiden puheiden perusteella hyvän tekijäksi, mikä istuu keskusteluun Kiinan pehmeän vallan käytöstä. Tämä on luovuuteen perustuva tapa lisätä Kiinan vaikutuspiiriä, nostaa sen statusta sekä ennen kaikkea vaikutusvaltaa kansainvälisessä järjestelmässä. Voimakkaampi osallistuminen tätä myötä kansainvälisiin projekteihin on näin ollen tärkeä osa Xin Kiinaa. Kaikista merkittävin tähän osa-alueeseen liittyvä projekti on kuitenkin Vyö ja Tie -hanke, joka voidaan tulkita todisteena Kiinan muuttuneesta identiteetistä ja halukkuudesta olla tekemisissä ulkomaiden kanssa – Kiinan intresseistä tiukasti kiinni pitäen. Rauhanomaisuuden linkittäminen voimakkaampiin kannanottoihin

---

³⁷ We should pursue the new vision of green development and a way of life and work that is green, low-carbon, circular and sustainable. Efforts should be made to strengthen cooperation in ecological and environmental protection and build a sound ecosystem so as to realize the goals set by the 2030 Agenda for Sustainable Development. (Xi 2017b.)

³⁸ We need to pursue open, green and clean cooperation. The Belt and Road is not an exclusive club; it aims to promote green development. We may launch green infrastructure projects, make green investment and provide green financing to protect the Earth which we all call home. (Xi 2019c.)

etenkin suvereeniuteen sekä territoriokiistoihin vaikuttaa olevan Xin usein hyödyntämä tyyli. Tämä ilmenee esimerkiksi vuonna 2016, jolloin Xi totesi, että: ”Pysymme rauhallisen kehityksen tiellä. Tulemme peräänantamattomasti varjelemaan territoriotamme ja suvereeniuttamme, sekä merenkulun oikeuksiamme” (Xi 2016b, käännös oma)³⁹. Sama diskurssi ilmenee vuoden 2018 uuden vuoden puheessa, kun Xi toteaa, kuinka:

Vastuullisena suurvaltana, Kiinan täytyy puhua suoraan. Tulemme horjumattomasti suojelemaan YK:n auktoriteettia ja statusta sekä aktiivisesti täyttämään sen vastuut ja velvollisuudet kansainvälisissä suhteissa; Kiina tulee kunnioittamaan sen lupauksia ilmastonmuutoksen vastaisen taistelun suhteen ja aktiivisesti kamppailla yhteisen Vyön ja Tien rakentamisen suhteen; Kiina tulee toimimaan maailmanrauhan rakentajana, globaalin kehityksen edistäjänä sekä kansainvälisen järjestelmän ylläpitäjänä. (Xi 2017a, käännös minun.)⁴⁰

Rauhanomainen ja suurvalta vaikuttaa olevan kärkeä puolustamaan omia intressejään sekä oikeuksiin. Aspirationaalisen konstruktivismin näkökulmasta tässä määritetään selkeästi Kiinan identiteettiä ja sen intressejä ja aspiraatioita: Xin Kiina on vahvempi valtio, joka ei anna muiden maiden puuttua asioihinsa. Samalla tavalla kuten vuonna 2016, myös vuoden 2019 uuden vuoden puheessa Xi kertoo Kiinan puolustavan kansallista suvereeniuttaan ja turvallisuuttaan, mutta lisää samaan hengenvetoon, että Kiinan vilpittömyys maailmanrauhan suojelemisesta pysyy ennallaan (Xi 2019b). Näin ollen vaikka Xin Kiina on avoimempi ulkomaailman suhteen, suhtautuu se sisäisiin asioihinsa hyvin suojelevasti. Tämä tuo mielenkiintoista ristiriitaisuutta Kiinan identiteetin suhteen - miten suurvalta voi olla aidosti rauhanomainen, jos sen johtajan täytyy poliittisissa ulostuloissaan kärkkäästi puolustaa oikeuksiaan kiistanalaisten territorioiden suhteen? Aspirationaalisen konstruktivismin näkökulmasta kyseessä on luovuuteen perustuva identiteetin hallitsemisstrategia, jossa valtio määrittää oman tapansa navigoida kansainvälisessä järjestelmässä korostamalla omaa erityislaatuuttaan. Tätä näkökulmaa voidaan myös soveltaa Xin diskurssiin vastuullisesta suurvallasta, joka on terminä mielenkiintoinen ja ehkä jopa ristiriitainen.

Edellä esitellyt otteet ilmentävät identiteettiä, jonka mukaan Kiina on valmis olemaan enemmän tekemisissä muiden maiden kanssa ja ottamaan vahvan roolin. Samalla hän kertoo Kiinan kansainvälispoliittisen statuksen tavoitteista, kuten tavoitteesta olla globaalin kehityksen edistäjä ja kansainvälisen järjestyksen ylläpitäjä. Ilmentääkö tämä intressiä toimia Yhdysvaltain kaltaisena ”maailman poliisina”? Xi kuitenkin pehmentää tätä toteamusta kertomalla Kiinan tarkoitusten perustuvan

---

³⁹ We stick to the path of peaceful development. We will resolutely safeguard our territory and sovereignty as well as our maritime rights. No matter who seeks to make an issue of this, the Chinese people will never give way. (2016b.)

⁴⁰ As a responsible major country, China must speak out. China will staunchly safeguard the authority and status of the United Nations and actively fulfil its due responsibility and duty in international affairs; China will honor its promises in countering global climate change and actively push forward the common construction of the “Belt and Road”; China will act as a builder of world peace, a contributor to global development, and an upholder of the international order. (Xi 2016b.)

rauhanomaisiin tarkoituksiin. Pekingissä tiedostetaan länsimaissa paljon puhetta aiheuttanut ”Kiinan uhka” – diskurssi, joten vakuuttelu rauhanomaisuudesta mahdollisesti koetaan välttämättömäksi. Miltei vastakohtana tälle Xi kuitenkin mainitsee vuonna 2019, kuinka Kiinan vapausarmeijan sekä puolustusvoimien tulee luonnonsuojelun lisäksi suojella kansallista suvereeniutta, turvallisuutta, kehitysintressejä, sekä määrätietoisesti suojella maailmanrauhaa. (Xi 2019a). Tämän perusteella Xi näkee Kiinalla olevan suuri tehtävä maailmassa ylläpitää jopa maailmanrauhaa.

6.6. Silkkiteiden merkitys Kiinan identiteetin vahvistajana

Vierailullaan Kazakstanissa ja Indonesiassa vuonna 2013, Xi Jinping julkisti Kiinan kunnianhimoisen hankkeen Vyö ja Tie (Belt and Road Initiative), jonka päämääränä on elvyttää historiallinen Silkkitee. Maalla hankkeen infrastruktuuri kulkisi Kiinasta Keski-Aasian kautta Eurooppaan, kun taas meren reitit kulkisivat Kiinan rannikkoa pitkin Kaakkois-, Etelä-, sekä Pohjois-Aasiaan (Yu 2016, 353). Hanke on saanut inspiraationsa historiallisesta Silkkiteestä, joka aikoinaan yhdisti Kiinan muihin Aasian valtioihin, Lähi-Itään, Afrikkaan sekä Eurooppaan. (emt, 353–354). Silkkiteiden rakennuttaminen on yksi Kiinan prioriteeteista vuoteen 2020 asti (Huang 2016, 314).

Tämä taloudellinen hanke on herättänyt laajaa kansainvälistä keskustelua puolesta ja vastaan. Sen on esimerkiksi spekuloitu olevan Kiinan vastaus USA:n aikaisempaan Silkkitee-hankkeeseen tai keino kasvattaa Kiinan vientivetoista taloutta. (Junxian & Yan 2016, 107–108). Monet Silkkiteiden varrella olevat maat toivovat hyötyvänsä hankkeesta, mutta hanke on myös aiheuttanut pelkoa geopoliittisesta konfliktista. Myös tutkijat ovat olleet skeptisiä ja ovat esittäneet, että Kiina pyrkii hankkeellaan laajentamaan vaikutusvaltaansa ja kokevat sen jopa neokolonialismin muotona. (emt, 106, 127.)

Tutkija Hong Yun mukaan Silkkitee-hanke edustaa Kiinan presidentti Jiping Xin kaikista kunnianhimoisinta ulkopoliittikkaa ja se demonstroi Kiinan uutta poliittista suuntaa ja sen pyrkimyksiä globaaliin valta-asemaan (Yu 2016, 355). Nordin ja Weissmann tukevat tätä näkemystä ja argumentoivat hankkeen olevan kansallisesta häpeästä toipumisen manifestaatio (Nordin & Weissmann 2018, 231). Vyö ja Tie -hankkeen on myös spekuloitu olevan Kiinan ratkaisu laajempaan geopoliittiseen haasteeseen: miten Kiina voi ”nousta” ja saada tarpeeksi vaikutusvaltaa ja muokata ainakin sen lähialuetta samalla minimoiden vastustuksen riskin? (Rolland 2017, 136). Yhteistä hanketta ympäröivälle keskustelulle on kuitenkin ollut, että Kiinan aseman ja ulkopoliittisen suunnan spekulatio on kasvanut sen myötä entisestään.

One Belt, One Road -hankkeen on spekuloitu symboloivan merkittävää käännekohtaa Kiinan ulkopolitiisessa käytöksessä, jonka takia nostan sen tähän omaksi diskurssikseen. Se ilmenee tasaisesti jokaisessa valitsemassani puheessa, myös uuden vuoden puheissa, joissa Xi raportoi hankkeen edistymisestä. Olen ottanut hanketta ympäröivän diskurssin analysointiin mukaan kaksi hanketta koskevaa puhetta. Samalla diskurssissa ilmenee edellisissä luvuissa käsiteltyjä diskursseja. Saan myös perspektiiviä siihen, kuinka Xi puhuu Kiinasta ulkomaiselle yleisölle. Yleisesti ottaen puheiden teemat olivat hyvin samankaltaisia, mutta nationalistinen puhesävy oli häivytetty enemmän taustalle. Sen sijaan Kiinan korostaminen rauhanomaisena valtiona nousi keskiöön. Myös ”win-win-yhteistyö” nousi merkittäväksi teemaksi. Hankkeesta ja puheesta oli poimittavissa piirteitä, jotka mukailevat Clunanin näkemyksiä identiteetin muodostamisesta: hanketta perusteltiin historialla.

Xi linkittää historian vahvasti hankkeeseen. Hän kuvaa, kuinka hankkeen jäsenmaiden esi-isät kulivat silkkitietä ja kuinka se on osa ihmisten sivilisaation perintöä (Xi 2017b). Xi argumentoi, että Silkkitie-hankkeen tulisi perustua seuraaville periaatteille: rauhalle, vauraudelle, avautumiselle, innovaatiolle, sekä sivilisaatioiden yhdistämiselle (Xi 2017b). Teemat ovat siis samanlaisia kuin kotiyhteisölle suunnatuissa puheissa. Nämä periaatteet voidaan tulkita olennaisiksi myös kiinalaisen identiteetin kannalta. Xi painottaa avautumisen ja avoimuuden tärkeyttä miltei samoin argumentein kuin uuden vuoden puheissaan. Hän kertoo:

Avautuminen tuo edistystä ja eristäytyminen johtaa takapajuisuuteen. Valtiolle tämä on samanlainen haaste kuin hyönteisen irtautuminen kotelostaan. Se johtaa lyhytaikaisiin kipuihin, jotka kuitenkin luovat uutta elämää. (Xi 2017b, käänös minun)⁴¹

Näillä argumenteilla Xi puolustaa avautumista vastakkainasettelulla hyötyjen ja haittojen välillä. Vertauskuvalla hän vahvistaa argumenttia entisestään. Otteesta on mielenkiintoista huomata, kuinka paljon sosialistisen Kiinan käyttäytyminen ja mentaliteetti kansainvälisellä arenalla ovat muuttuneet 70 vuoden aikana. Kiina oli pitkään sulkeutunut taloudellisesti ja jätti kansainväliset suhteet vähemmälle huomiolle. Nyt Kiinan presidentti pitää puheita muiden valtioiden edustajille talouden avautumisen tärkeydestä suuren kansainvälisen hankkeen avajaistilaisuudessa. Aspirationaalisen konstruktivismin näkökulmasta muutos kertoo siitä, kuinka Kiinan identiteettiä ja sen hallitsemisstrategiaa on arvioitu vuosien varrella ja muokattu suhteessa vallitsevaan kansainväliseen tilanteeseen sekä historialliseen muistiin siten, että se kohottaa kansallista itsetuntoa.

---

⁴¹ Opening up brings progress while isolation results in backwardness. For a country, opening up is like the struggle of a chrysalis breaking free from its cocoon. There will be short-term pains, but such pains will create a new life. (Xi 2017b.)

Kuten uuden vuoden puheissa, myös Vyö ja Tie -hanketta käsiteltäessä talous ja vauraus ovat tärkeässä roolissa. Toisin kuin uuden vuoden puheissa, tässä kontekstissa Xi ei puhu ”kohtuullisesta vauraudesta” vaan siitä, kuinka rahoitus on modernin talouden elinehto. (Xi 2017b). Rauhan yhteydessä hän vetoaa historiaan ja muinaiseen silkkitiehen kertoen, kuinka muinaiset Silkkitiet kukoistivat rauhan aikoina, mutta menettivät elinvoimaansa sodan aikoina. Hän jatkaa, kuinka nykyisten osapuolten tulisi kehittää uudenlaisia kansainvälisiä suhteita, jotka perustuvat molemminpuoliselle hyödyllisyydelle liittolaisuuden sijaan (Xi 2017b). Tämä sopii yhteen Zhonqi Panin oletusten kanssa Kiinan strategisesta ajattelusta diplomaattisissa suhteissa. Yhteistyö ei perustu vaihtokaupoille, vaan molempien osapuolten hyötymiseen.

Vastuullinen suurvalta -diskurssin yhteydessä käsitelin Kiinan periksiantamattomuutta sen suvereenisuuden periaatteen suhteen. Sama korostuu myös Silkkitietä käsitellessä. Vyö ja tie -hanketta käsitellessä Xi korostaa yhteistyön yhteydessä osapuolten suvereenisuuden, arvokkuuden sekä territoriaalisen koskemattomuuden tärkeyttä (Xi 2017b). Clunanin näkökulmaa hyödyntäen voidaan tulkita, että tämä yksi aikaisemman identiteetin piirre, joka on otettu mukaan Kiinan nykyiseen omakuvaan. Ristiriitaisuutta puuttumattomuuden suhteen tuo normatiivinen retoriikka rauhan suhteen. Xi painottaa rauhaa edelleen jatkaessaan, että osalla tulevan Silkkitien alueista vallitsee konflikteja, joiden ei Xin mukaan soisi enää jatkuvan (Xi 2017b). Kuten aikaisemmassa luvussa esitin, myös tätä kannanottoa pehmennetään painottamalla yhteistyötä rauhan rakentamisessa ja konfliktin pohjasyiden identifioimisessa (Xi 2017b). Tämä toisaalta tuo ristiriitaa edellisen kappaleen kanssa, jossa Xi argumentoi puuttumattomuuden puolesta. Nyt hän kuitenkin tietyllä tapaa itse puuttuu argumentoidessaan, kuinka asioiden pitäisi olla konfliktialueilla.

Xi kritisoi epäsuorasti kansainvälistä järjestelmää kansainväliselle yleisölle. Sen sijaan hän nostaa vaihtoehdoksi sivilisaatioiden yhdistämisen sekä harmonian ja kritisoi geopoliittista kilpailua. Hän argumentoi vuonna 2017 seuraavasti:

Viidenneksi meidän tulisi rakentaa Vyö ja Tie yhdistämään eri sivilisaatioita. Toteuttaessamme hanketta meidän tulisi mahdollistaa sivilisaatioiden suhteen se, että vuorovaikutus korvaa vierastumisen, yhteinen oppiminen korvaa törmäykset ja yhteiselo korvaa ylivoimaisuuden tunteen. (Xi 2017b, käännös minun.)⁴²

Silmiinpistävää tässä siteerauksessa on suora maininta sivilisaatioiden törmäämisestä. Tämä tuo nopeasti mieleen Samuel Huntingtonin teoksen *The Clash of Civilizations*, jossa kulttuurien erilaisuus

---

⁴² Fifth, we should build the Belt and Road into a road connecting different civilizations. In pursuing the Belt and Road Initiative, we should ensure that when it comes to different civilizations, exchange will replace estrangement, mutual learning will replace clashes, and coexistence will replace a sense of superiority. (Xi 2017b.)

johtaa väistämättä niiden törmäämiseen ennen tai myöhemmin (Huntington 1997, 28–29). Samalla hän korostaa vuorovaikutusta sekä kritisoi epäsuorasti hegemonia-asetelmaa. Sivilisaatio on Xin usein käyttämä termi ja se mainitaan vuonna 2017 jopa kuusi kertaa. (Xi 2017b). Termi ilmenee hänen puhuessaan historiasta ja siitä, kuinka ”historia näyttää kuinka sivilisaatio kukoistaa avoimuudesta ja valtiot kukoistavat vuorovaikutuksesta (Xi 2017b, käänös minun.)⁴³

Samankaltainen retoriikka jatkuu pitkin puheen. Xi puhuu Vyö ja Tie -hankkeesta vuosisadan merkittävimpinä projektina, joka tulee hyödyttämään ihmisiä ympäri maailman (Xi 2017b) Xi esittää puheessaan Silkkien edustavan rauhaa ja yhteistyötä, avoimuutta, syrjimättömyyttä, yhteistä oppimista ja yhteistä hyötymistä (Xi 2017b). Puheen lopuksi Xi siteeraa sananlaskuja eri kulttuureista ja päättää puheensa toteamukseen, että hanke hyödyttää koko maailmaa ja *meidän* kansalaisiamme (Xi 2017b). Tämä ilmentää myös pyrkimystä harmoniaan. Tähän liittyen Xi toteaa: ”Jos otamme ensimmäisen rohkean askeleen kohti toisiamme, voimme astua tielle, joka johtaa ystävyyteen, jaettuun kehitykseen, rauhaan, harmoniaan ja parempaan tulevaisuuteen.” (Xi 2017b, käänös minun)⁴⁴. Hän puhuttelee yleisöä ystävinä. Puhuessaan nykyhetkestä hän kertoo, kuinka globaali kasvu tarvitsee uusia vetonauloja ja kuinka kehityksen tulee olla tasa-arvoisempaa ja tasapainoisempaa (Xi 2017b). Hän peräänkuuluttaa samaa teemaa myös vuoden 2019 konferenssissa, jolloin Xi kritisoi kehityksen epätasapainoa ja toteaa, että kansainvälistä kehitysyhteistyötä täytyy lisätä uusien mahdollisuuksien tarjoamiseksi kehitysmaille, jotta niitä voidaan auttaa irti köyhyydestä kohti kestävästä kehitystä (Xi 2019c). Tämä voidaan lukea kritiikiksi nykyistä järjestelmää kohtaan, joka on hyvin länsivetoinen. Kritiikkiä kuitenkin pehmennetään harmonian tavoittelulla, mikä myös ilmentää jälleen tianxia-ajattelun vaikutuksia Xin retoriikkaan. Xi puhuu normatiiviseen sävyyn toivotusta kansainvälisestä tilanteesta ja köyhyyden poistamisesta. Hankkeessa tulee hyvin ilmi se, kuinka Xi hyödyntää vastuullisen suurvallan diskurssia ja painottaa Kiinan aikeiden olevan rauhanomaisia. Vyö ja tie -hanke on aiheuttanut paljon keskustelua Kiinan aikeista kansainvälisen järjestelmän suhteen ja tähän liittyen hän toteaa hankkeen yhteydessä seuraavasti:

Edistämällä Vyö ja Tie -hanketta emme tukeudu vanhentuneeseen geopoliittiseen keplotteluun. Toivomme saavuttavamme uuden kaikkia osapuolia hyödyttävän yhteistyön mallin. Meillä ei ole mitään aikomusta muodostaa pientä ryhmää, joka olisi vaaraksi vakaudelle, sen sijaan toivomme luovamme suuren harmonisen yhteiselon perheen. (Xi 2017b, käänös minun.)⁴⁵

---

⁴³ This part of history shows that civilization thrives with openness and nations prosper through exchange (Xi 2017b).

⁴⁴ If we take the first courageous step towards each other, we can embark on a path leading to friendship, shared development, peace, harmony and a better future (Xi 2017b).

⁴⁵ In pursuing the Belt and Road Initiative, we will not resort to outdated geopolitical maneuvering. What we hope to achieve is a new model of win-win cooperation. We have no intention to form a small group detrimental to stability, what we hope to create is a big family of harmonious co-existence. (Xi 2017b.)

Tässä siteerauksessa ilmenee hyvin Xin Kiinan identiteetin mukainen retoriikka kansainvälisellä areenalla. Xi kritisoi voimakkaasti spekulatioita Kiinan pyrkimyksistä tavoitella hegemonista asemaa, sekä pohdintoja Kiinan intresseistä Vyö ja Tie -hankkeen suhteen, jotka ovat olleet esillä laajalti etenkin länsimaissa (Junxian & Yan 2016, 106). Samalla tarjotaan vaihtoehtoista näkemystä, joka perustuu Kiinan erityiseen harmonian tavoitteluun ja kaikkien osapuolten hyötymiseen pohjautuvaan yhteistyöhön, joka voi näyttäytyä houkuttelevana etenkin kehittyville valtioille.

Tätä diskurssia tarkastellessa pohdin, toimiiko Vyö ja Tie Kiinan kansainvälisenä areenana, jolla Xi testaa aktiivisempaa kansainvälistä osallistumista sisältävää identiteettiä. Puheista oli havaittavissa kaikkien edellisten diskurssien piirteitä, kuten historiaan vetoamista, Kiinan kokemusten määrittämistä erityiseksi, sekä ennen kaikkea vastuullisen suurvallan diskurssia. Pohdin myös, mikäli Vyö ja Tie olisi myös merkittävä sisäpoliittinen hanke. Kiinan johdolla on mahdollisesti kova paine saavuttaa Kiinan unelman tavoitteet vauraasta Kiinasta, joka saavuttaa ”arvoisensa paikan” kansainvälisessä järjestelmässä. Puheiden perusteella tämä tapahtuu ennen kaikkea talouskasvun ja kansainvälisen yhteistyön lisäämisen voimin. Vyön ja tien kaltaisten mittavien hankkeiden motiivi mahdollisesti liittyy näin ollen kommunistisen puolueen ja Xin aseman legitimointiin. Vaikka Xi puheissaan kritisoikin ”geopoliittista keplottelua” olisi Vyö ja Tie -hankkeella toteutuessaan merkittävät vaikutukset kansainvälisiin geopoliittisiin suhteisiin. (Ferdinand 2016, 955). Tämän lisäksi sillä nähdään olevan myös syvempi merkitys. Shichor katsoo Silkkien edustavan ensimmäisiä aatteita, jotka ovat siirtyneet idästä länteen (Shichor 2020, 178). Tulevaisuus kertonee kuinka hankkeen käy.

7. JOHTOPÄÄTÖKSET

Tämä tutkimus on pyrkinyt vastaamaan kysymykseen, *miten ja millaista ulkopoliittista identiteettiä Kiinan eliitti konstruoi ja miten tämä ilmenee Xin puheissa vuosina 2013–2019*. Tutkielmani alkoi identiteetin ja Kiinan tutkimuksen sekä Kiinan poliittisen historian pääpiirteiden esittelyllä. Tämän jälkeen käsitteelin konstruktivismiin sukupolvien välistä debattia, jota sovelsin Anne Clunanin aspirationaalisen konstruktivismiin tarkasteluun. Argumentoin teorian hyötyvän konstruktivismiin kolmannen sukupolven refleksiivisyydestä sekä vallan tarkastelun syventämisestä. Tämän vuoksi tutkielman menetelmäksi valikoitui laadullisen tutkimuksen perinteeseen nojaava retorinen diskurssianalyysi. Tässä tutkielmassa hyödynnetty versio ammensi kriittisen diskurssianalyysin perinteestä vallan käsitteen syventämiseksi. Seuraavassa luvussa esiteltä aineisto koostui 11 Xi Jinpingin puheesta. Teoreettisen viitekehyksen sekä menetelmän avulla toteutettiin itse analyysi, jonka perusteella erotettiin kuusi eri diskurssia, jotka kuvastavat Xin Kiinan identiteettiä. Näitä diskursseja olivat Kiinan vaikean historian diskurssi, Reformit kansallisena tehtävänä -diskurssi, Puolue Kiinan yhdistäjänä -diskurssi, Maailma Kiinan ulkoryhmänä -diskurssi, Kiina vastuullisena suurvaltana -diskurssi, sekä Silkkitie Kiinan identiteetin vahvistajana -diskurssi. Tämän tutkielman näkökulmasta Kiinan ulkopoliittista identiteettiä konstruoidaan puheakteilla kotiyleisölle ja kansainväliselle yleisölle pidetyissä puheissa. Tämä ilmenee Xin hyödyntämästä retoriikasta, joka pyrkii kohottamaan kansallista itsetuntoa, mikä sopii yhteen Clunanin oletusten kanssa kansallisen identiteetin muodostumisesta. Puheiden perusteella identiteetti ilmenee diskurssien kautta, jotka kuvastavat Kiinaa. Havaittu identiteetti ammentaa keisarillisen Kiinan historiasta, korostaa puolueen asemaa ja yhteisiä tavoitteita, sekä Kiinan vahvaa roolia kansainvälisellä areenalla.

Aineistosta identifioitujen diskurssien perusteella yhtenäisyys on Xin Kiinalle tärkeää ja puolueella on olennainen rooli Kiinan kansan yhdistäjänä. Tämä linkittyy myös diskurssiin erityisestä historiasta, sekä puolueen roolista historiallisessa jatkumossa. Xin Kiinan identiteetille on ominaista kansan yhdistyminen yhteisen tehtävän äärelle. Reformit ja uudistuminen ovat sisäpoliittisesti päällimmäisiä tehtäviä ja poliittisia tarkoituksia. Tavoitteena on Kiinan elvyttäminen, jolloin aspirationaalisen konstruktivismiin näkökulmasta voidaan tulkita menneen keisarillisen Kiinan loisto poliittisena rimana, johon nykyinen Kiina identiteetillään pyrkii. Tämän lisäksi Xi korostaa puolueen ja uuden Kiinan aikakauden merkitystä tässä historiallisessa jatkumossa, sekä Kiinan nykyisen voimakkaamman aseman takaajana. Historiasta puhuessaan Xi korostaa kommunistisen puolueen valta-asemaa sekä sitoo perinteisiä kiinalaisia arvoja sosialistiseen ideologiaan, jolloin hän korostaa Kiinan erityislaatuisuutta sosialistisena valtiona. Tämä ei toisaalta ole sinänsä uusi ilmiö, vaan kertoo siitä, kuinka Deng

Xiaopingin ajan diskurssi ”sosialismista kiinalaisilla luonteenpiirteillä” oli niin vahva, että se vaikuttaa nykyisten diskurssien sekä identiteetin taustalla edelleen.

Xin puheet kansainvälisessä kontekstissa sekä kommentit Kiinasta ja sen asemasta kansainvälisellä arenalla osoittautuivat erityisen mielenkiintoisiksi tarkastelun kohteiksi. Kiinan vaikeasta historiasta puhuessaan Xi kertoo ulkomaista Kiinan nöyryyttäjinä, mutta äänensävy muuttuu kansainvälisistä asioista puhuttaessa. Tällöin Xi argumentoi, kuinka maailma voi oppia Kiinalta ja kuinka Kiinan tulee vastuullisena suurvaltana osallistua kansainvälisen areenan asioihin enemmän. Xi pyrkii tekemään retoriikallaan pesäeroa hegemonin käsitteeseen ja painottaa Kiinan olevan vastuullinen suurvalta. Tämä ilmenee normatiivisissa kommentteissa maailmanrauhan saavuttamisesta sekä ilmastomuutoksen torjumisesta. Tämän lisäksi Xi korostaa Kiinan harjoittavan molempia osapuolia hyödyttävää yhteistyötä, mikä ei edellytä Kiinan arvomaailman omaksumista. Tällä tavoin Xi tekee eroa länsimaihin. Vastuullisen suurvallan diskurssi kuitenkin särkyä, kun on kyse Kiinan sisäisistä asioista. Kiina on rauhallinen suurvalta, kunhan sen omiin sisäisiin asioihin ei puututa ja sen kansallista suvereniteettiä kunnioitetaan. Tämä käytös voi ilmentää joko kilpailevia omakuvia, luovuuteen perustuvaa identiteetin hallitsemisstrategiaa, tai sitä, että Kiina vielä hakee rooliansa kansainvälisessä järjestelmässä. Muutoin aineiston puheista ei noussut ilmi räikeitä kilpailevia omakuvia, joskin puheiden sävyt erosivat yleisön perusteella. Kilpailevien omakuvien havainnointi onkin haastavaa Kiinan kaltaisen valtion kohdalla, jossa ulkoinen yleisö ei pääse mukaan seuraamaan kommunistisen puolueen sisäisiä väittelyitä. Tässä suhteessa Clunanin viitekehyksen suora soveltaminen ei onnistu puhtaasti samalla tavalla Kiinan suhteen kuten Venäjän tapauksessa.

Kiinan identiteetin kaksijakoisuuden paikantamiseksi retorisen diskurssianalyysin valinta oli onnistunut. Näennäisesti Kiina pyrkii identifioitumaan hyväksi ja reiluksi yhteistyökumppaniksi, mutta ei suostu joustamaan omista intresseistään. Vastaavaa on toki ollut havaittavissa Kiinan käyttäytymisessä jo aiempien presidenttien aikakausina. Uutta ovat näkemykset siitä, kuinka Xi puhuu Kiinasta suurvaltana, ja kuinka sillä on vastuu ottaa asemansa sekä ilmaista mielipiteensä. Huomio on näin ollen siirtynyt omiin asioihin keskittymisestä enemmän kansainväliselle pelikentälle. Kyseessä on hiljalleen tapahtunut suuri muutos, joskin kaikista näkyvämmäksi se on muuttunut Xin aikana. Muutos ilmenee etenkin Xin aloittamassa Vyö ja Tie -infrastruktuurihankkeessa, joka on Kiinan ensimmäinen geopolitiisella mittakaavalla erittäin merkittävä hanke. Näin voimakas ja aktiivisempi asema kansainvälisellä arenalla voidaan nimetä yhdeksi Kiinan ulkopolitiittista identiteettiä määrittäväksi osa-alueeksi.

Tianxia-ideologia on ollut suosittu aihe Kiinan tutkimuksessa ja Xin puheiden tarkastelun myötä oletukseni sen vaikutuksista Kiinan johdon poliittiseen retoriikkaan vahvistuivat. Havaituissa diskursseissa viitteet tianxia -ajatteluun olivat selkeästi poimittavissa, esimerkiksi kommenteissa siitä, kuinka ”kaikki taivaan alla ovat yhtä perhettä”. Tianxia-ajattelu ilmeni myös siten, kuinka tiettyjä maita ei yleisesti ottaen nimetty kuuluvan sisä- tai ulkoryhmään. Yhdysvallat ja Eurooppa nimettiin Kiinan vertailukohteeksi aineistossa vain kerran. Tämä oli yllättävää, sillä odotin aineistostani ilmenevän selkeää vastakkainasettelua Yhdysvaltojen ja Kiinan välille. Sen sijaan ulkomaat kollektiivina voitiin tulkita ulkoryhmäksi ja Kiina sisäryhmäksi, mutta tiettyjen valtioiden ryhmittelyä ei ollut havaittavissa. Xin puheet olivat melko varovaisia tämän aihepiirin suhteen. Tämä selkeiden ulkoryhmien määrittelemättä jättäminen palvelee Xin ilmi tulleita intressejä Kiinan ystäväpiirin rakentamisesta ja harmonian saavuttamisesta. Tämänkaltaiseen ajatteluun ja retoriikkaan ei kuulu taktiikka tiettyjen toimijoiden rajaamisesta ulkopuolelle. Avoimen vihamielisyyden ei voida nähdä palvelevan Kiinan aspiraatioita harmonisen ja rauhallisen kehityksen saavuttamisesta. Kriittisen tutkimusotteen näkökulmasta tosin huomautettakoon, että viralliset puheet eivät välttämättä ilmennä valtion todellisia intressejä taktiikan taustalla. June Dreyer toteaa, että oli tianxian lupaus tasa-arvosta kuinka valheellinen tahansa, voi se silti olla erittäin vetoava ideologia (Dreyer 2015, 1027). Onkin mielenkiintoista tarkkailla, mikäli tianxia pysyy mukana Kiinan johdon poliittisessa retoriikassa tulevaisuudessakin. Tähän liittyen Yaqing Qin huomauttaa, että tribuuttijärjestelmän aikaisessa Kiinassa ei ollut näkemyksiä suvereeniudesta, nationalismista tai kansainvälisyydestä (Qin 2010, 46). Tämä tuo mielenkiintoista kontrastia niihin käyttöyhteyksiin, joissa tianxialle omaista retoriikkaa nykyään käytetään Kiinan johdon toimesta ja kuinka ideologian alkuperäinen merkitys on muokattu palvelemaan nykyistä Kiinaa. Ehkä jopa tämänkin käsitteen yhteydessä on havaittavissa tehokkuustestin tapaista arviointia. Käsitettä on pohdittu ja siitä on poimittu ne osiot, jotka sopivat nykyiseen kansainvälispoliittiseen tilanteeseen kaikista parhaiten.

Kansainvälinen status voidaan tulkita aineistoni perusteella Kiinan kansallisen itsetunnon lähteeksi. Tämä tulee ilmi saavutusten painottamisessa, sekä tavassa, jolla Xi puhuu ulkomaista ja niiden tavasta ihastella Kiinan saavutuksia. Myös diskurssi Kiinan elvyttämisestä ja reformin tarpeellisuudesta, sekä puolueen roolista näiden tavoitteiden saavuttamisen mahdollistamisesta viittaavat tähän päätelmään. Vaikka Xi kritisoi oletuksia Kiinan pyrkimisestä hegemonin asemaan, on rivien välistä mahdollista tulkita tavoitteena olevan voimakkaampi Kiina. Kiinan identiteettiä määrittäviksi periaatteiksi lukeutuvat suvereniteetti sekä yhtenäisyys Kiinan tavoitteiden saavuttamiseksi. Näitä periaatteita se vaikuttaa noudattavan myös ulkosuhteissaan. Kiina on kohdannut vuosien varrella monia muutoksia,

joten vahvan kansallisen identiteetin voidaan pohtia olevan yksi tapa lujittaa yhteiskunnallista järjestystä Kiinassa, sekä ennen kaikkea vahvistaa Xin ja puolueen asemaa.

Tämä tutkimus osallistui laajaan keskusteluun Kiinan paikasta kansainvälisessä järjestelmässä sekä sen identiteetistä. Tutkielmani tarjosi diskurssianalyttisen luennan Kiinan ulkopoliittisesta identiteetistä aspirationaalisen konstruktivismin näkökulmasta. Osoitin, kuinka Clunanin aspirationaalinen konstruktivismi on toimiva näkökulma identiteetin tutkimukseen ja kuinka sitä voidaan soveltaa myös muuhun kuin Itä-Euroopan kontekstiin. Lähestymistapa kuitenkin kaipaa jokaisen tutkijan omaa pohdintaa omasta asemastaan tutkittavaan nähden sekä tarkempaa eliitin tarkastelua ja määrittelyä. Lisäksi tutkittavan maan poliittinen järjestelmä saattaa vaikuttaa tutkijan mahdollisuuksiin tehdä laaja ja kattava tutkimus identiteetin muodostumisesta vuosien aikana.

Tutkielmani tulokset kertovat valtiosta, joka pyrkii vahvan kansallisen itsetunnon avulla myös koHoamaan kansainvälispoliittisessa kontekstissa. Poimittujen diskurssien perusteella Kiina kuitenkin vielä hakee paikkaansa, mikä ilmenee monisyisenä suhtautumisena ulkomaihin. Hapuilevasta identiteetistä huolimatta voidaan todeta, että Kiina on saavuttanut tavoitteensa olla merkittävä kansainvälispoliittinen toimija vuoteen 2020 mennessä. Tämä tarkoittaa myös Kiinan tutkimuksen yhä tärkeämpää asemaa kansainvälisen politiikan tutkimuksessa, sekä mahdollisesti yhä monimuotoisempaa tutkimuksen kenttää.

LÄHDELUETTELO

PRIMÄÄRIAINIESTO

Puheet

Xi, Jinping (2014a), Exclusive: President Xi Jinping delivers New Year Message. Youtube. Saatavissa <<https://www.youtube.com/watch?v=G9NjrB8-70Q>> Haettu 31.10.2019.

Xi, Jinping (2014b), President Xi Jinping delivers New Year message. Youtube. Saatavissa <<https://www.youtube.com/watch?v=C1oUj4uTSQ>> Haettu 15.4.2020.

Xi, Jinping (2015), Ministry of Foreign Affairs of the People's Republic of China, Chinese President Xi Jinping's 2016 New Year Message. Saatavissa <https://www.fmprc.gov.cn/mfa_eng/wjdt_665385/zyjh_665391/t1331985.shtml> Luettu 16.4.2020.

Xi, Jinping (2016a), "China leader's speech on Sun Yat-Sen anniversary." BBC Monitoring Asia Pacific 16.11.2016. Puhe.

Xi, Jinping (2016b), Chinese President Xi Jinping's 2017 New Year Address. Youtube. Saatavissa <<https://www.youtube.com/watch?v=TzbnGXUFaiY>> Haettu 17.4.2020.

Xi, Jinping (2016c), "Xi Jinping: Speech at the Symposium to Commemorate the 110th Anniversary of the Birth of Comrade Deng Xiaoping", *Chinese Law & Government*, 48 (6): 435 – 438.

Xi, Jinping (2017a), Chinese President Xi Jinping's 2018 New Year Address in Beijing. Youtube. Saatavissa <<https://www.youtube.com/watch?v=RIDN1cDhz7c>> Haettu 21.4.2020.

Xi Jinping (2017b), Full text of President Xi's speech at opening of Belt and Road forum. Saatavissa <https://eng.yidaiyilu.gov.cn/qwyw/rdxw/13297.htm> Luettu 29.10.2019

Xi, Jinping (2019a), "Full text of Xi's speech on China's 70th founding anniversary." BBC Monitoring Asia Pacific 2.10.2019. Puhe.

Xi, Jinping (2019b), "New Year Speech by President Xi Jinping." People's Daily 1.1.2019. Puhe.

Xi, Jinping (2019c), Xi's keynote speech at the opening ceremony of the Belt and Road Forum for International Cooperation. Saatavissa <<https://eng.yidaiyilu.gov.cn/qwyw/rdxw/88232.htm>> Luettu 29.10.2019.

KIRJALLISUUS

Abdelal, Rawi (2010), "The Social Construction of Russia's Resurgence": Aspirations, Identity, and Security Interests by Anne L. Clunan" *Political Science Quarterly*, 125 (2): 322 – 324.

Adler, Emanuel (1997), "Seizing the Middle Ground: Constructivism in World Politics", *European Journal of International Relations*, 3: 319 – 363.

Alasuutari, Pertti (2011), *Laadullinen tutkimus 2.0*. 4. painos. Tampere: Vastapaino.

Alba-Juez, Laura (2009), *Perspectives on Discourse Analysis Theory and Practice*. Newcastle upon Tyne: Cambridge Scholars Publishing.

Albert, Mathias & Brock, Lothar (2001), "What keeps Westphalia Together? Normative Differentiation in the Modern System of States", Teoksessa Albert, Mathias, David Jakobson & Yosef Lapid (toim.), *Identities, Borders, Orders: Rethinking International Relations Theory*. Minneapolis; Lontoo: University of Minnesota Press, 29–50.

Asikainen, Raisa (2003), "Nationalismin rakentaminen ja Kiinan ulkosuhteiden retoriikka", *Kosmopolis* 33 (1): 59–70.

Barr, Michael (2011), *Who's afraid of China? the challenge of Chinese soft power*. Lontoo; New York: Zed Books.

Bekkevold, Jo Inge & Ross, Robert S. (2016a) Introduction: China's New Leadership in Domestic and International Politics. Teoksessa Ross, Robert S. & Bekkevold, Jo Inge (2016) (toim.), *China in the era of Xi Jinping: domestic and foreign policy challenges*. Washington DC: Georgetown University Press, xiii – xxii.

Bekkevold, Jo Inge & Ross, Robert S. (2016b) Conclusion: New Leaders, Stronger China, Harder Choices. Teoksessa Ross, Robert S. & Bekkevold, Jo Inge (toim.), *China in the era of Xi Jinping: domestic and foreign policy challenges*, Washington DC: Georgetown University Press, 265 – 278.

Billig, Michael (2012), *Banal Nationalism*. Lontoo: Sage Publications Ltd.

- Brubaker, Rogers (1992), *Citizenship and Nationhood in France and Germany*. Cambridge, Mass: Harvard University Press, 1992. Print.
- Callahan, William A. (2008), “Chinese Visions of World Order: Post-hegemonic or a New Hegemony?” *International Studies Review*, 10 (4): 749 – 761.
- Callahan, William A. (2015), “History, Tradition and the China Dream: socialist modernization in the World of Great Harmony”, *Journal of Contemporary China*, 24 (96): 983 – 1001.
- Callahan, William A. (2017), “Dreaming as a critical discourse of national belonging: China Dream, American Dream and world dream”, *Nations and Nationalism*, 23 (2): 248 – 270.
- Carlson, Allen (2011), “It Should Not Only Be about Nationalism: China’s Pluralistic National Identity and Its Implications for Chinese Foreign Relations”, *International Studies*, 48 (3&4): 223 – 236.
- China Daily 4.1.2017 China to move closer to centenary goals. Uutinen.
- Clunan, Anne L. (2009), *The Social Construction of Russia’s Resurgence: Aspirations, Identity, and Security Interests*. Baltimore: Johns Hopkins University Press.
- Cohen, Andrew (1995), *Investigating the production of speech act sets*. Teoksessa Gass, Susan M. & Neu, Joyce (toim.), *Speech Acts Across Cultures: Challenges to Communication in a Second Language*. Berliini: De Gruyter Inc.
- Commuri, Gitika (2010), *Indian Identity Narratives and the Politics of Security*. Delhi: Sage.
- Cottam, Martha L. & Cottam, Richard W. (2001), *Nationalism & politics: the political behavior of nation states*. Boulder, Colorado: Lynne Rienner Publishers.
- D’Costa, Bina (2006), *Marginalized identity: new frontiers of research for IR?* Teoksessa Ackerly, Brooke A, Maria Stern, and Jacqui True (toim.), *Feminist Methodologies for International Relations*. Cambridge: Cambridge University Press, 129 – 152.
- Dreyer, June Teufel (2015), “The ‘Tianxia Trope’: will China change the international system?”, *Journal of Contemporary China*, 24 (96): 1015 – 1031.
- Eisenhart, Christopher & Johnstone, Barbara (2008), *Discourse analysis and rhetorical studies*. Teoksessa Barbara Johnstone & Christopher Eisenhart (toim.), *Discourse Analyses of Rhetorical Talk and Text*. Amsterdam: John Benjamins Print, 3 – 21.

Encyclopædia Britannica Online (2019), *The Long March*. Saatavissa <<https://academic-eb-com.libproxy.tuni.fi/levels/collegiate/article/Long-March/48863>> Luettu 30.6.2020.

Fairclough, Norman (2003), *Analysing Discourse: Textual analysis for social research*. Lontoo: Routledge.

Fairclough, Norman (2013), *Critical discourse analysis: the critical study of language*. New York: Routledge.

Ferdinand, Peter (2016), "Westward ho – the China dream and 'one belt, one road': Chinese foreign policy under Xi Jinping", *International Affairs*, 92 (4): 941 – 957.

Fierke, K.M. (2002), "Links Across the Abyss: Language and Logic in International Relations", *International Studies Quarterly*, 46: 331 – 354.

Foucault, Michel (2002), *Archaeology of Knowledge*. Lontoo: Routledge.

Fravel, Taylor M. (2010), "International Relations Theory and China's Rise: Assessing China's Potential for Territorial Expansion", *International Studies Review*, 12: 505 – 532.

Gonzalez-Vicente, Ruben (2015), "The limits to China's non-interference foreign policy: pro-state interventionism and the rescaling of economic governance", *Australian Journal of International Affairs*, 69 (2): 205 – 223.

Guibernau, Montserrat (1996), *Nationalisms: the Nation-State and Nationalism in the Twentieth Century*. Cambridge: Polity Press.

Guillaume, Xavier (2010), *International Relations and Identity a Dialogical Approach*. Lontoo: Routledge.

Guzzini, Stefano (2000), "A Reconstruction of Constructivism in International Relations", *European Journal of International Relations*, 6 (2): 147 – 182.

Haapanen, Jarkko (2013), "Uhkaava Kiina – Havaintoja nykykeskustelusta", *Politiikka*, 55 (4): 271–280.

Hamati-Ataya, Inanna (2011), "The Problem of Values" and International Relations Scholarship: From Applied Reflexivity to Reflexivism", *International Studies Review*, 13: 259 – 287.

Hansen, Lene (2006), *Security as Practice: Discourse Analysis and the Bosnian War*. Lontoo: Routledge.

Haynes, Kyle (2017), *Would China Be a Benign Hegemon?* Saatavissa <<https://thediplomat.com/2017/06/would-china-be-a-benign-hegemon/>> Luettu 13.6.2020.

Hinck, Robert, Jacquelyn Manly, Randolph Kluver & William Norris (2018), “Geopolitical Dimensions of “The China Dream”: Exploring Strategic Narratives of the Chinese Communist Party”, *China Media Research*, 14 (3): 99 – 111.

Hu, XueYing (2016), “Legacy of Tiananmen Square Incident in Sino-US Relations (post-2000)”, *East Asia*, 33: 213 – 232.

Huang, Yiping (2016), “Understanding China’s Belt & Road Initiative: Motivation, framework and assessment”, *China Economic Review*, 40: 314 – 321.

Hung, Ho-fung (2016), *The China boom: why China will not rule the world*. New York: Columbia University Press.

Huntington, Samuel P. (1997), *The Clash of Civilizations and the Remaking of World Order*. Lontoo: Simon & Shuster UK Ltd.

Husa, Sari (1995), “Foucault’lainen metodi”, *Niin & Näin*, 3: 42–48.

Jokinen, Arja (2016a), *Diskurssianalyysin suhde sukulaistraditioihin*. Teoksessa Jokinen, Arja, Kirsi Juhila & Eero Suoninen (toim.), *Diskurssianalyysi. Teoriat peruskäsitteet ja käyttö*. Tampere: Vastapaino, 249–266.

Jokinen, Arja (2016b), *Poliitikkojen puheet puntarissa*. Teoksessa Jokinen, Arja, Kirsi Juhila & Eero Suoninen (toim.), *Diskurssianalyysi. Teoriat peruskäsitteet ja käyttö*. Tampere: Vastapaino, 179–212.

Jokinen, Arja (2016c), *Vakuuttelevan ja suostuttelevan retoriikan analysoiminen*. Teoksessa Jokinen, Arja, Kirsi Juhila & Eero Suoninen (toim.), *Diskurssianalyysi. Teoriat peruskäsitteet ja käyttö*. Tampere: Vastapaino, 337–368.

Jokinen, Arja & Juhila, Kirsi (2016), *Valtasuhteiden analysoiminen*, Teoksessa Jokinen, Arja, Kirsi Juhila & Eero Suoninen (toim.), *Diskurssianalyysi. Teoriat peruskäsitteet ja käyttö*. Tampere: Vastapaino, 75–104.

- Juhila, Kirsi (2016), *Tutkijan positiot*. Teoksessa Jokinen, Arja, Kirsi Juhila & Eero Suoninen (toim.), *Diskurssianalyysi. Teoriat peruskäsitteet ja käyttö*. Tampere: Vastapaino, 411–444.
- Junxian Gan & Yan, Mao (2016), “China’s New Silk Road: Where Does It Lead?”, *Asian Perspective* 40: 105–130.
- Kakkuri-Knuuttila, Marja-Liisa. & Kaisa Heinlahti (2006), *Mitä on tutkimus? Argumentaatio ja tieteenfilosofia*. Helsinki: Gaudeamus.
- Kaplan, Robert B. & Grabe, William (2002), “A modern history of written discourse analysis”, *Journal of Second Language Writing*, 11: 191 – 223.
- Karismo, Anna (2019), *Eurooppa heräsi Kiinan vallan kasvuun – Seitsemän syytä, miksi Kiinasta tuli uhka*. Saatavissa <<https://yle.fi/uutiset/3-10726285>>, luettu 13.6.2020.
- Kessler, Oliver (2016), “The Contingency of Constructivism: On Norms, the Social, and the Third”, *Millenium: Journal of International Studies*, 45 (1): 43 – 63.
- Kopra, Sanna (2016), “Länsi ja Kiinan poliittinen identiteetti”, *Kosmopolis*, 46 (3): 37–46.
- Kopra, Sanna (2019), *China and Great Power Responsibility for Climate Change*. Lontoo: Routledge.
- Koskinen, Päivi & Parkkari, Jani (2020), *Bränditahra -Kiina-tuntijoiden mielestä Helsingin yliopiston sisällä toimiva Konfutse-instituutti on mainehaitta, eikä sen toiminta kuulu enää huippuyliopistoon*. Saatavissa <<https://yle.fi/uutiset/3-11249399>> Luettu 14.6.2020.
- Kratochwil, Friedrich (2016),” A Funny thing happened on the way to the Forum: Ruminations concerning the disappearance of constructivism and its survival in the farcical mode”, *European Review of International Studies*, 3: 118 – 136.
- Lampton, David M. (2014), *Following the leader: ruling China, from Deng Xiaoping to Xi Jinping*. Berkeley: University of California Press.
- Lams, Lutgard (2018), “Examining Strategic Narratives in Chinese Official Discourse under Xi Jinping”, *Journal of Chinese Political Science*, 23: 387 – 411.
- Larson Deborah Welch & Shevchenko Alexei (2019), *Quest for Status: Chinese and Russian Foreign Policy*. New Haven: Yale University Press.
- Lawrance, Alan (1998), *China Under Communism*. Lontoo: Routledge.

- Lebow, Richard Ned (2012), *The Politics and Ethics of Identity: in Search of Ourselves*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Liu, Guo-Qiang (2015), “The Confucius Institute Initiative in Reconstruction of China’s National Identity”, *Journal of Language and Politics*, 14 (6): 778 – 800.
- Matten, Marc André (2012), *Places of memory in modern China: history, politics, and identity*. Leiden; Boston: Brill.
- Locher, Birgit & Prügl, Elisabeth (2001), “Feminism and Constructivism: Worlds Apart or Sharing the Middle Ground”, *International Studies Quarterly*, 45: 111 – 129.
- McCourt, David (2016), “Constructivism’s Contemporary Crisis and the Challenge of reflexivity”, *European Review of International Studies*, 3: 40 – 51.
- Mearsheimer, John J. (1994), “The False Promise of International Institutions.” *International Security* 19 (3): 5–49.
- Mearsheimer, John J. (2006), “China’s Unpeaceful Rise”, *Current History*, 105 (690): 160 – 162.
- Meyer, Derek Louis (2009), “The Poverty of Constructivism”, *Educational Philosophy and Theory*, 41 (3): 332 – 341.
- Michel, Torsten (2016),” Third Generation Constructivism and the Rhetoric of Inquiry In International Relations, *European Review of International Studies*, 3: 87 – 98.
- Mickiewicz, Ellen (2010), “The Social Construction of Russia’s Resurgence: Aspirations, Identity, and Security Interests – By Anne L. Clunan. Review. *Political Psychology*, 31 (2): 305 – 307.
- Moon, Chung-in & Suh, Seung-won (2016), “Historical Analogy and Demonization of Others: Memories of 1930s Japanese Militarism and Its Contemporary Implications”, *Korea Observer*, 46 (3): 423 – 459.
- Mäenpää, Marjaana (2015), “Unelma vahvasta Kiinasta kansojen joukossa: kiinalaisen nationalismin kehitys ja mahdollisia tulevaisuudennäkymiä”, *Futura*, 3: 46–56.
- Neumann, Iver (2010), “The Social Construction of Russia’s Resurgence Aspiration, Identity, and Security Interests by Anne I. Clunan, *The Russian Review*, 69 (3): 553 -554.
- Nordin, Astrid H. M. & Weissmann, Mikael (2018),” Will Trump make China great again? The belt and road initiative and international order”, *International Affairs*, 94 (2): 231 – 249.
- Nye, Joseph S. (2004), *Power in the Global Information Age from Realism to Globalization*. London: Routledge.

- Onuf, Nicholas (2016), "Constructivism at the Crossroads; or, the Problem of Moderate-Sized Dry Goods", *International Political Sociology*, 0: 1 – 18.
- Pan, Zhongqi (2016), "Guanxi, Weiqi and the Chinese Strategic Thinking", *Chinese Political Science Review*, 1: 303 – 321.
- Peltonen, Hannes (2017), "A tale of two cognitions: The Evolution of Social Constructivism in International Relations", *Revista Brasileira de Política Internacional*, 60 (1): 1 – 18.
- Peltonen, Hannes, Maare Käis, Milja Pulkkinen & Riku Viitamäki (2019), "Sukupuolvet teoriassa – Konstruktivismiin kolmas sukupolvi ja turvallistamisteoria", *Politiikka*, 61 (1): 54–74.
- Pietikäinen, Sari & Anne Mäntynen (2019), *Uusi kurssi kohti diskurssia*. Tampere: Vastapaino.
- Posch, Claudia (2017), *Rhetorical Analysis*. Teoksessa Wodak, Ruth & Bernhard Forchtner (toim.), *The Routledge Handbook of Language and Politics*. New York: Routledge, 247 – 261.
- Postnikov, Evgeny (2011), "The Social Construction of Russia's Resurgence: Aspirations, Identity, and Security Interests", *Millenium: Journal of International Studies*, 40 (1): 202-203.
- Pouliot, Vincent (2004), "The essence of constructivism", *Journal of International Relations and Development*, 7: 319 – 336.
- Puranen, Matti (2016), "Kiinalaista maailmanpolitiikan teoriaa rakentamassa", *Politiikka*, 58 (4): 323–331.
- Puranen, Matti (2019), "All under heaven as one family: Tianxiaists ideology and the emerging Chinese great power identity", *Journal of China and international relations*, 7 (1): 1 – 19.
- Pyynnönen, Anu (2013), *Diskurssianalyysi: Tapa tutkia, tulkita ja olla kriittinen*, No: 379/2013 Working Paper, Jyväskylän yliopiston kauppakorkeakoulu, Jyväskylän yliopisto.
- Qin, Yaqing (2010), *Why is there no Chinese international relations theory?* Teoksessa Acharya, Amitav & Barry. Buzan (toim.), *Non-Western International Relations Theory: Perspectives on and Beyond Asia*. Lontoo: Routledge, 26 – 50.
- Rolland, Nadège (2017), "China's Belt and Road Initiative: Underwhelming or Game-Changer?", *The Washington Quarterly*, 40 (1): 127 – 142.
- Scobell, Andrew (2003), *China's use of military force: beyond the Great Wall and the long march*. Cambridge: Cambridge University Press.

Shichor, Yitzhak (2020), “Recognition: China’s Long March to Global Integration”, *China Report*, 56 (2): 167 – 181.

Siltaoja, Marjo & Sorsa, Virpi (2020), “Diskurssianalyysi johtamis- ja organisaatiotutkimuksessa”. Teoksessa Juuti, Pauli (toim.), *Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät*. Helsinki: Gaudemus. E-kirja, ei sivunumerointia.

Stenslie, Stig & Chen Gang (2016), *Xi Jinping’s Grand Strategy: From Vision to Implementation*. Teoksessa Ross, Robert S. & Jo Inge Bekkevold, *China in the era of Xi Jinping: domestic and foreign policy challenges*. Washington DC: Georgetown University Press, 117–136.

Suoninen, Eero (2016a), *Näkökulma sosiaalisen todellisuuden rakentumiseen*. Teoksessa Jokinen, Arja, Kirsi Juhila & Eero Suoninen (toim.), *Diskurssianalyysi. Teoriat peruskäsitteet ja käyttö*. Tampere: Vastapaino, 229–248.

Suoninen, Eero (2016b), *Kielenkäytön vaihtelevuuden analysoiminen*. Teoksessa Jokinen, Arja, Kirsi Juhila & Eero Suoninen (toim.), *Diskurssianalyysi. Teoriat peruskäsitteet ja käyttö*. Tampere: Vastapaino, 51 – 74.

Szczudlik-Tatar, Justyna (2010), “Soft Power in China’s Foreign Policy”, *The Polish Quarterly of International Relations*, 3: 45 – 69.

Sørensen, Camilla (2019), “This Is Not Intervention; That Is Interference with Chinese Characteristics: New Concepts, Distinctions and Approaches Developing in the Chinese Debate and Foreign and Security Policy Practice, *The China Quarterly*, 239: 594 – 613.

Taylor, Stephanie (2013), *What is discourse analysis?* Lontoo: Bloomsbury Academic.

Van Dijk, Teun A., (2015), *Critical Discourse Analysis*. Teoksessa Tannen, Deborah, Heidi, Ehernberger, Deborah Schiffirin, Carolyn Temple Adger (toim.) *The Handbook of Discourse Analysis*. Chichester, England: Wiley Blackwell, 466 – 485.

Vuori, Juha A. (2006), “Vääjäämätön konflikti Kiinan kanssa? Yhdysvaltalaisen Kiina-uhkateorian arviointia”, *Futura*, 3: 63–74.

Wallin, Outi (2012), *Hyvinvointityöhön sitoutuminen: diskurssianalyysi työhön sitoutumisesta perheen, työhyvinvoinnin, ammatillisuuden ja asiakaslähtöisyyden näkökulmista*. Väitöskirja. Tampereen yliopisto, Yhteiskunta- ja kulttuuritieteiden yksikkö, Sosiaalipolitiikka.

- Wendt, Alexander (1999), *Social Theory of International Politics*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Womack, Brantly (2017), “Xi Jinping and Continuing Political Reform in China”, *Journal of Chinese Political Science*, 22: 393 – 406.
- Wong, John (2010), *China’s Three-Decade Reform: An Economic Perspective*. Teoksessa Wong, John & Bo Zhiyue. *China’s Reform in Global Perspective*. Hackensack, New Jersey: World Scientific, 55 – 75.
- Woon, Chih Yuan (2018),” China’s Contingencies: Critical Geopolitics, Chinese Exceptionalism and Uses of History”, *Geopolitics*, 23 (1): 67 – 95.
- Yang, Yi Edward & Xinsheng Liu (2012), “The ‘China Threat’ through the Lens of US Print Media: 1992-2006.” *Journal of Contemporary China*, 21 (76): 695 - 711.
- Yilmaz, Kaya (2013),” Comparison of Quantitative and Qualitative Research Traditions: epistemological, theoretical, and methodological differences”, *European Journal of Education*, 48 (2): 311 – 325.
- Yu, Hong (2016), “Motivation behind China’s ‘One Belt, One Road’ Initiatives and Establishment of the Asian Infrastructure Investment Bank”, *Journal of Contemporary China*, 26 (105): 353 – 368.
- Zehfuss, Maja (2002), *Constructivism in International relations the Politics of Reality*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Zhao, Tingyang (2009), “A Political World Philosophy in terms of All-under-heaven (Tian-xia)”, *Diogenes*, 221: 5 – 18.